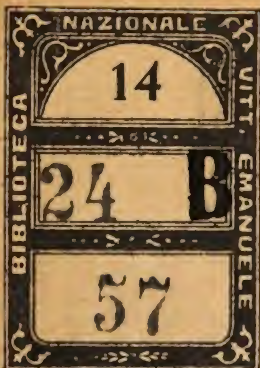
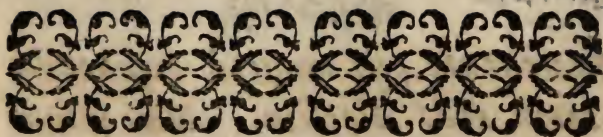
SPECULUM INNOCENTIAE, SIVE VITA ANGELICA B. ALOYSIJ...

Gabor Hevenesi

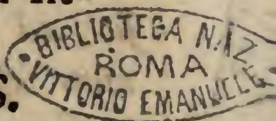

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
24 B
57

INGENUIS,

AC

Bonæ ſpei Adoleſcentibus, Pietatis, & bonarum litterarum STUDIOSIS.

Salutem, & Spiritûs Sancti gratiam.

QUòd Angeli hujus incarnati vitam Vobis potius inſcripſerim, Ingenui Adoleſcentes, *ab Aloyſio ipſo perſuaſus egi. Cujus Angelicos mores, & raræ Sanctitatis normam minùs efficaciter aliјs æmulanda proponerem, niſi primus ipſe aliquem in ejus imitatione conatum exhiberem. In ju-*

Juventute pijs monitis imbuenda totus erat Aloysius. Non solùm Fratres minores ad opera Pietatis, propositis etiam in devotionis præmium bellariis, hortabatur: sed & alios ditionis suæ parvulos, ubi ubi se offerret occasio, ad precum, & Sacramentorum assiduitatem stimulabat; nulla ei charior, quàm pia cum parvulis conversatio. Quæ innocentiæ in teneris animis fovendæ cura eum, præter alias, ut Societati JESU nomen daret, causas impulit, quòd in ea teneram ætatem DEI timore, ac Divinorum amore imbuendi campum uberem sibi videret aperiri. Quam functionem ille tanti semper æstimavit, ut non nisi Beatos *compellaret illos, qui Juventuti litteris erudiendæ præfecti, egre-*

egregiam iÿsdem ad omnigenam pietatem informandis operam navare possunt. Cujus vestigiÿs tantò libentiùs inhæreo, quantò justiùs me Vestri miseret lectissimi Juvenes, quoties gravissima, quibus expositi vivitis, pericula mentem subeunt. Heu quot, & quam sævi innocentiæ vestræ insidiantur hostes? & quomodo ætas invalida, periculorum incuria his resistet? nisi Ducem reperiat, qui & agenda, & fugienda improvidam edoceat. Ut, sine palo, infæcundus in terram palmes defluit: ut inhonorus absque olitore loliÿs inhorrescit hortus: ita sine tenerioris vitæ Magistro, jacebit, torpescet, imò depravabitur Juventus, tantò graviori damno, quantò minùs medicabili. Cui malo, heu nimiùm

 miùm

miùm frequenti, ut quoquomodo occurram, Aloyſium Vobis, In- genui Adoleſcentes *hîc* Ducem *ſtatuo; qui monitor Vobis ſit ad meliora, & calcar & exemplum, imò ſpeculum. Inſpicite: ac ſe- cundum hoc mores, & affectus caſtigate. Stylo uſus ſum humi- li, quia parvis deſtinato, quo- rum aviditatem ut acuerem, ico- nes adjunxi: nevè nihil præter novum typum, & ordinem adde- rem, vitam monitis auxi, qui- bus ſuos Aloyſij moribus confor- mare diſcant, qui boni eſſe labo- rant. Vivite, ſed pÿ & innocentes.*

Ita Vovet.

Salutis Veſtræ amantiſſimus.

G. H. S. J.

PARS PRIMA.

Vita Sæcularis.

Caput I.

B. ALOYSII Prodigioſa Nativitas.

ANgeli noſtri vitam tabulis commiſſuris inter plurimas ejus prærogativas ea occurrit prima, quæ laudum erat poſtrema, nempe Natalium cel-
Ferdinandum Gonzagam S.
& Caſtilionis Stive-
...Marchio-

no 1568. quo B. Stanislaus Angelicæ in Societate JESU vitæ exemplar vivis exceſſit, innocentiæ ſpeculum victurus Caſtilione 9. Martij, die Martis, natus eſt Aloyſius. Ita Deus nunquam mundum ſanctis deſtituit exemplis, modò ſint, qui velint æmulari. Prodigioſæ, quam egit, vitæ plena prodigijs nativitas præluſit; imminente námque partu tantis mater occupatur doloribus, ut remedijs omnib⁹ fruſtrâ tentatis & prolis unâ, & ægræ matris funus certiſſimum Medici exſpectarent: futur[illegible] indubiè, niſi ubi humana def[illegible] auxilia, cœleſtia ad [illegible] nim pro ſua [illegible]

quam & reddidit, toto ætatis decursu Beatiſſimam cœli Reginam ſpeciali amore ut filiùs matrem proſecutus. Amat nos Mater pulchræ dilectionis, priusquam eam amare ſciamus; juvat antè, quàm invocare poſſimus. Quot tu numeras accepta ab hac matre beneficia? plura ſunt, quàm tu cenſeas; innumera ſunt: & quid tu pro his rependis? niſi omni, quo vivis, momento Mariam diligas, ingratus es, qui nullo non momento ejus accipis beneficia. Et ubi amor in matrem, ubi gratitudo in patronam, ubi devotio in Dominam? non multùm eſt, quod à te exigo Parthenophile; niſi ingratiſſimus eſſe velis, nulla dehinc gratum prætervolet hora clientem, quin Matri Angelicum Filius oret Ave. Monitor horæ ſonus, exemplar tibi erit Aloyſius Mariæ filius; Imò gratiæ: utpote qui rarâ inter homines felicitate priùs ſanctus erat, quàm natus. Cùm enim Medici partum vitalem fore diffiderent, ut animæ ſaluti con-

ſuleret obſtetrix, provida priùs eum ſacro lavacro tingere occupat, quàm totus in lucem ederetur. Dein 20. Aprilis, in æde D. D. Nazarij & Celſi, baptiſmi ritibus initiatus, ab Avi paterni memoria Aloyſius, ſive Ludovicus dictus eſt. Non jam miror terrennorum contemptorem vixiſſe Aloyſium, qui cœlum priùs quàm terram intuitus, priùs Deo, quàm mundo cæpit vivere: vel ideo ſemper hilaris; etenim ſi unicum, quem poſt integram à nativitate horam, quam immotus ſine vitæ indicio egit, vagitum excipias, cœterà lamentis omnibus rarus infans temperavit.

Caput II.

Sancta B. Aloſij Educatio.

INter præclaras Marthæ matris dotes Princeps erat in Deum, & Cœlites pietas, eáque firmior eá, quàm mulierum teneritudo ſuadere ſolet. Conjugium à Ferdinando Marchione oblatum non priùs admiſit, quàm gran-

B. Aloysius vix loqvi valens, jam â Matre Deum orare, B. V & Sanctos colere docetur.

Der S. Aloysius wierdt von seiner Fraü Müeter in der Andacht gegen Gott, Mariam, ünd allen HH. ünterwisen. 4

grandi ſacrificiorum numero SS. Trinitatis, Spiritus ſancti, B. Virginis, Angelorum, aliorúmque Cœlitum honori curato, ac præviâ Jubilæi tempore ſacrâ exomologeſi DEI voluntatem explorâſſet. Quâ cognitâ Conc. Tridentini decreta, tum per Hiſpanias promulgata, primùm hoc matrimonio in mores induci cœpta. Sic aulicæ vitæ, quam apud Iſabellam Philippi II. Catholici Regis conſortem agebat, incommodis expedita plus pietati vacare cœpit. Omnis ejus oratio eò tendebat, ut à Deo filium obtineret, qui alicui Religioſorum cœtui ſe addiceret. Aloyſium his precibus impetravit; vix natum ſigno S. Crucis munit, DEO, Virginique Matri, cujus favoribus acceptum ferebat, dedicat; ut innocentiam nullo unquam filius hic ſcelere contaminet, DEI benedictionem implorat. Præclara matrum de filijs ſollicitudo, quando non de opibus eorum uſui relinquendis, ſed de Chriſtiana educatione ſunt ſollicitæ. Vix

movere labra puer & prima cœpit verba balbutire, jam pia mater parvuli manum in formam crucis ducere, ſanctiſſima JESU, & MARIÆ nomina crebrò vocare, orationem Dominicam, Salutationem Angelicam, aliáſque preces è memoria repetere, divorum auxilia rogare inſtruebat; cœteriſque, qui juxta eum ſervitij causâ verſabantur, ut idem facerent, imperabat. Ita pietatem nactus eſt Aloyſius nutricem. Quanquam monitore non eguit ejus indoles, jam ab utero matris ad omnem Sanctitatem nata. Necdum greſſum puer figere potuit, jam domum perreptabat, ut in latebras oraturus ſe reconderet. Sæpe diu quæſitus, tandem in aliquo domûs angulo, vel inter lignorum ſtruem, precibus intentus reperiebatur. Malè ſperandum eſt de juvene, qui moneri, urgeri, compelli debet ad pietatem; ſi teneræ adhuc menti diſſipit oratio, ejus palato devotio nunquam arridebit. Frequens, & devota precatio pri-

prima laus eſt probiùs educatæ juventutis ; hoc lacte nutritur innocentia, quo deſtituta lachrymabili ſanè funere primâ ſpes omnis in herba interibit. Infantiâ hos inter pietatis igniculos tranſactâ, matris, nutricúmque gremio ſe expedivit Aloyſius. Septennis cum Franciſci Medicei magni Ducis Hetruriæ filiis, & moribus & liberalibus diſciplinis, in vico, cui ab Angelis nomen, imbuendus Petrum Franciſcum Turcium, virum, Prudentiæ, Probitatis, & Fidei multos jam annos expertæ moderatorem habuit. Salva propè res eſt, ubi probum juvenis nanciſcitur præceptorem. Quod hortus ſine olitore, ovis abſque cuſtode, navis abſque gubernatore, hoc juventus abſque moderatore; in ſcyllas invehet innocentiam, errabit in ſemita juſtitiæ, & vitiorum lolia germinabit. Nempe ut luxuriat ſine cultore vitis, ita juvenis ubi oculum moderatoris effugit, perit. Eam vitæ ſuæ præfecto obſervantiam præſtitit Aloyſius,

ut teſtatus ille ſit : nullum unquam imperium ab hoc fuiſſe præteritum. Eam egit pueritiam, ut nunquam puer fuiſſe viſus, nihil tenera etiam in ætate leviter feciſſe conſpectus. Certa jam tum dabat prognoſtica, quis quantúſque futurus olim eſſet. Ut enim aurora diei, ita prima ætas venturæ indicium eſt. Quem primum aut lanæ colorem, aut odorem teſtæ bibunt, eum ſervant tenaciſſimè. Ita plus quàm dimidium facti, qui bene cœpit, habet.

Caput III.

Cultus S. Angeli Cuſtodis, & hujus in B. Aloyſium Beneficia.

TEner, quo ab infantia in Tutelarem Angelum ferebatur, affectus cum ætate in Aloyſio ſumpſit augmentum. Huic ter in dies ſingulos ſe commendare non contentus, ut ejus amorem in plures transfunderet, ſcriptum tibi ô Parthenophile reliquit documentum : *perſvaſum, inquit,*

S. Angelus Custos B. Aloysium ne rotâ tormenti obrueretur, uti et ab alijs periculis liberat.

Dürch beÿstandt des H. Schüz-Engls wirdt Aloysius aüß villen Lebens-gefahr erödtet. 6

quit, habe, perinde te Angeli ductum ſequi oportere, atquè cæcum quempiam, qui viarum diſcrimina ignorans ejus, qui baculo greſſum ipſius regit, providentiæ in omnibus confidit. Adultior dein prolixam de his ſpiritibus meditationem conſcripſit, plurium laude, typoque vulgatam. Nunquám fruſtra coluntur Cœlites, ſe noſtrâ pietate vinci minimè patiuntur. Nec ſuam Angelus curam ab Aloyſio deſiderari paſſus eſt, nec amorem: cultui rependit beneficia, dum pluribus clientem vitæ periculis exemit. Pauca ſint teſtimonio. Pater vir armis deditus, & ſub Rege Catholico plura belli ſtipendia meritus Aloyſium quóque (ut plerúmque parentes filios ſui ſequaces eſſe deſiderant) ijſdem artibus imbui volens, quartum necdum annum egreſſo ſclopulos, gladiolos, aliáque illius ætatis uſui accommodata ſuggerebat arma. Nec multò poſt in agro Cremonenſi delectum militum habiturus filiolum levi tectum thoraculâ, puſil-

ſillâ inſignem haſtulâ, ordines præire jubet; hìc, ut eſt ætas illa rerum quas fieri videt mima, non diſplicebant parvulo, quæ gerebantur; donec immiſſo vitæ diſcrimine aliam ei DEUS mentem injeciſſet. Fuit etenim, cùm minorem fiſtulam ſoluturus pulveris vi & ardore vultum ſauciaret; ac aliàs, dum collecto è meridiantium militum thecis pulvere nullius adjutus ope tormentum currule oneràſſet, atque injecto igne ſolviſſet, parùm abfuit, quin retrocedentis carri rotis, ignis impetu repelli ſolitis, obtereretur, niſi clientis in tutelam vigil Angelus rotam ſtitiſſet. Quot non te quóque, Parthenophile, obruiſſent pericula? niſi ea Tutelaris genius avertiſſet. Quoties paſſu lubrico pedem comminuere, curru everſo, aut equo dejectus cervicem frangere, aquis hauriri, tegulæ lapſu interimi, aliíſque mille mortis generibus occumbere potuiſſes? niſi providus Angeli oculus te cautum defendiſſet. Et ubi reciproca in eum officia?

ficia? ſemper, & ubíque tuam ſollícitus excubat in cuſtodiam, nec mereatur quotidie memoriam? ſolvís famulum, quem conducis; muneri, quod accipis, gratias reddis; & quid Angelo tuo, qui his magè fidelis? hodie propone, & conſtanter exequere: dies habeatur inter perditos, quo non colueris Tutelarem. Semper ejus eges auxilio, eguit etiam Aloyſius, cujus Caſtillione Montem-Ferratum verſus amnem Ticinum, frequentibus per illos dies imbribus auctum, vado tranſituri vitam, rheda inter undas per medium rupta, & præterfluentis impetu procul abrepta, in aperto diſcrimine conſtituerat. Sed cura eſt Angelo de Angelis. Illius ope factum: ut illud rhedæ fruſtum, cui Aloyſius inſidebat, ab ingenti arboris trunco, quem vis undarum in flumen detulerat, ſuſtineretur; dum adeſſent, qui juvenem in ſicco reponerent. Hic aquæ, alibi flammæ eidem infeſtæ fuerunt. Ob ægritudinem lecto affixus cubabat,

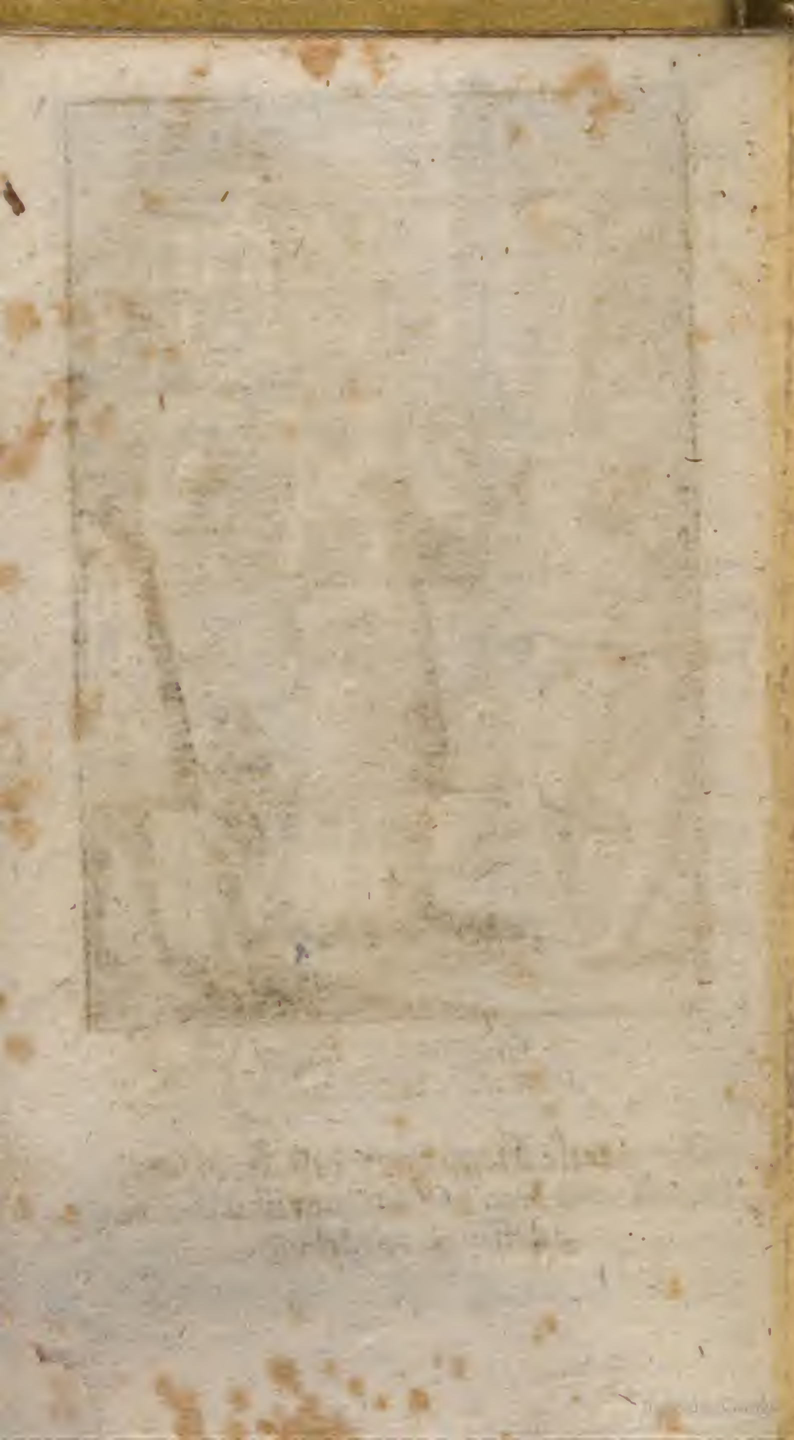
bat, cùm ei, quotidianum precum ſuarum penſum necdum eſſe perſolutum, venit in mentem; illicò ephebum citat, quem lumen (nox enim erat) afferre, ponè lectum ponere, atque abire jubet; ipſe interea ſumpto in manus libello dum preces abſolvit, dolore capitis ſomnóque oppreſſus, candelam ardere ſinit, quâ conſumptâ lectum ignis corripit, jamque cortinas lecto prætenſas, culcitráſque laneas depaſtus, proximum Aloyſio feciſſet periculum, niſi hic ſomno excitus, lecto deſiliens ſe flammis eripuiſſet. Tot proinde caſibus ereptus, DEI providentiæ in ſalutem ſuam excubantis curas agnoſcens, in omni fortuna, & tam ſuis quàm Patris negotijs ſe DEI voluntati totum dedit; id unum obteſtatus, ut quod optimum factu eſſet, annueret. Nec ſpes fefellit confidentem, faſſus enim eſt: *nihil ſe unquam néque parvum, néque magnum â Deo petijſſe, quod non impetrâſſet: nec ullum negotium, quamvis difficile, & ab aliis de-*

Dæmon ex Energumenô futuræ B. Aloÿsiÿ tunc præsentis Sanctitatem prædicit.

Die grosse Heÿlikheit deß S. Aloysÿ wierdt von dem höllischen geist auß einem besössenen vorgesagt. 9

12

desperatum, DEO se commendâsse, quod non ex animi sui sententia fuisset terminatum. Placet DEO confidentia nostra, in eo spem, non in homine loca, in hoc qui sperat, super arenam ædificat, arundini innititur. DEUM, fac, patronum habeas, & salva sunt omnia. Vis Deum propitium? facilè potes: innocentiæ is Patronus est. Conscientia bona tutum inter omnia pericula est asylum.

Caput IV.

B. Aloysius, adhuc puer, multa dat futuræ Sanctitatis Indicia.

NOn diu latent argumenta futuri. Prima Veris facies exhibet, sera quid allatura sit æstas. Ex Aloysij, etiamnum tenelli moribus, verbis, gestibus insolitæ alicujus sanctitatis indicia promanabant. Primus ejus conspectus, & facies ad decoram modestiam composita miram quandam spirabat pietatem. Fuit concionator, qui

qui aſſereret : quoties animum ſuum inter dicendum uberiore pietate inflammare vellet. Toties in Aloyſium concioni præſentem oculos deflexiſſe ; atquè ejus, velut rei ſacræ, aſpectu ad fervorem permotum eſſe. Non defuêre alij, qui jurati affirmarent, ſolo ſe ejus amplexu tam intimo & ſincero pietatis ſenſu affectos fuiſſe, quaſi cæleſtem aliquem Angelum brachijs ſuſtinerent. Perſpicua in hanc rem ſunt P. Claudij Fini Ord. Præd. Theo. Doct. verba. *Ab illo*, inquit, *propter ſingularis exempli ſanctimoniam, quæ in ejus moribus, ſermone, geſtu, ſententijs exſplendeſcebat, attonitus, atq; non niſi quadam jucunditate mentis, amore virtutis ardentior diſcedebam.* Tam erat amœna vultûs gratia, tam compoſita oculorum modeſtia, oris taciturnitas, in inceſſu maturitas, motuum omnium ad honeſtatis leges compoſitio. Quare ea paſſim apud omnes de hoc adoleſcente vigebat opinio : ut in ejus vita, & moribus non hominem, ſed de-

delapſi è cœlo Angeli ſpeciem, ſibi viderentur intueri. Habet neſcio quid occultum hoſpita in tenello corpore virtus, quæ intuentium oculos unà, & amorem mirâ quâdam attrahit & captivat violentiâ. Innocentiæ hoc prœmium eſt, vix viſam ab omnibus diligi. Hanc ſibi Aloyſius æſtimationem binis, adhuc puer, artibus comparavit. Primùm, quia pauperum egeſtate moveri ſe, ac ſicubi eos juvandi ſe afferret occaſio, promptum ſe cum hilaritate oſtendebat. Alterùm, quia totus orationi deditus precibus tempus omne dare velle videbatur. Non diu inhonora latet virtus, vel invita ſe prodit, vel proditur. Occultas parvuli Aloyſij dotes caſus aperuit. Erat, cùm Caſtilione Sacerdos è Franciſcanorum Ordine, quos Obſervantes vocant, vir cùm famâ Sanctitatis â dæmonibus obſeſſos exorciſmis juvare conaretur: accedit in frequenti populo cum fratre germano etiam Aloyſius; dum repentè atri illi genij elatâ voce

ejulare, intentáque in Aloysium manu exclamare: *Videtis illum? hic demum est, quem cælum, & magna inibi manet gloria.* Tenuit ea vox attentos spectatores, conversóque ab obsessis in Aloysium vultu, hunc observare cœperunt. Et meritò, licèt enim dæmon mendaciorum pater sæpe fallat, crediderunt tamen eum hîc ad ostendendam Angeli hujus Sanctitatem ad ea dicenda vi divinâ fuisse compulsum. Hæc innocentis animæ prærogativa est: nihil dæmonem formidare; plus prodest ille bonis, quàm nocere possit; serviet ille profectui tuo, si tu ejus non servias suggestioni. Vitam age immaculatam. Et dæmonum insidias facilè deridebis; nihil illi virium habent in innocentes.

* * * * † * * * *
* * * * † * * * *

Ca-

Caput V.

Orationis aſſiduitas, & amor rerum Spiritualium.

UBi ſeptimum ætatis annum attigit, tanto ardore ſe totum DEO colendo addixit Aloyſius, ut inter cœli beneficia hoc quóq; recenſeret, quòd ſeptennis â ſæculi amore traductus eſſet. Faſſus pariter eſt ejus vitæ arbiter Bellarminus, dein Cardinalis: eum â ſeptimo ætatis anno vitam omnibus Sanctitatis numeris abſolutam egiſſe. Tota ejus conſolatio in oratione repoſitâ videbatur, adeò crebrò modò in hoc, modò in illo domûs angulo genua flectebat ad precandum. Nevè in incertum ejus devotio vagaretur, ſtatas ſibi conſtituit preces. Ubi ſe mane ſtrato expedivit, â ſigno S. Crucis diem exorſus, inter preces veſtimenta ſumebat, ſpeciali verecundiâ cautus, ne ullam corporis ſui partem nudam aut cubicularius eum veſtiens conſpiceret; indutus

dutus preces, quæ exercitium matutinum inſcribuntur, flexis ante piam aliquam iconem genibus recitabat; ad hæc ſeptem pœnitentiales Pſalmos, Officium B. Virginis, adeò conſtanti pietate iterabat, ut eas nec ob infirmitatem lecto affixus unquam prætermitteret. Paulò adultior meditationis horam vocali orationi adijciebat. Si quando per oblivionem priùs lectò ſe intuliſſet, quàm ſtatutum orationum penſum recitâſſet, quod accidit rariſſimè, memor, è lecto ſe proripuit, non priùs redux, quàm preces abſolviſſet. Feſtorum pervigilijs exercitium veſpertinum cum examine conſcientiæ peregiſſe non contentus, integras orationis horas ſomno præmittebat. Quin multâ nocte, clam ſuis omnibus, lecto ſe ſubducebat, & per noctis tenebras ſolo induſio opertus, in medio cubiculi, genua in nuda figebat humo, bonam noctis partem pietati ſuæ indulgens; quod cùm rigidâ etiam hyeme factitaret, ſæpiùs evenit: ut præ

fri-

frigore toto corpore rigidus, mente quodammodo â sensibus abstractâ, corpus frigoris ferendi impotens, & genibus ultrò niti invalidum, ad nudum solum deflueret; ubi precibus adhuc intentus hærebat; adeò interea viribus destitutus, ut ne salivam quidem exspuere posset, sed resorbere cogeretur. Legis hæc Parthenophile adolescens? quæ tua pietas, quæ in surgendo verecundia, quis gustus in orando, quæ tua in oratione compositio? Aloysius princeps, & tenellus, nudâ humo figebat genua, nulli fulcro innixus: tu vel sedes, vel rusticâ pietate utróque scamnum cubito premis; ille supplices ante pectus manus decorè compositas elevabat: tu vel pallio obvolutus stupes, vel manibus manicâ, saccóve reconditis Sacerdotem divina lentè trahentem, aut musicam in longum ductam conquereris; ille nunquam oculos retrorsum, aut ad latera vagari passus, eos vel humi, vel pia in icone figebat: ubi oculi tui? nunquid

omnes templi angulos liberè circumvagantur; dic ubi tua orantis mens negotiatur, ubi peregrinantur cogitationes tuæ? eſtne in tota oratione tua vel minimum orationis? vis orare, vis pius eſſe, ac haberi? Aloyſium orantem aſpice: nec te pudeat, nec tœdeat eidem conformare. Ad lachrymas, quibus ille præ animi teneritudine frequenter diffluebat, te non cogo, utpote quæ gratia eſt â DEO data, id tamen tibi perſuadeas velim, tum te Sodalitatis Matri Virgini, tum Angelis in cœlo placiturum, ubi internâ externâque devotione preces fuderis. Aderit DEUS ſolatijs, ſi tu tibi non defueris. Præter longiores has etiam brevioribus, quas jaculatorias dicimus, precibus creberrimè utebatur Aloyſius; quarum frequentiâ obſervatâ familiares dictitabant, videri eum cum obvijs quibúſque parietibus ſermocinari velle. In ſingulis ſcalæ, per quos aſcendebat, gradibus Angelicam ſalutationem iterare eſt auditus. Rebus quibúſ-

búſque ſpiritualibus mirùm quantùm addictus, tempus quod alijs negotijs ſupererat, templo conſecrabat. Miſſæ ſacrificijs quotidie, feſtis verò diebus, ac Dominicis etiam Concioni auditor, & veſpertinis precibus aſſiduus aderat comprecator. Eâ modeſtiâ, & pietate Sacerdoti miniſter aſſiſtebat, ut non juvenis: ſed Angelus miniſtrare videretur: quo officio ut mirificè delectabatur ipſe, ita & ab alijs miniſter expetebatur; utpote è cujus pietate ſuam accendi Myſtæ ſentiebant. A Religioſis roſaria, cereos Agnos DEI, imagines, aliáque dona ſpiritualia cupidè cum magno pietatis ſenſu accipiebat; ſacras has divitias paternis opibus longè anteponens. Divorum res geſtas à Surio, aliiſque poſterorum memoriæ typo relictas, libellum Gaſparis Loartes de myſterijs roſarij, epiſtolas Indicas, ſimiléſque de pietate libellos avidiſſimus volvebat. Quidam ejus aulæ muneribus functi jurati negârunt ſe unquam ejus concla-

ve ſubintrâſſe, quin aut orationi, aut piæ lectioni intentum reperiſſent, ſæpius, priuſquam finem faceret, ſe præ foribus præſtolari debuiſſe. Et hæc altera ſalutaris pij juvenis occupatio eſt, hæc innocentiæ tutela, nempe ſpiritualis libelli frequens & attenta lectitatio. Per hos DEUS ad cor loquitur, & pia in eo ſuccendit deſideria. Quid ſi quotidie unum tibi è pio libello à conſcientiæ tuæ præſide aſſignato folium legere proponeres Parthenophile? ſi hoc nimiùm, nulla ſanè hebdomas, nulla ſine tali lectione Communionis dies, ut tranſeat, cura. Sicut hos tibi commendatos volo, ita libros leves, turpibus jocis plenos, cantus obſcœnos, Poëtas minùs caſtos, & quid quid impuritatem olet, omnino te volo angue canéque pejus averſari; perijt quiſquis hæc legit; hæc, ſi ulla littera, certè occidit, hæc rapit innocentiam. Tales nunquam vel tetigit Aloyſius, quin & è profanis eorum ſolùm lectioni indulgebat,

qui

qui de morum ad honestatem compositione scripserunt.

Caput VI.

B. Aloysius vovet perpetuam Virginitatem.

QUi singulari Deiparæ ope in ipso partu mortis periculum evasit Aloysius, totam ejus honori vitam voluit immolari; tanto in eam amore succensus, ut quoties vel obvius de illa sermo incideret, colliquescere præ gaudio videretur. Testis est Claudius Finus Ord. Præd. Th. Doc. cui fassus est ingenuè, singulari se à puero in Beatissimam Virginem pietate ferri, & vel solo ejus audito nomine sibi cor incredibili voluptate diffluere. Matris eam locò in omni vita complexus, eum se gessit, qui Mariæ filius esse mereretur. Nihil ego de tuo in Deiparam affectu dubito Parthenophile. Sodalis cùm sis, primas dubio procul sedes filialis in Mariam pietas in corde tuo occupaverit.

verit. Dubitarem ſanè de tua ſalu-
te, niſi ardentiſſimo in eam te amo-
re ferri, imò rapi crederem; modò
amor otioſus non ſit. Non verbis
illa, ſed operibus, & virtutum ſua-
rum imitatione, vult amari. Habes
exemplar in Aloyſio, qui amorem pra-
cticum in Matrem ſibi dilectiſſimam
teſtaturus deſiderio cor ſenſit accen-
di, gratum aliquid, acceptúmque cœ-
lorum Reginæ offerendi. Dum ſic
ardet, ea menti ejus ab eo, qui caſti
eſt ſèminator conſilij, immiſſa eſt co-
gitatio, nihil Mariæ charius, nihil
acceptiùs præſtari poſſe, quàm ſi ejus
Virginitatis æmulandæ ſtudio, &
Immaculatæ Conceptionis honori:
ſuam illi Virginitatem, quam hacte-
nus illibatam ſervârat, perpetuam
voto obligaret. Cogitatio hæc im-
miſſa cœlitùs aſſenſum reperit in A-
loyſio, qui amore intemeratæ Virgi-
nis nihil non agere, & pati erat pa-
ratiſſimus. Igitur novennis Flo-
rentiæ, ante Virginis Annunciatæ ico-
nem, amore ejuſdem Virginis inflam-
ma-

matus, integram ſe, inviolatámque Virginitatem perpetuò ſervaturum voto firmavit. Quid hîc complacentiæ, quid ſolatij in hac innocente victima habuiſſe Deiparam nobis perſuadebimus? Si morum ſimilitudo mater eſt amorum, quid pronius eſt cogitare, quàm quòd Virginum caſtiſſima primo caſtos amore proſequatur. Ita eſt: nihil Virginitate Mariæ chariùs, caſtos & amat, & ſibi deſponſat, imò lactat Maria. Puritas mentis & corporis, quò fuerit integrior, tantò certiùs ejus amorem promeretur. Tam diu te Parthenophile (Magna enim me hic tui cura tangit) à Sacratiſſima Virgine amari crede, quamdiu nullarum te ſordium reum egerit cõnſcientia; quo in turpia te immitis momento, eo Mariæ gratiâ excidis, & patrocinio deſtitueris. Nec author, imò nec conſul tibi eſſe velim, ut perpetuæ Virginitatis voto te obſtringas, ſi quo tamen Aloyſij imitandi deſiderio tangi te ſentis, virtutíque tuæ fidis,

vitæ morúmque tuorum conſcium, per me licet, confeſſarium adi, pete: num devotionali Virginitatis voto ad breve, unius circiter menſis, ſpatium obligare te poſſis, quod elapſo menſis hujus intervallo extendi tibi rurſus, idque ſæpius facilè impetrabis. Plures novi hac arte innocentiam ab omni labe ſervâſſe illibatam, dum voti amoríſque Mariæ debiti memores vel umbram turpitudinis exhorreſcunt, ſicque parva fugientes initia, nunquam in ſordium profundum delabuntur. Aude aliquid Parthenophile: puritas tua theſaurus tuus eſt ſanè pretioſiſſimus, quem in vaſe heu nimiùm fragili, circumfers? offer Mariæ cuſtodiendum; ſed & tu ſtrenuè ad labora. Aloyſius certè ut votam Deiparæ Virginitatem ſervaret integram, in ſenſibus ſeverè moderandis totus fuit. Nihil ille ad aures niſi caſtigatum admittere, manus ad honeſti leges componere, oculos ita ſemper ab omnibus flagitij illecebris refrænare ſtuduit, ut vel ſeipſum

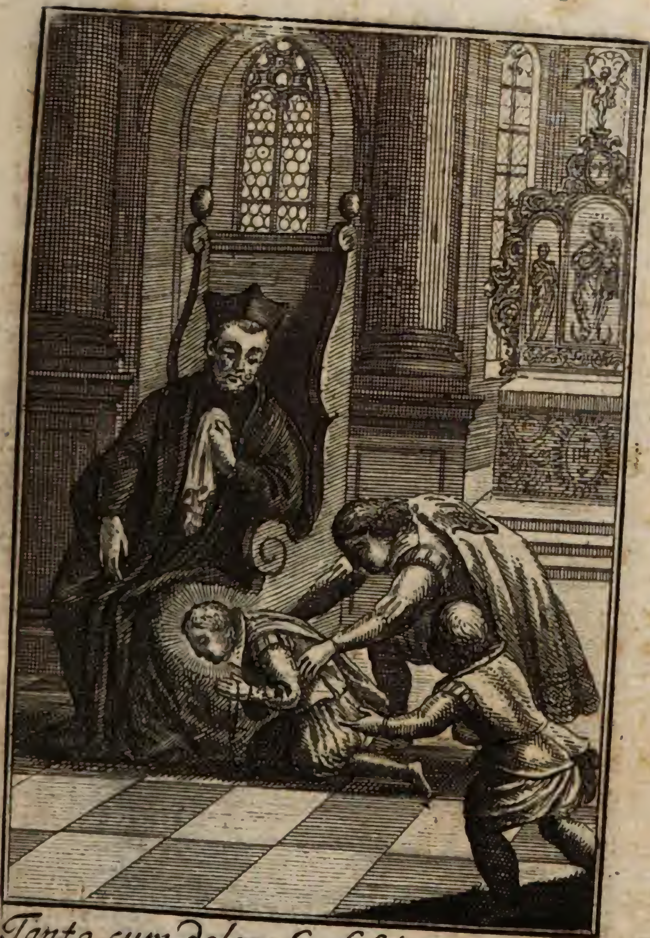
pſum intueri timens, nunquam ullam corporis ſui partem, ne tibiam quidem, nudam aſpiceret; mane nunquam ſolo induſio, ſed talari aut alio decenti veſtitu opertus extra lecti ſepta procedere auderet; adeò cubicularij veſtientis conſpectum erubeſcebat. A nullo ſe, ne vel ad manus, ne à matre quidem, tangi paſſus. Novit equidem, non diu integram ibi florere Virginitatem, ubi parva ſenſuum cuſtodia, ubi manus procaces, liberi oculi, patulæ ad obvia ſunt aures; hoſpitam ibi non quære innocentiam. Vel unico tactu flacceſcit lilium; vel halitu oris immundi ſpeculum inficitur: unus baſiliſci aſpectus ſufficit, ut occidat; his omnibus fragilior eſt Virginitas. Cautum petit illa cuſtodem.

Caput VII.

B. Aloyſius frequentat Sacramentum Pœnitentiæ.

BOnæ mentis eſt ibi culpam agnoſcere, ubi culpa non eſt. Adeò innocentem, labíſquè omnis expertem vitam ducebat Aloyſius, ut quamlibet actionem ſuam ſtudiosè excutere ſolitus, ſiquid in ea vitij compeꝛiſſet, ejus radici penitus agnoſcendæ, & exſtirpandæ totus inſiſteret. Quod ut ſecuriùs ageret, ubicúnque locorum eum morari contigerat, certum ſibi è Societate JESU Sacerdotem in animæ ſuæ Patrem, & conſcientiæ Directorem elegit: hunc intimo affectu, & filiali reverentiâ proſecutus, etiam extra deſtinata Confeſſioni tempora, frequens adibat; ei omnes conſcientiæ ſuæ latebras, animi motus, & inclinationes candidiſſimè aperiens conſulebat in dubijs; pia deſideria, & mentis illuſtrationes, ne quæ dæmonis fraus irreperet,

Tanto cum dolore Confessionem peragit B. Aloys. ut in deliqvium laberetur.

Der H. Aloysius fahlet in der beicht aüß grösse der Reüe in ein ohnmacht.

explicabat ; quin & bona opera, mortificationes, cogitationes deniq; omnes ita pandebat, ut nihil ei tam ſecretum, támque reconditum eſſet, quod huic animæ ſuæ Patri notum perſpectúmque eſſe non vellet. Sciebat is nempe, nullibi magis, quàm in via ſpirituali tot erroribus expoſita, tot ſepta difficultatibus perito duce opus eſſe. Idem tibi Parthenophile documentorum maximè ſalutarium princeps eſto. Ut tibi certò perſuadeas: plurimis graviſſimíſq; de cauſis longè utiliſſimum tibi eſſe: unum aliquem, virum pium, & prudentem, in animæ vitæquè tuæ Præfectum aſſumere, quem & frequens accedas, & ut Patrem ames, cui te totum ſincerè aperias, quem in animi moleſtijs & difficultatibus conſulas, â cujus nutu & conſilio, velut ab ore DEI, in omnibus ad ſalutem pertinentibus, pendeas; & ſic vel Aloyſius es, vel eris. O quot jacent in ſordibus, & pravis putreſcunt in habitibus, qui etiamnum integram

gauderent florere integritatem, si constanti usi confessario candidè cum illo, etiam recondita animæ negotia tractavissent, tentationes, occasiones, in tempore sincerè prodidissent. Si tamen tanta alicujus (de te enim Parthenophile meliora suppono) esset verecundia, ut sacrilegij ex confessione non integra periculum immineret, eat sanè quocúnque valet, tenebras quærat; satiùs enim est ignotas in aures peccatum evomere, quàm ut coram noto mutus animam suam damnationis periculo exponat. Sed sciat talis, exiguam in his aut fructûs aut emendationis spem elucere, maximè si depravati jam sint. Confessionem aditurus Angelus noster antè domi diu, multúmque meditatus, verba, cogitationes, & opera revocavit in examen, ac tantâ dein animi demissione sacrum pœnitentiæ tribunal accedebat, quasi mortales omnes scelerum multitudine superaret. Florentiæ animam de totius vitæ maculis purgaturus, tantâ dolentis animi

mi contritione peccata dicturus in genua procidit, ut deficiente simul animâ, præ doloris vehementia deliquium passus in terram laberetur; atquè à moderatore sublevatus domum reduci deberet. Aliàs pariter confessionem, quam singulis hebdomadis minimùm semel obibat, tam præclaris pœnitentis animi signis, cujus indices erant lachrymæ, peragebat, ut non reus ad confessarium, sed virtutum Magister accessisse videretur. Et quid innocentissima il- anima, quod gemeret, habebat? quam illa culpam sustinebat, ea llius erat facti, sed omissi tanm, ut ipse ajebat, officij, ut pij, od facere potuisset, operis; sæpe c eam adferebat materiam, quæ solutionem mereretur. Imitaton te hîc vellem esse Parthenophile frequenti, sed sincera, & dolorononscientiæ exomologesi. Quid n ibi spei, ubi medicina salutis negligentiam vertitur in vene-?

Caput VIII.

B. Aloysius SS. Eucharistiæ sumptionem frequentat.

DUm magnum illud Ecclesiæ Mediolanensis lumen D. Carolus Borromæus Apostolici Visitatoris munere functus Castilione moraretur, Aloysium, tunc duodennem, officij causâ se invisentem incredibili suscepit gaudio, non hominem, sed è cœlestibus mentibus Angelum aliquem se intueri ratus, adeò longos cum solo in conclavi sermones miscuit, ut magnam extra fores operientibus moverit admirationem. Et ut in pietatem tandem desinunt piorum cum parvulis colloquia, sciscitatus ex eo est S. Cardinalis: *quæ, quive spiritualia tractaret, quantum temporis orationi, quid Sanctorum cultui tribueret, num sacram Synaxim adiret?* hanc cùm ille sibi hactenus licuisse negaret, Carolus ejus Angelicâ integritate, & majori, quàm

ætas

Aloysius SS.am Eucharistiam prima
e ē manibus Divi Caroli Borromæi
accipit.
r S. Aloysius empfahet das H. Sacra:
t des Altars züm ersten aüß den hendē
des H. Caroli Borromæi. 20

Caput VIII.

B. Aloysius SS. Eucharistiæ sumptionem frequentat.

DUm magnum illud Ecclesiæ Mediolanensis lumen D. Carolus Borromæus Apostolici Visitatoris munere functus Castilione moraretur, Aloysium, tunc duodennem, officij causâ se invisentem incredibili suscepit gaudio, non hominem, sed è cœlestibus mentibus Angelum aliquem se intueri ratus, adeò longos cum solo in conclavi sermones miscuit, ut magnam extra fores operientibus moverit admirationem. Et ut in pietatem tandem desinunt piorum cum parvulis colloquia, sciscitatus ex eo est S. Cardinalis: *quæ, quîve spiritualia tractaret, quantum temporis orationi, quid Sanctorum cultui tribueret, num sacram Synaxim adiret?* hanc cùm ille sibi hactenus licuisse negaret, Carolus ejus Angelicâ integritate, & majori, quàm ætas

B. Aloysius SS.^am Eucharistiam prima vice è manibus Divi Caroli Borromæi accipit.

Der H. Aloysius empfahet das H. Sacrament des Altars zum ersten auß den hende des H. Caroli Borromæi. 20

ætas ferret, prudentiâ cognitis authors illi fuit, non modò ut alimento illo pietatis uteretur proximè, ſed etiam ut innocentiæ tuendæ amuletum quàm ſæpiſſimè, quamquè devotiſſimè frequentaret, ſimul rationem SS. Euchariſtiæ cum fructu & pietate ſumendæ parvulum edocuit; diéque poſterâ Sanctus, Sancto, Sanctiſſimum Angelorum Panem porrexit. Quo hunc fervore, quâ pietatis intenſione ſumpſerit incarnatus hic Angelus, ex Magiſtri ſanctitate orbe toto celeberrimâ fas eſt intelligere. Multùm enim intereſt, â quo quis prima vitæ ſpiritualis documenta ſuſcipiat. Hujus pariter inſtitutione hebdomadariam illam colendæ SS. Euchariſtiæ methodum didiciſſe credi poteſt Aloyſius, dum præter cœtera pietatis officia hebdomadam, ultra quam impoſterum comunionem nunquam diſtulit, ita dividebat, ut feriam ſecundam agendis DEO Patri, tertiam Filio, quartam Spiritui Sancto gratijs impenderit; tres item poſterio-

ſteriores ferias ijſdem SS. Trinitatis Perſonis ſeorſim ſingulis dicabat, ut dignè die proximo cœleſte hoc convivium adeundi gratiam impetraret. Pridie, quàm ejus particeps fieret, diem jejunus tranſigebat; ad hæc & lectionis piæ, & ſermonis materia grande hoc myſterium erat; de quo facundiſſimus miro cum ſervore, & animi ſenſu loquebatur. Quod cùm obſervatum eſſet, Sacerdotum multi Sabbatho ei colloquenti ſe ſocios jungebant, negabantque ſe unquam majori cum pietatis ſenſu ſacra peragere, quàm cùm loquentem de ijs Aloyſium pridie audiviſſent. His cogitationibus imbutus lecto ſe dabat veſperi, eáſque primâ, dum evigilâſſet, luce repetebat, ac horam integram de hoc amoris myſterio meditatus, ne quid in anima ſua invenuſtum tantus hoſpes reperiret, accuratiſſimo examine deprehenſos vitæ ſuæ nævos apud animæ arbitrum deponebat, ac poſtquam multis cor precibus & ſuſpirijs accendiſſet, omnibus

bus animi viribus collectis admodum, attentíſq; , eâ totius corporis compoſitione SS. Euchariſtiam excepit, ut ex ejus communicantis aſpectu tenero pietatis affectu præſentes omnes accenderentur ; dum non tam juvenem , quàm Angelum carne veſtitum , totúmque divino amore flammantem intueri ſe credebant. Suaviſſimis Aloyſius intereâ perfundi delicijs , quarum ubertas dulces lachrymas oculis exprimebat. Quàm gratum hominibus , quàm jucundum Angelis ſpectaculum ! juvenis devotè communicans. Eínè tu in horum numero Parthenophile ? ſi genibus humi fixis immobilis oras ; ſi manus libello , aut roſario inſtructas , nulli fulcro innixus , ante pectus decorè componis ; ſi oculos , ab obviarum rerum aſpectu prohibitos , vel humi, vel in altari defigis ; ſi mentem ad SS. Sacramenti dignitatem recolligis ; ſi ſacris fidei , ſpei , & maximè Charitatis affectibus indulges ; Aloyſij communicantis ſequeris veſtigia , ſed

&

& prœmia consequêris; hic enim ad devotionis mensuram dona largitur DEUS. Sumpto divino cibo pari manûs, ac vultûs compositione se in angulum aliquem revocabat Aloysius, ibi alienatâ quasi â sensibus mente precibus, quas affectus dictabat, Deum cordi suo præsentem demissè veneratus, suam ei innocentiam, in litteris & virtute profectum, vitæ statûs electionem instantissimè commendabat. Quibus peragendis tantum temporis insumebat, ut Rudolphus frater, moræ pertæsus, animi causâ ad deambulationem templo egressus, iterúmque reversus, etiamnum orationi intentum reperiret. Nullâ occupatione hoc sibi tempus passus præpediri. Fuit, dum gratias in odæo post communionem agens fratrem frequenti comitatu adesse, nec longas pati moras posse, moneretur: at hic, ne verbo quidem reddito, duas ipsas horas immotus, genibus nixus perstitit, dein ad fratrem Marchionem salutandum comparuit.

Pu-

Pudeat hîc vos, adolescentes, teporis vestri, quo post sumptum divinum epulum vix modico temporis intervallo pietati vacatis; sed illico ad exteriora effusi, relictâ æde sacrâ, in plateas & fora, utinam non in nugas & scurrilia, effundimini. Quis miretur tam exiguum post tot Communiones fructum, tam nullum rerum spiritualium gustum? *una Communio sufficit ad sanctitatem:* Sed si ea ritè peragatur. Aloysius toto antemeridiano tempore & jocis & risibus, lusúque omni abstinebat, sed omne aut precibus, aut piæ lectioni, aut audiendæ concioni immolabat. Hæc divini Epuli dulcedo eam in Aloysij corde famem reliquit, ut cum eo quotidie, ut optâsset, frui non liceret, nullam tamen diem prætermiserit, quin tum sacro intereisset, postquam sacerdos conceptis verbis Christi Corpus confecerat, in votis illud summè anhelaret, sicque spirituali Communione reficeretur.

Ca-

Caput IX.

B. Alosij erga mulieres odium.

ANgelicæ, quam DEI Matri voverat, Virginitatis ſtudioſiſſimus Aloyſius, omnia ei tuendæ opportuna adamuſſim exequebatur. Ex quo fonte manavit ea ſolertia, ut omnem mulierum familiaritatem & congreſſum averſatus, perpetuam quandam cum illis diſcordiam, & antipathiam ei, non à natura, ſed à gratia, inditam eſſe nemo dubitaret; adeo nec alloquium, imò ne conſpectum quidem earum ferre poterat. Tenellus adhuc, matris gremio vix egreſſus, à Leonora Medicea, quæ dein Mantuæ Ducis conſors fuit, & Maria ſorore dein Galliæ Regina, tum propè infantibus laxandi animi gratiâ ad hortum invitatus induci non potuit, ut ſocium ſe jungeret, & pareret invitationi. Caſtillione cùm nutricum poteſtati exemptus ſeparatus degeret in conclavi, & mater è

no-

B. Aloysius nullam fœminam, ne Imperatricem quidem licet triennio in aula versatus de facie conspexit.

Der S. Aloysius schauet niehmallen kein Weibsbüldt, auch so gar die Khayserin selbsten nicht an. 23

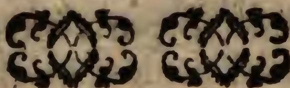

nobilibus fœminis aliquam ad eum nuntij alicujus ferendi causâ misisset, eam ille non nisi per conniventem, modicéque reseratam Januam, sed & ibi dejectis, ne eam videret, in terram oculis, quid mater vellet, audiebat, & quàm citissimè, quamque paucissimis expediebat. Imò ne matri quidem ipsi sine arbitris loqui volebat: unde si, donec cum ea in cœnaculo, aut cubiculo agebat, alij dilaberentur, séque solum relictum adverteret, rubore suffusus discedendi prætextum inquirebat. Illustres quasdam fœminas, sibi sanguine junctas, officij causâ quandóque adire compulsus, ita salutavit, ut negaret se ullam earum de facie conspexisse. Admirandum illud ampliùs, quòd licet ex Italia in Hispanias cum Imperatrice profectus, & demum triennio in Regia Hispana versatus quotidie cum Jacobo Principe eandem salutatum adiret, sexcentásq; alias eam videndi occasiones haberet, ne semel tamen ejus faciem unquam conspexerit.

rit. Illustrissimum sanè juvenis Angelici, & inusitatum prorsùs exemplum! quod mulierum odium multis passim argumentis probatum adeò palam innotuit, ut communi, sed pulcherimo pudicæ juventutis titulo *fœminarum hostis* vocaretur. Inter gratias, quas à Patre rogabat, princeps erat: ut suâ operâ ubi vellet uteretur, modò ad fœminarum alloquia, & visitationes ire non juberet; hoc enim non nisi necessitate compulsus agebat; sed & tunc eâ modestiâ & circumspectione, ut corpore præsens, animo longissimè abesset. Hercules Tanus Aloysij avunculus festivum nepotibus suis convivium apparaverat; cui ut interesset nullis precibus se moveri patiebatur Angelus noster; probè gnarus inter lances & pocula naufragari sæpe innocentiam; donec Sollicitatione longâ, imò & imperio interesse compulsus, præclarum nobilibus viris & fœminis, quæ mixtim aderant, modestiæ specimen exhibuit. Remotis quip-

quippe mensis choreæ, ut apud Nobiles sequior mos inolevit, apparantur: & ecce una de nobilioribus, tam formâ, quàm stirpe, puellis adest, quæ Aloysium (quid enim non audet mulier?) ad saltum invitat. Mirùm quantùm exhorruit optimus Adolescens, & rubore totum vultum occupante suffusus, ne verbo quidem dicto, palatio se subducit, non ampliùs pedem ad vanitatis theatrum relaturus. Diu frustra quæsitus, nullibi apparebat; donec Hercules, aliud agens, per famulorum domicilium transiens videt eum lecticam inter & parietem fixis in angulo genibus deprecantem. Hoc eventu cautior factus Aloysius, nec ad convivia, nec musicam, nec spectacula ullo se pacto adduci est passus. Disce, quisquis hæc legis, quomodo servanda sit mentis & corporis integritas. Avertendus est oculus, ne videat vanitatem; impudicus oculus impudici cordis est nuncius; nemo cor suum pudicum esse dicat, qui oculum habet

bet impudicum. Averte, *averte faciam tuam*, ait Sapiens: *à muliere compta, & ne circumſpicias ſpeciem alienam.* Hoc odium ſanctum eſt, cùm pius juvenis fœminarum odit alloquia. Si mergi renuis, Syrenes cave; præſtat mulierum habere odium, quàm conſortium: Sunt vermiculi, qui non ſentiuntur, dum mordent, ſed relicto morſu etiam abſentes nocent. Nemo fidat virtuti ſuæ, nec in præterita caſtitate ſpem ponat; ſemel vidit David fœminam, & quo devenit? nemo juxta viperam ſtat ſecurus. Fuge, fuge, Sanctum cum oculis tuis fœdus pange, ut nunquam ad illicita convertantur; eruantur citiùs, quàm ſcandalizent.

B. Aloysius Mathematicas demonstrationes in Schola auditas domi ad amussim exactissimè dictat.

Die in der Schüel gehörte Mathematische Erkhlerüngen widerholet der S. Aloysius zü haüß. gänz genaw.

40

Caput X.

Fuga otij, & litterarum amor in B. Aloyſio.

QUia ſcelerum omnium, & maximè impuritatis, radicem & fœcundam matrem otium eſſe intelligebat Aloyſius, ita diem in diarium quotidianarum actionum ordinem partitus eſt univerſum, ut nihil in eo temporis otium reperiret; ſingulas enim diei horas, alias orationi, ſcriptioni alias, item piæ lectioni, ſtudio, & alijs occupationibus honeſtis attribuebat. Quæ ratio eſſe potuit, cur nullas â dæmone tentationes paſſus, Angelo quàm homini ſimilior vixerit. Ubi enim otium, ibi nidus eſt diaboli, ibi naſcuntur, & vivunt tentationes. Dum pigra ſtagnat aqua, immunda gignit animalia; dum adoleſcentes domi otioſi deſident, dum incurij domum pererrant, dum per feneſtras proſpectant, aut in angulis hærent, dum per fora & pla-

teas incerto pede vagantur, dum in lecto ſine ſomno pigritant, ibi tentante diabolo cogitationes, ibi deſideria impura, ibi ſcelera imbibunt, quæ occupatis nunquam incidiſſent. Vita otioſa ſemper eſt vitioſa.

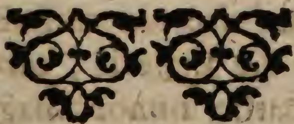
Quàmprimum ætas patiebatur, honeſtarum litterarum diſciplinis applicitus, ingens in ijs perdiſcendis gaudium exhibebat Aloyſius: erat illi præſtans, perſpicáxque ingenium, cum eximia judicij gravitate conjunctum. Poſt abſoluta humanioris litteraturæ ſtudia, ſeverioribus in Hiſpania, honorarios inter Ephebos, dabat operam; eo profectu, ut cùm fortè eo tempore Complutum iter haberet, quo Præſide P. Gabriele Vaſquez, viro tot libris illuſtri, Theologicæ Theſes propugnabantur, Adoleſcens 14. annorum ad eas oppugnandas invitatus, appoſitis argumentis, ſingulari cum omnium applauſu, num Myſterium SS. Trinitatis naturali vi mentis cognoſci poſſit? diſceptaverit. DEI hæc erat

bene-

benedictio, quam pietate suâ merebatur: nunquam enim ſtudia niſi renovatâ ante piam imaginem, quam in ſtudiorum loco ſemper ante oculos habebat, intentione, ac oratione præmiſsâ, inchoare conſueverat; crebra ſub ijſdem in cœlum mittere ſuſpiria, inde in difficilibus lumen petere in more habuit. Scholam aditurus, licet equorum ſuppeteret copia, ferè pedes, nullo accinctus enſe, nullo cum proximis aſſeclis ſermone, moderato paſſu, oculis in officio cuſtoditis, manibus non reconditis, ſed pallium decenter ante pectus complicantibus procedebat, nec priùs Scholam ingreſſus, quàm SS. Sacramentum in templo adorâſſet. In Schola repetitâ S. Spiritûs invocatione, ijs, quos probiores novit, aſſidere, Signo crucis ante ſcriptionem, aliamvè Scholaſticam actionem ſe munire, totus â Magiſtri ore pendere conſuevit. Quo profectu hæc egerit, ex eo colligere licet: quòd dum Mediolani Matheſim frequen-

taret, eámque Professor calamis excipiendam non dictaret, Aloysius ne fortè audita lapsu temporis memoriâ exciderent, simul domum redierat, cubiculario suo adeo promptè, dilucidè, feliciter omnia dictavit, ut meritam ea scripta inspicientibus admirationem moverint; quòd nullam demonstrationem omiserit, non numeros immutaverit, non mensuram, non rationem, non punctum, non lineam, nullum denique vocabulorum, quæ scientia hæc sibi propria habet, prætermiserit. Nimirum ut ad omnia, ita etiam ad scientias utilis est pietas, huic nisi comes eat, litterarum cognitio inflat, & plùs ad animæ perniciem, quàm salutem deservit. Proinde, ut te diligentissimum esse Parthenophile quàm maximè cupio, ita pietatem semper studijs anteponendam esse suadeo: amanda est scientia, sed præferenda conscientia. Quanquam ut mentem meam candidè aperiam: si diligens es in studijs, si indefessus bonis autho-

thoribus legendis, aut occupationibus litterarijs inhæres, si coœtaneos in litteris supèrare laboras, bonum esse te vix dubitabo. Sic enim vitiorum scaturiginem, otium excludes, & tempus tibi deerit ad illicita. Sicut vice versâ juvenis bona nactus talenta, si desidiosus & piger, si litterarij profectûs incurius, si inglorius vim ingenij non exercet, si pensum Scholasticum negligere nil pensi ducit, non obscurè perversus esse convincitur. Ubi studere deficit, ibi malus esse incipit. Solers diligentia, & accuratum studium innocentiæ est indicium; cum talibus Parthenophile sit conversatio tua; qui postrema semper terunt scamna, ultimósque ordines occupant, hos familiaritate tuâ indignos habe.

Caput XI.

B. Aloysij â cibis abstinentia.

QUi ligna foco subtrahit, facilè flammam sopit; sine Baccho & Cerere frigere Venerem, vetus est proverbium; & tam vetus, quàm nova experientia impossibile esse docet, gulæ simul & Castitati servire; sicut vicissim nemo corpus faciliùs rationi subijcit, nemo plùs arcet libidinis incentiva, quàm qui corpus inediâ novit castigare. Hac in re quantus, quàmque severus in se fuerit Aloysius, nemo crederet, nisi plurimi, qui circa illum versabantur, jurejurando testati fuissent. Juvenis mollibus in cunis educatus, teneræ complexionis, valetudinis non admodum firmæ tria minimùm quot hebdomadis sibi jejunia indixit: die Mercurij unum, alterum passioni Christi recolendæ die Veneris, tertium demum Sabbatho honori magnæ DEI Matris eâ lege servabat; ut manè

Cibi quantitas, quam B. Aloysius sumebat, bilanci appensa unciam non excedebat.

Die Nahrüng, dero sich der S. Aloys. gebraüchte, wägte nicht mehr, als ein Ünzen.

tribus panis ſegmentis in aquam intinctis, nullâ re præterea; veſperi autem unico panis modicè toſti, & aquâ macerati fruſtillo veſceretur. Tribus his extraordinaria non raro accedebant jejunia, quæ toties ſibi imponebat, quoties vel imminentis feſti celebrioris cultus, aut pietatis ardor imperâſſet. Quin & reliquis extra jejunia diebus cibi erat tam modici, ut qui ejus menſæ ſerviebant domeſtici, meritò mirati fuerint, quomodo vitam poſſet ſuſtentare. Inſcio ipſo curioſiores aliqui, quantum cibi unâ mensâ ſumeret, explorare volentes, poſtquam panem cum cibo ad libram examinâſſent, jurejurando affirmârunt: totum id, quod in prandio, vel cœna, ſumere ſolebat Aloyſius, unciam non integram ponderâſſe. Qui cibus adeò vitæ conſervandæ non ſufficit, ut fateri neceſſe ſit, vitam illi divinâ quadam vi conſervatam fuiſſe. Abſtinentiæ hujus occaſionem ei, undecim tunc primùm annos nato, morbus aperuit;

nam ut noxios humores, morbi nempe materiam, inediâ consumeret, consilium medicorum erat: quod ille tantâ aviditate assumpsit, ut miraculum sit, eum fame non interijsse. Etenim si quando cœnâ unâ ovum totum, quod perrarò accidit, edisset, tum sanè perlautè videbatur epulatus. Valuit quidem ad vim morbi depellendam hæc inedia; utpote qui morbum illum reliquâ vitâ nunquam sensit: cæterùm valetudinem ejus & vires plurimùm labefactavit. Hanc victûs parsimoniam tum per hyemem, quam egit Mantuæ, tum per vitam in sæculo residuam, plurimis licet dissuadentibus, constanter tenuit; nec jam valetudinis, ut vulgò putabant, gratiâ: Sed, ut ipse religiosæ dein familiæ adscriptus P. Hieronymo Plato ingenuè fassus est, corporis affligendi causâ. Quæ inedia stomachum ita debilitavit, ut neque cibum postea capere, neque, si reluctanti naturæ ingessisset, ullo modo retinere posset. Dum ab alijs de vi-

rium

rium imbecillitate, quam hac abſtinentiâ ſibi conciliabat, ei ſcrupulus inijceretur; plus de animæ, quàm corporis ſalute ſollicitos eſſe nos debere, ſignificavit. Lautiori menſæ adeſſe coactus, id ferculum, quod deterrimum judicabat, eligere, eóque modicè deguſtato potiùs, quàm ſumpto, reliqua intacta relinquere ſolebat. Tecum nunc mihi ſermo eſt Parthenophile: quid metuis? tantam à te non poſco inediam; non peto, ut corpus ad uſque virium imbecilitatem jejunijs frangas, mitiora ſunt, quæ ſuadeo. Durúmne tibi videretur unico, ſed gratiori, qui palato arrideret, bolo quotidie abſtinere? eſſeſnè tam generoſus, ut omni Sabbatho, aut die communioni præviâ veſperi calidos tibi cibos interdicere poſſes? nimiúmne tibi foret fructibus, eâ minimùm vice, dum ij tibi primùm, adhuc novelli, offeruntur, genium fraudare? forétne virtuti tuæ poſſibile, ut tempore prandium inter & cœnam medio ni-

hil omninò deguſtares, aut diem aliquem totum ſine vini potu tranſigeres? ſi talis es, qualem te æſtimo, credo ego, plura te his, & majora præſtiturum. Impetrabit hoc à te innocentiæ pretium, cultus magnæ Matris, imitatio Aloyſij. Abſit mihi vel ſuſpicari, te ad ganeas & popinas pedem unquam inferre, aut compotationibus intereſſe; ad has qui te invitat, hoſtis eſt, non amicus; integritati tuæ perniciem ſtruit & laqueos, qui calices propinat, in quibus ratio, honeſtas, pudor, & vitæ innocentia miſerandum naufragium patiatur. Vinum juventuti noxium, oleum addit igni, utinam non æternis ignibus puniendo. Nihil ſolidæ pietatis ab illo ſpera, qui hederam olet; nec ullibi aut ſæpius adeſt, aut libentiùs, quàm ubi liberalius fluit epiſtomium.

* * * * † * * * *
* * * * * * * *

B. Aloysius canum loris, funibus, catenis se flagellat, equorumq calcaribus cingit. et asserculo indormit.

Der S. Aloysius geÿßlet sich mit rüehmen ündt strükhen, ümbgürtet sich mit sporen, rüehet aüff bretlein.

Caput XII.

Variæ, quas B. Aloysius adhibebat, corporis mortificationes.

UTinam quàm verum, tam omnibus persuasum esset, nullum deteriorem, juvenibus potissimùm, esse hostem quàm sit caro domestica. Hæc ferè sola est, quæ nisi quotidianis rigoribus edometur, innocentiæ struit insidias. Omni bestiâ ferocior est, quæ nullâ re magis, quàm blandimentis efferatur; quantò fovetur ampliùs, tantò plùs nocet; offert blanditias, delicias suadet, & sub mentito gaudij nomine Virginitatem expugnat, animam occidit. Hostem hic hostis reperit in Aloysio, à quo licet passus nihil unquam sit innocentissimus juvenis, tamen ne pati fortè posset, nihil majori quàm carnem suam odio prosecutus, omnes eam affligendi & macerandi vias excogitavit. Nam ut severissima hic jejunia, quibus omnes illi vires ademit,

taceam: tenellus adhuc juvenis ter minimùm in hebdomada in se flagellis tam acriter sæviebat, ut copioso vestes sanguine macularet. Ultimis quibus in sæculo vixit annis, quotidie eam in se lanienam exercebat, jure sui carnifex dicendus. Dum adhuc flagellis hunc in usum contextis carebat, obvia, quibus domi canes alligari solebant, lora, funium frusta, catenásque rapiebat, quêis innocens corpusculum castigaret. Non semel commiserationem excivit in famulis hoc spectaculum, dum per januæ rimas Dominum suum coram Crucifixo flectentem, séque, quasi mortalium scelestissimus foret, acerbissimè cœdentem conspexerunt. Iidem dum lectum sternerent, copiosam ejusmodi è funibus suppellectilem cervicali subjectam repererunt, quæ uti & indusia copioso sanguine imbuta matri non semel exhibuerunt. Ne verò interdiu corpus dolore vacaret, cilicij, quod illi tunc adhuc deerat, locò, non audito hactenus exem-

exemplo, calcaria fodiendis equorum lateribus deſtinata nudo lateri alligabat, ferreóſque radiolos in teneram carnem altè immergebat. Nec die mitiorem ſinebat ire noctem: nam duræ Chriſti crucis memor aſſerculum, aut rude ligni fragmen ſub linteamine in lecto recondebat, ut ſic etiam dormiturus moleſtus corpori ſuo eſſet. Atque hæc duodecimum vix egreſſus annum agere in more habuit. Adeò nulla virtuti, & mortificationi immatura eſt ætas, modò fervor adſit. Quid ad hæc tu delicate Chriſti miles? Quid cogitas Parthenophile? ſi flagella, ſi cilicia, ſi aſſerculos tibi ſuaſero, timeo, ne horum timor deliquium tibi excutiat. Sed mihi crede, gravior eſt horum metus, quàm res ipſa. Si tam generoſus eſſes, ut proximo fortè die Veneris Chriſti vulnerum memor quinque flagello ictus dorſo infligeres; ſi in Matris tuæ Virgineæ honorem Sabbatho aliquo, quadrante unico, cilicio te præcingeres, aut tan-

tillo tempore asserculo indormires; experireris sanè, impossibilia tibi non esse, quæ ut talia fugiebas. Initio ferè hîc opus est. Faciunt hæc consodales tui plurimi, te tam ætate, quàm complexione teneriores. Plura potes, quàm putes; tenta: sic assuevêre, qui priùs vel nomen cilicij, aut disciplinæ horruerunt. Aloysius ut innocens maneret, tam durè corpus habuit, & tu sine his te sperabis angelum permansurum? utinam non erres! nullum ille corporis affligendi faciebat finem, nullam prætermittebat occasionem: hyeme focum in conclavi suo accendi non est passus; quo factum: ut manus ejus tenerrimæ præ frigoris acerbitate intumescerent, & ruptâ pelle sanguinem stillarent, nec igni tamen appropinquare, aut si id agere cogeretur, eò sanè se loco constituere, in quo minimè calefieret. Remedia pariter sedando manuum tumori oblata recusare. De hac vitæ austeritate certior factus Pater, vehementer in

Aloy-

B. Aloysius senem minus honesta coram iuvenibus loquentem corripit fugitq́.

Einen vor denen Jungen unehrbar rädendten Alten bedrohet und fliecht der H. Aloysius.

Aloysium invectus, nihil hunc terruit; aliquando ad Aloysij Matrem conversus dicebat: *hic puer manus sibi ipsi violentas videtur inferre velle.* Nec abs re dictum, tantùm quippe in eo cum ætate voluntarij hi corporis cruciatus sumpserunt incrementum, ut præ corporis emaciati debilitate vix pedibus consisteret. Quæ ratio fuit, quâ Mater usa Patri, ut eum ad religionem amplectendam dimitteret, suadebat: *si domi*, ajebat, *detineatur Aloysius, eò brevi orbatum iri Patrem, at verò, si religioni transcriberetur, curæ futurum Præsidibus; ut ejus fervori modum ponant.*

Caput XIII.

B. Aloysij Colloquia.

SI, ut è cantu avis, ita è voce interna hominis constitutio nosci potest, certè spiritu DEI plenum esse oportuit Aloysium, qui non nisi de rebus divinis, ex abundantia nempe cor-

cordis, differere ſciebat; idque eâ verborum gravitate: ut in admirationem traheret audientes; qui niſi loquentis ætatulam intuiti coràm fuiſſent, non puerum, ſed grandem ætate virum, aut aſcetam ſe audire credidiſſent. Quinquennis quidem, quâ ætate Pater eum inter milites verſari voluit, nonnulas ex eorum conſortio voces minùs honeſtas, quid ſub verbis illis lateret ignarus, hauſerat; quas ubi ſemel Aloyſij ore excidiſſe Turcius Moderator inaudijt, tantâ in eum vi invectus eſt, ut nullum ejus ore deinceps verbum niſi honeſtum ac decens prodijſſe ſit auditum. Graviſſimi hîc ſanè delicti reum ſe agnoſcebat Aloyſius, nec hujus dicti pœnitudinem unquam depoſuit; etſi ob ætatem adhuc peccati incapacem, & ſignificationis ignorantiam, omni culpâ vacaverit. Tantùm intereſt, inter quos educetur, aut quibus innocens anima ſermonibus interſit. Mima eſt & actionum, quas videt, & verborum quæ

audit,

audit, juventus; haurit venenum, nec advertit; sæpe priùs apud infames locutulejos, malus esse discit, quàm, quid mali sit, noverit. Actum est de talibus, nisi peritum nacti moderatorem dediscant, quæ incauti didicerunt. Si quem deinceps licentiosiùs loquentem audiret Aloysius, illicò ingenuo pudore vultum suffusus, oculósque defixos tenens, vel dicta se advertisse dissimulabat, vel castigabat; aut si id minus posset, omnino discedebat. Nota jam aulæ Hispanæ hæc juvenis erat verecundia, ob quam tanta ei apud reliquos authoritas, ut eo vel eminùs conspecto solutiores discursus abrumperent, séque ad ejus modestiam, sermonísque gravitatem componerent: è cujus ore nihil prodijt, quod non spiraret honestatem; nullum verbulum, etiam jocò prolatum, minùs castigatum, & carnem aut Venerem olens in aures admittebat; ob quem morem communi per aulam famâ vulgabatur: Marchionem Castilionis non videri

carne conſtare. Præclarum hujus ſpecimen Auguſtæ Taurinorum in ædibus Hieronymi Roborei, dein Cardinalis, edidit: ubi dum in nobilium adoleſcentum corona colloquio indulgeret, & ſeptuagenarius ſenex, qui fortè aderat, ſermones, jocóſque minùs pudicos ſpargere cœpiſſet, ſancto Zelo commotus, inſigni cum libertate ſic ſenem juvenis, impurum Angelus aggreditur: *Ecquid pudere oportuit hominem grandem híſque vel naturæ, vel fortunæ dotibus, quibus tute præditus es, in cætu horum nobilium adoleſcentum de hoc genere rerum loqui? hoc verò eſt peccati periculum inijcere, & malo exemplo eſſe; ita enim D. Paulus: corrumpunt mores bonos colloquia prava.* Nec plura: ſed illicò, libello pio in manus ſumpto, ex illo turpiloquorum grege ſe in aliud conclave recepit. Præceſſit ille, ut tu Parthenophile libero pede ſequaris, ſi quæ ſors, ut facilè accidit, eorum conſortio te intulerit, qui læti eſſe neſciunt, niſi obſcæ-

nos jocos, cantus inhonestos, fœda proverbia, & prætextatos sales effutiant. Improba sanè lætitia, ubi offenditur DEUS, læditur conscientia, & vel perit, vel patitur innocentia. Insanus jocus! qui infernum promeretur. Nefandus ille risus est! qui Angelis, innocentiæ Custodibus, lachrymas ciet. Vis esse lætus? nihil moror: sed ita sis, ut nihil lachrymis dignum geras. Intempestiva est lætitia, quam sequi debet pœnitudo. Satius est hinc abire, quàm perire. Properè agitur, quod libenter auditur; sic verbum, dum aures inficit, animam interficit. O quot, quámque præclari juvenes, concupiscentiæ ac dæmonis sæpe gloriosi victores, labem integritatis, quam cœteris sensibus fortiter arcebant, auribus hauserunt; intrat quippe sermo per aures, sed hinc in cor delabitur, & licet non statim noceat, tardiùs virus exeret, semina relinquet in animo, unde cogitationes & desideria vel invito resurgent, non quovis conatu

so-

ſopienda ; quod enim vel ſemel malè auditum eſt , ejus per omnem vitam peſſimè recordamur. Sepi aures tuas ſpinis Parthenophile, & vel virgineo vultu erubeſcas ad inhoneſta , vel ſeveriore ut minimùm oculo dicta deteſteris ; vel, ſi plus in te ſpiritus agit, etiam loquentem corripe.

Caput XIV.

B. Aloyſij recreatio , & luſus.

QUàm neceſſaria ſtudioſæ juventuti eſt animi relaxatio , quâ vires ſtudijs fatigatas reficiat, tam periculoſa illa ſolet eſſe innocentiæ , niſi quàm cautiſſimè peragatur. Integritatis cuſtos intemeratus Aloyſius omnem , quantùm potuit , populi celebritatem fugiebat ; ad comœdias , cænas intempeſtivas, publica conventicula nullis precibus adduci potuit ; licet ad hæc ab amicis ſæpe, â Patre ſæpius, tam inuſitatum ejus ſolitudinis ſtudium ſtomachante, invitaretur. Raró prodibat in publicum , niſi aut

B. Aloysius in lusu à Victore umbram Puellæ osculari iussus fugit, nunquam talem lusum repetiturus.

Der H. Aloysius im spüll gehayssen den schatten einer Freülin zükhüssen flieht ündt verlast das spüll. 36

Scholam, aut ædem aliquam ſacram, aut Religioſorum domicilium adiret. Plerúmque ſolus in cubiculo tam ſanctum ſilentium tenebat, ut non pauci abirent dies, quibus vix verbum diceret; non naturæ tædio, ſed mundanarum recreationum contemptu. Faſſus eſt ipſe: *plus ſe verborum poſt initam Religionem uno die, quàm antè multis menſibus dixiſſe.* Sciebat ille turbas ſemper eſſe in turbis. Inter multos vix unquam non magna inquies; nunquam tutò multis miſceri potes Parthenophile: inimica Puritati eſt promiſcua converſatio: hæc vitium aut verbò commendat, aut exemplo vel neſcienti allinit. Juvenes qui raro domi, continuò inter multos viſuntur, bonos eſſe vix credo; venalis in foro fit Innocentia. Non tibi tollo relaxationem, non prohibeo exitum, converſationem non invideo; ſed cum turba, cum obvio quoque, qui occurrit, converſari te non velim. Si meliores quæſieris, hi cùm multi non ſint, nun
quam

quam te inter multos conſpiciam. Scis quæ fuerit Aloyſij recreatio? diſce: Sciebat is recreationis die Societatis JESU Religioſos corporis exercendi causâ in villam quandam egredi ſolere, quare ille ſummo mane lecto ſe eripiens illam viam profectus, tantiſper inambulans aut libellum, aut ſi tempus ferret, violas legebat, donec advenientes eâdem viâ Patres videret, quos ſalute comiter impertitâ pedibus oculiſque ſequebatur, utpote quorum ſolus aſpectus tantam ei voluptatem adferebat, quaſi Angelos cœlo lapſos conſpexiſſet. Ubi illi villæ fores ingreſſi oculis eripiebantur, ipſe viam eandem remenſus, alijs ibat obviàm; tunc ſe optimam ratus habuiſſe recreationem, cùm plures eorum conſpexiſſet. Audi ſecretum, quod tibi pando, Parthenophile: propè indubium apud me innocentis adhuc conſcientiæ ſignum eſt, quamdiu juvenes eorum delectantur conſortio, & alloquio gaudent, ſub quorum cura & diſciplina in-

instituuntur : sicut juvenes moderatorum oculum subterfugientes, vitantes præsentiam, lucifugæ, non optimum dant innocentiæ argumentum. Si pluvia exitum vetuisset, Aloysius se ad Societatis JESU Collegium conferebat, ut divinis ibi sermonibus pietatem suam pasceret. Nec Sacerdotum solùm, aut Scholasticorum consortio gaudebat, sed & cum ijs, quibus domesticæ rei cura incumbit, Coadjutoribus colloqui ducebat in gratijs; janitoris præsertim familiaritatem aucupabatur: qui si aliquando januæ illi claves, donec fortè Patrum aliquem accerseret, permitteret, inter beneficia numerabat. Adeò volupe illi erat inter Religiosos commorari. Bacchi ferijs, quibus lætitiæ omni frœna laxant mortales, ut à ludis & theatris abesset, abdebat se in Collegio, Patres Societatis JESU spectaculum suum esse, dictitans, quod sibi majorem, quàm ulla res mortalis, lætitiam faceret. Plausus & festivitates, quas munda-

ni

ni celeberrimas habebant, adeò par
vi fecit, ut non nisi quàm contemp
tissimè de ijs loqueretur. Dum Me
diolani versaretur, accidit: ut eque
stre certamen per hilarium antecine
ralium ferias maximo nobilis juven
tutis concursu celebraretur; ubi ju
ventus pro suarum quísque opum
mensura maximè phaleratis, & insig
nibus equis invecti comparebant;
quam eorum festivitatem ut despica
tui se habere ostenderet, tempore ac
loco condictis, humili vectus mulo,
se superbè equitantium agmini mi-
scuit, non minori mundum ludibrio
habens, quàm ipse haberetur. Ita
mundi festa, pompam, & lætitiam
æstimant, qui sinceris ea oculis in-
tuentur. Lusibus ne se promiscuè
socium jungeret, jam parvulus peri-
culo suo edoctus constituerat. Erat,
dum à Matre cum paris ætatis utriús-
que sexûs parvulis ludere compulsus,
lusui indulgebat eâ lege instituto: ut
qui vinceretur, pœnam aliquam vi-
ctoris arbitrio definiendam subiret,
acci-

accidit, ut Aloyſius, utpote qui lu-dum parùm peritus erat, victus ſuc-cumberet. Victor itáque victo, ut merulæ ab adverſo lumine (veſper e-nim erat) apparentem in pariete um-bram oſcularetur, imponit. Quid hîc ageret Aloyſius? egit quod An-gelum, imò quod & quemvis Par-thenophilum decebat: verecundiâ ſi-mul & indignatione ſuccenſus, ad hoc grande flagitium erubuit, & il-licò, luſu ſimul & conſortio relictis, in tutiora ſe recepit. Erubeſciſnè ad ſimilia Parthenophile, ſi ita, ſalva res eſt. Rubor hic tinctura probi-tatis & character eſt innocentiæ, hic color eſt præcipuum juventutis orna-mentum. Qui perfrictâ fronte vul-tum non mutat ad turpia, impudens eſt, depuduit apud eum honeſtas, obcalluit in nequitia, defloruit hujus Virginitas.

)†(

Caput XV.

B. Aloysij juvenis Zelus ad alios in pietate, & fide instruendos.

Litteras Indicas, quibus Patrum Soc. JESU in juvandis ibi animabus conatus & labor continebatur, cum voluptate lectitabat Aloysius; eo fructu, ut ad salutem animarum quoquo modo, vel cum vitæ jactura olim procurandam, nunc autem pro ætatulæ illius viribus, & occasionis mensura juvandarum, plurimùm se animari sentiret. Hoc fervore impulsus, Festo quóque die puerorum Scholas adibat, ibi parvulos de fidei nostræ rudimentis erudiens, ijsdem peccati horrorem, pietatem, aliáque innocentûm morum præcepta tantâ alacritate simul & humilitate instillabat, ut nullius pueri quantumvis egeni ac laceri, quamvis ditionis suæ esset, consortium fugeret, omnium promiscuè animos ad DEUM colendum, & enixiùs amandum excitare laborabat. Et sanè profundiùs in

par-

parvulorum animos hauſta è parvulo doctrina deſcendit: tum quòd gratior ab æquali venerit inſtructio, tum quòd parvus ſimilium moribus & genio aptiùs ſe noverit conformare. Nec ita curabat exteros, ut non pari Zelo ferretur in domeſticos. Princeps illi cura fuit, fratres ſuos minores, Rudolphum, & Franciſcum, tenella ſtatim in ætate pietatis præceptis imbuere, precandique modum edocere. Quod ut illi promptiùs factitarent, poſt preces peractas bellaria ijs, ſaccharitem, ſimiliáque, quibus ætas illa capitur, dulciaria donabat. Si quando Rudolphum modederatoris correctionem ægriùs ferentem advertit, arguebat; & ut imperij audientior eſſet, hortabatur. Ad hæc Patrem ſuum adeò perditè luſui deditum, ut ſæpius aliquot millia ſcutatorum uno luſu prodegerit, doluit intimè Aloyſius; cúmque palàm arguere non auderet, in cubiculum ſe recepit, ubi Patris intemperiem deplorabat. Ad quas lachrymas, ut

ipſe familiaribus dicebat, non damno, quod parens opibus inferret, ſed injuriâ, qua DEUS offenderetur, movebatur. Sed precibus tandem apud DEUM impetravit, ut Parens errore cognito luſu omni abſtinuerit, & non ſine lachrymis errorem deteſtatus, dixerit: *non ignoro, unde hæ lachrymæ fluant, ſunt hi Aloyſij fructus; qui â Deo Optimo Maximo, ut hoc ſalutari dolore cor mihi ſuffigeret, impetravit.* Cubicularios, & eos, qui ab obſequijs ei erant, exemplo ad pietatem compoſuit. Hi enim per januæ rimas frequentiùs Aloyſium, quid ageret, obſervantes, dum continuò ferè orationi intentum viderent, Domini æmulatione & ipſi DEO ſupplices accidebant. Efficaciſſimus hic ſanè pietatem ſuadendi modus eſt: exemplo præire. Jacobum Principem Philippi II. Catholici Regis filium è feneſtra proſpicientem ventus impetierat, cui ille pueriliter indignatus: *heus vente*, inquit, *tibi, ut moleſtiam mihi exhibere de-*

ſinas,

ſinas, impero. Quorum verborum occaſione uſus Aloyſius, qui cum Jacobo tunc educabatur, eum divini cultûs admonuit. *Potes*, inquiebat, *Domine mi homines tuis dictis obedientes nanciſci; in elementa autem ſolius DEI imperium eſt; cui & te parere oportet.* Hæc ille Regi perhumaniter; ſeveriùs caſtigabat alios, ſiquos DEO maledicentes, aut turpia jactantes inter Aulicos obſervâſſet. Quos in oppido depravatis moribus vivere intellexit, omnem movebat lapidem, ut ad bonam frugem reducerentur. Jam enim magnâ comitate eos ad bona opera invitabat; jam minis deterrebat â ſcelere; ut DEUS ſe conſcio læderetur, omninò pati nequibat. Si quam inter aulæ miniſtros diſcordiam gliſcere animadvertebat, illicò, ut in amicitiam odio ſepoſito redirent, agebat. Adeò etiam parvi poſſunt eſſe Apoſtoli. Ne deſpera Parthenophile, modò animus tibi & fervor magnus ſit, qui puſillo etiam in corpore poteſt eſſe

maximus, Apoſtolus eſſe, & Zelum tuum egregie teſtari potes. Una monitio, quæ venit ab æquali, plùs in juvenibus proficit, quàm centum moderatorum correctiones. Ut enim parvi ætate ſibi pares amant teneriùs, ita ab ijs partem in omnem flecti ſe facillimè patiuntur. Frater fratri ut lupus, ita & Angelus eſſe poteſt, â malorum revocare conſortio, hortari ad pietatem, ad magnæ DEI Matris cultum, aliáque pia provocare poteſt. Apoſtolum itáque imposterum age, vis modum? accipe: primò æquales tuos pio ſermone ad integritatis amorem & pretium, ad vitanda innocentiæ pericula, ad mortificationis opera invita; dein exemplo, hoc enim efficaciſſimum ſuadendi genus eſt, ad Sacramentorum frequentiam, ad orationis aſſiduitatem coætaneos provoca, vel domeſticos famulos ad DEI cultum, peccati horrorem, relatis, quæ vel in Schola vel templo didiciſti, motivis exſtimula; demum, ſi aliter
non

B. Aloysius claram et distinctam vocem ex imagine B. V. audijt, qua Soc: IESU ingredi iubebatur.
Der S. Aloys. wierdt von vnser Fraüen bildt mit khlarer stim vermahnt die Societet IESU einzütreten. 42

quam te inter multos conſpiciam. Scis quæ fuerit Aloyſij recreatio? diſce: Sciebat is recreationis die Societatis JESU Religioſos corporis exercendi causâ in villam quandam egredi ſolere, quare ille ſummo mane lecto ſe eripiens illam viam profectus, tantiſper inambulans aut libellum, aut ſi tempus ferret, violas legebat, donec advenientes eâdem viâ Patres videret, quos ſalute comiter impertitâ pedibus oculiſque ſequebatur, utpote quorum ſolus aſpectus tantam ei voluptatem adferebat, quaſi Angelos cœlo lapſos conſpexiſſet. Ubi illi villæ fores ingreſſi oculis eripiebantur, ipſe viam eandem remenſus, alijs ibat obviàm; tunc ſe optimam ratus habuiſſe recreationem, cùm plures eorum conſpexiſſet. Audi ſecretum, quod tibi pando, Parthenophile: propè indubium apud me innocentis adhuc conſcientiæ ſignum eſt, quamdiu juvenes eorum delectantur conſortio, & alloquio gaudent, ſub quorum cura & diſciplina in-

instituuntur : ſicut juvenes moderatorum oculum ſubterfugientes, vitantes præſentiam, lucifugæ, non optimum dant innocentiæ argumentum. Si pluvia exitum vetuiſſet, Aloyſius ſe ad Societatis JESU Collegium conferebat, ut divinis ibi ſermonibus pietatem ſuam paſceret. Nec Sacerdotum ſolùm, aut Scholaſticorum conſortio gaudebat, ſed & cum ijs, quibus domeſticæ rei cura incumbit, Coadjutoribus colloqui ducebat in gratijs; janitoris præſertim familiaritatem aucupabatur : qui ſi aliquando januæ illi claves, donec fortè Patrum aliquem accerſeret, permitteret, inter beneficia numerabat. Adeò volupe illi erat inter Religioſos commorari. Bacchi ferijs, quibus lætitiæ omni frœna laxant mortales, ut à ludis & theatris abeſſet, abdebat ſe in Collegio, Patres Societatis JESU ſpectaculum ſuum eſſe, dictitans, quod ſibi majorem, quàm ulla res mortalis, lætitiam faceret. Plauſus & feſtivitates, quas munda-

ni

ni celeberrimas habebant, adeò parvi fecit, ut non niſi quàm contemptiſſimè de ijs loqueretur. Dum Mediolani verſaretur, accidit: ut equeſtre certamen per hilarium antecineralium ferias maximo nobilis juventutis concurſu celebraretur; ubi juventus pro ſuarum quíſque opum menſura maximè phaleratis, & inſignibus equis invecti comparebant: quam eorum feſtivitatem ut deſpicatui ſe habere oſtenderet, tempore ac loco condictis, humili vectus mulo, ſe ſuperbè equitantium agmini miſcuit, non minori mundum ludibrio habens, quàm ipſe haberetur. Ita mundi feſta, pompam, & lætitiam æſtimant, qui ſinceris ea oculis intuentur. Luſibus ne ſe promiſcuè ſocium jungeret, jam parvulus periculo ſuo edoctus conſtituerat. Erat, dum à Matre cum paris ætatis utriúſque ſexûs parvulis ludere compulſus, luſui indulgebat eâ lege inſtituto: ut qui vinceretur, pœnam aliquam victoris arbitrio definiendam ſubiret,

acci-

accidit, ut Aloyſius, utpote qui luſuum parùm peritus erat, victus ſuccumberet. Victor itáque victo, ut herulæ ab adverſo lumine (veſper enim erat) apparentem in pariete umbram oſcularetur, imponit. Quid hîc ageret Aloyſius? egit quod Angelum, imò quod & quemvis Parthenophilum decebat: verecundiâ ſimul & indignatione ſuccenſus, ad hoc grande flagitium erubuit, & illicò, luſu ſimul & conſortio relictis, in tutiora ſe recepit. Erubeſciſnè ad ſimilia Parthenophile, ſi ita, ſalva res eſt. Rubor hic tinctura probitatis & character eſt innocentiæ, hic color eſt præcipuum juventutis ornamentum. Qui perfrictâ fronte vultum non mutat ad turpia, impudens eſt, depuduit apud eum honeſtas, obcalluit in nequitia, defloruit hujus Virginitas.

❀)†(❀

Caput XV.

B. Aloysij juvenis Zelus ad alios in pietate, & fide instruendos.

Litteras Indicas, quibus Patrum Soc. JESU in juvandis ibi animabus conatus & labor continebatur, cum voluptate lectitabat Aloysius; eo fructu, ut ad salutem animarum quoquo modo, vel cum vitæ jactura olim procurandam, nunc autem pro ætatulæ illius viribus, & occasionis mensura juvandarum, plurimùm se animari sentiret. Hoc fervore impulsus, Festo quóque die puerorum Scholas adibat, ibi parvulos de fidei nostræ rudimentis erudiens; ijsdem peccati horrorem, pietatem, aliáque innocentûm morum præcepta tantâ alacritate simul & humilitate instillabat, ut nullius pueri quantumvis egeni ac laceri, quamvis ditionis suæ esset, consortium fugeret, omnium promiscuè animos ad DEUM colendum, & enixiùs amandum excitare laborabat. Et sanè profundiùs in par-

parvulorum animos hausta è parvulo doctrina descendit : tum quòd gratior ab æquali venerit instructio, tum quòd parvus similium moribus & genio aptiùs se noverit conformare. Nec ita curabat exteros , ut non pari Zelo ferretur in domesticos. Princeps illi cura fuit, fratres suos minores, Rudolphum, & Franciscum, tenella statim in ætate pietatis præceptis imbuere , precandique modum edocere. Quod ut illi promptiùs factitarent , post preces peractas bellaria ijs, saccharitem , similiáque, quibus ætas illa capitur, dulciaria donabat. Si quando Rudolphum modederatoris correctionem ægriùs ferentem advertit, arguebat ; & ut imperij audientior esset, hortabatur. Ad hæc Patrem suum adeò perditè lusui deditum , ut sæpius aliquot millia scutatorum uno lusu prodegerit, doluit intimè Aloysius ; cúmque palàm arguere non auderet , in cubiculum se recepit , ubi Patris intemperiem deplorabat. Ad quas lachrymas, ut

ipſe familiaribus dicebat, non damno, quod parens opibus inferret, ſed injuriâ, qua DEUS offenderetur, movebatur. Sed precibus tandem apud DEUM impetravit, ut Parens errore cognito luſu omni abſtinuerit, & non ſine lachrymis errorem deteſtatus, dixerit: *non ignoro, unde hæ lachrymæ fluant, ſunt hi Aloyſij fructus; qui â Deo Optimo Maximo, ut hoc ſalutari dolore cor mihi ſuffigeret, impetravit.* Cubicularios, & eos, qui ab obſequijs ei erant, exemplo ad pietatem compoſuit. Hi enim per januæ rimas frequentiùs Aloyſium, quid ageret, obſervantes, dum continuò ferè orationi intentum viderent, Domini æmulatione & ipſi DEO ſupplices accidebant. Efficaciſſimus hic ſanè pietatem ſuadendi modus eſt: exemplo præire. Jacobum Principem Philippi II. Catholici Regis filium è feneſtra proſpicientem ventus impetierat, cui ille pueriliter indignatus: *heus vente*, inquit, *tibi, ut moleſtiam mihi exhibere de-*

ſinas,

finas, impero. Quorum verborum occaſione uſus Aloyſius, qui cum Jacobo tunc educabatur, eum divini cultûs admonuit. *Potes*, inquiebat, *Domine mi homines tuis dictis obedientes nanciſci; in elementa autem ſolius DEI imperium eſt; cui & te parere oportet.* Hæc ille Regi perhumaniter; ſeveriùs caſtigabat alios, ſiquos DEO maledicentes, aut turpia jactantes inter Aulicos obſervâſſet. Quos in oppido depravatis moribus vivere intellexit, omnem movebat lapidem, ut ad bonam frugem reducerentur. Jam enim magnâ comitate eos ad bona opera invitabat; jam minis deterrebat â ſcelere; ut DEUS ſe conſcio læderetur, omninò pati nequibat. Si quam inter aulæ miniſtros diſcordiam gliſcere animadvertebat, illicò, ut in amicitiam odio ſepoſito redirent, agebat. Adeò etiam parvi poſſunt eſſe Apoſtoli. Ne deſpera Parthenophile, modò animus tibi & fervor magnus ſit, qui puſillo etiam in corpore poteſt eſſe

maximus, Apoſtolus eſſe, & Zelum tuum egregie teſtari potes. Una monitio, quæ venit ab æquali, plùs in juvenibus proficit, quàm centum moderatorum correctiones. Ut enim parvi ætate ſibi pares amant teneriùs, ita ab ijs partem in omnem flecti ſe facillimè patiuntur. Frater fratri ut lupus, ita & Angelus eſſe poteſt, â malorum revocare conſortio, hortari ad pietatem, ad magnæ DEI Matris cultum, aliáque pia provocare poteſt. Apoſtolum itáque impoſterum age, vis modum? accipe: primò æquales tuos pio ſermone ad integritatis amorem & pretium; ad vitanda innocentiæ pericula, ad mortificationis opera invita; dein exemplo, hoc enim efficaciſſimum ſuadendi genus eſt, ad Sacramentorum frequentiam, ad orationis aſſiduitatem cöætaneos provoca, vel domeſticos famulos ad DEI cultum, peccati horrorem, relatis, quæ vel in Schola vel templo didiciſti, motivis exſtimula; demum, ſi aliter non

B. Aloysius claram et distinctam vocem ex imagine B. V. audijt, quâ Soc: IESU ingredi iubebatur.

Der S. Aloys. wierdt von Vnser Fraüen bildt mit khlarer stim vermahnt die Societet IESU einzütreten. 42

non potes, precibus pro gentium & hæreticorum conversione, pro periclitantibus de innocentia apud Deum perora; & in magnum tu pusillo etiam in corpore Apostolum evasisti. Hæc futuri aliquando Zelosi in quærenda animarum salute JEsu Socij rudimenta ponebat Aloysius.

Caput XVI.

B. Aloysius de statu vitæ deliberat, ac statuit.

INter prima Matris Aloysij vota semper fuerat; ut filiorum aliquem DEO in Religione famulantem liceret intueri. Quod tenellus adhuc cùm audiret Aloysius, eam voti sui compotem futuram asserebat. Jam enim inde â teneris pium ad Religionem affectum sentiebat, cum ejus Alumnis libenter conversatus, vix ab illis avelli posse videbatur. Quorum vitæ normam, agendíque rationem ob oculos ponens ita secum ipse loquebatur: *Viden Aloysi, quàm beatæ sit religiosè acta vita? hi Patres o-*

mnibus sæculi laqueis expediti, omnes peccandi opportunitates procul habent. Tempus omne quod cæterorum hominum vulgus caducis divitijs, fallacibúsque gaudijs persequendis tribuunt, id illi in contrahendis immortalibus opibus collocant, atq; his lucris, quæ simul ingentia sunt in DEUM merita, sibi illum æternùm obstringunt; neq; metuunt, ne frustra pro pietate labores illos sustineant. Sunt Religiosi homines illi demum, si qui alij, qui in degenda vita rationem ducem sequuntur, neque sensuum cupiditatúmque dominationi sunt obnoxij. Non illi honores ambiunt, non terrestria & labentia bona loco ullo ducunt, non agitantur æmulationis stimulis, non inhiant aliorum fortunis: uno DEI servitio, cui servire regnare est, beati: quid verò admirabilitatis habet, si tranquilli semper & læti, neque mortem, neque DEI tribunal, neque inferorum supplicia reformidant? animos scilicet habent nullius criminis conscios. Quid? quòd dies & no-

ctes

ctes cœlestes divitias accumulant, quandoquidem nunquam non rebus pijs operati, aut cum DEO semper aliquid agunt, aut DEI causâ. Testimonium igitur innocentiæ, quòd eis conscientia ipsa tribuit, intimam animis pacem tranquillitatémque conciliat: è qua tum serenitas, quæ in vultu notatur, tum spes minimè vana cœlestium opum promanat. Et quibus non gaudijs efferuntur, cùm reputant, cui serviant, & in cujus cohorte ævum degant? tu verò quid agis? quid cogitas? quid est, quamobrem hoc vitæ genus deligere nequeas? prospice jam nunc animo, quæ illis â DEO præmia sint proposita. His permotus annum undecimum vixdum egressus, jam tum Marchionatum, sibi primogenituræ jure debitum ponere cogitabat. Sed hîc cum vaniloquis illis juvenum seductoribus agam, qui teneriori in ætate de statu vitæ cogitare prohibent, quasi necdum satis rem hanc tantæ molis intelligant. Vetus hæc dæmonis versutia est.

 Quò

Quò quis innocentior, tantò divinæ inſpirationis capacior eſt. Parvulos ad ſe venire Salvator voluit. Non amat tarda molimina Spiritûs ſancti gratia. Tu ſanè Parthenophile quid vani dicant, non attende; hoc cura, ut licet ante completos pubertatis annos exequi nequeas, quàm primùm tamen Dei voluntatem, quid tecum fieri velit, ſcire coneris. Vis modum? Aloyſius te docebit: qui ne hic ineundæ Religionis affectus parum ſolidus cum tempore evaneſceret, his DEI voluntatem medijs ſtuduit intelligere. Primùm vitâ innocenti, & peccati omnis vacuâ ejus gratiam demereri ſatagebat; fruſtra quippe lumen à DEO poſtulat, qui cor ſordibus plenum habet. Hebdomadariâ dein, eáque devotiſſimâ Communione pro mentis illuſtratione DEUM precabatur; nullum enim ibi dæmonis ſuggeſtio locum invenit, ubi cor DEUS præſens occupavit. Frequenti pariter librorum ſpiritualium lectitatione DEI voluntatem

tem indagabat ; per hos nempe sua DEUS sensa nobis manifestat. Ad hæc sæpius iterata consiliorum, motuúmque suorum cum confessario communicatione certa à dubijs discernere satagebat ; nempe Vicarius is DEI est, per quem suam DEUS explicat voluntatem. Demum continuâ, & maximè devotâ ad B. Virginem, quæ Mater est nostræ salutis, supplicatione vocationis lumen implorabat : quâ etiam, quod petebat, obtinuit. Dum enim Anno 1583. Luce Virgini in cœlos Assumptæ sacrâ, multùm antè precatus, Sanctissimáque Eucharistiâ refectus, agendis coram altari Deiparæ DEO gratijs, impetrandóque per Matris merita lumini, insisteret, ut quid tandem se DEUS fieri vellet, edoceret ; ecce tibi vox hæc clara miniméque dubia ex imagine ad Aloysium labitur. *Societatem JESU ingredere, consiliúmque hoc Patri confessionum tuarum Præsidi revela.* Quid hîc mentis, quid solatij credam fuisse Aloysio ?

Accenſus hoc dicto animus, jamque firmior, nullam priùs quietis partem invenit, quàm, quod tam ſanctè ſuadebatur, expleviſſet. Eâdem adhuc die conſcientiæ ſuæ Præſidem, Ferdinandus Paterno è Soc. JESU is erat, convenit; rémque ut geſta eſt inter dulces lachrymas ex ordine narrat; ardentiſſimis, ut poterat, precibus inſiſtens, cum iis, qui Societati præſunt, agere velit, ut deſiderij ſui quantocyùs compos efficiatur. Hanc tu à SS. Virgine gratiam, Parthenophile, ſperare tantò minus potes, aut debes, quantò ab innocentia & ſanctitate Aloyſij remotior es; id tamen ſanctè polliceri auſim, ſi Mariam conſcientiâ purâ & filiali confidentiâ, tenerâ cum pietate, ſincerè conſulas, eos illa cordi tuo motus, & menti cogitationes ingeret, quæ animæ tuæ ſint maximè ſalutares; modò, ut Aloyſio illa præcepit, eas tu animæ tuæ Præſidi communicare non ſubterfugias. Nec DEUM, nec Deiparam, nec Angelum, vocatio-

nem

nem tibi in aurem dicturos expecta; habes DEI Vicarium in confessario, ille te docebit omnia. Hunc qui audit, DEUM audit.

Caput XVII.

B. Aloysius Parenti Vocationem aperit, â quo variè impeditur.

QUantò major in Aloysij pectore Religionis adeundæ amor flagrabat, tantò acerbior ei mora omnis accidebat. Proinde cùm absque Matris, Patrísque consensu aditum sibi ad Societatem JESU præclusum â Confessario intelligeret, Matri quidem eo adhuc die, quo consilium B. Virginis audijt, rem aperuit; quæ majori, quàm dici possit, perfusa gaudio pro hac mente filio injecta Numini grates dixit, & in Patre ad annutum promovendo, quam posset, operam filio jam sibi chariori adpromisit. O plures utinam tales orbis matres numeraret! numeraret sanè,

ſi pluris filiorum animæ ſalutem, quàm muliebrem in proles amorem illæ æſtimarent. Nec multò poſt ſubmiſsè ac reverenter Patrem adit Aloyſius, & ſpem inter metúmque veniæ dubius efficaciſſimis, quæ fervor dictabat, verbis animum ſuum exponit: *ſe nempe rebus humanis vale facere, DEO & proximo in Societate JESU famulari decreviſſe.* Quâ petitione, quantò ea minùs expectata erat, tantò vehementiùs in iras actus Pater, duris filium increpat, immaturum inconſultúmque judicium damnat, pueriles arguit impetus, faceſſere deníque jubet ex oculis, minatus: nî conſilio recederet, temeritatem virgis luiturum. *Utinam*, imperterritus reponit Aloyſius, *eo me beneficio DEUS dignetur, ut iſtud ejus, ac ſanctæ vocationis amore perferam.* O Patres, erravi, tyrannos dicere debebam, qui datis prolibus corpus, & animam perditis! quanti vos ſceleris reos facitis, dum filios à DEI obſequio revocatis? Nihil plus filio profecit

fecit mater, quæ dum pro eo Religionem adeundi veniam rogat, in suspicionem venit, quòd majori erga Rudolphum amore victa, huic præ Aloysio collatam velit Marchionis hæreditatem. Interea nullam intellectâ filij mente quietem capiebat Marchio; necdum ira resederat, dum in Patrem, qui confitenti Aloysio aures dabat, ad se evocatum, ob cogitationem hanc primogenito suo injectam, verbis, quæ præceps furor suggessit, acerbiùs invehitur: mitigâsse furentis impetum mollis Patris responsio videbatur; irâ enim tantisper sepositâ nova capere consilia, & quem minis non potuit, blanditijs ab instituto revocare filium constituit. Ergò suavissimis vocatum verbis alloquitur, eíque fractam valetudinem suam, subditorum necessitatem, expectationem Cognatorum, hæreditatem opimam, titulos, Imperatoris, Principúmque favorem, spes deníque maximas proponit; ut daret hoc mœsto Parenti, cui etiam

lege

lege divinâ obedire juberetur, solatium, hortatur; eum etiam in sæculo multa præstare bona, & per hæc salutem consequi posse asserit; precibus addit promissa, paternúmque filio sinum aperit, si meditata recuset. Sed surdo fabula: lachrymas dedit pro responso, queîs Patris deflebat cœcitatem, quòd caduca bona pro æternis sibi afferre non vereretur; donec singultibus tandem pressis hæc Patri reposuit: *Equidem in tua me Pater potestate stare profiteor. De me ut lubet statue; veruntamen tibi denuncio, me à DEO ad Soc. JESU vocatum esse; itáque dum hac in re mihi resistis, DEI voluntati obsistis.* Dignum juvene Spiritu DEI pleno responsum! plus nos erga DEUM, quàm Patrem urget obedientia; qui amat Patrem, plus quàm DEUM, nec DEO, nec cœlo dignus est. Hìc obedire Patri scelus est, non pietas; nemo Patrum pro filio respondebit in judicio. Nihil te moveant tuorum lachrymæ, ne tibi æter-

ternas lachrymas parias. Aloyſio fixum erat : *nunquam eò ſe adductum iri, ut Patris gratiæ causâ irato DEO uti vellet ; invito potiùs Patre extorrem toto orbe terrarum errare ſe malle, quàm vel latum unguem à JESU Societatem ineundi deſiderio & recta conſcientiæ lege diſcedere.* Nec pauca erant nec levia rationum momenta, quibus ſe ad tam ſanctum JESU Sociorum conſortium inflammari aſſerebat. Nempe quod præter cœtera, quæ eis cum reliquis communia ſunt, religioſi ſtatûs commoda ; hi non otioſo nomine, ſed & vitæ imitatione JESU Socij, conatus omnes, poſt ſuam, ſaluti animarum procurandæ impendant ; quòd multæ his viæ & rationes juventutem DEI metu & Caſtitatis præceptis imbuendi ſuppetant ; quòd peculiare eorum ſtudium in hæreticorum ad Eccleſiæ Catholicæ gremium reductione, & Indorum, Japonum, Americanorum, totiùs denique orbis reductione conſiſtat ; quòd ſpeciale omnes

mnes dignitates Ecclesiasticas, nisi interpositâ summi Pontificis authoritate, declinandi votum emittant. Dicebat enim non id solùm se spectare, quod ad sui quietem, & DEI gloriam quomodocúnque faceret, sed id velle amplecti, ubi majora ad majorem DEI gloriam posset operari, maximè cum è D. Thoma intellexisset: *primùm inter omnes Religiones perfectionis gradum eam obtinere, quæ ad docendum, concionandum, saluti animarum consulendum labores & studia sua conferret.* Hæc aliàque facundus in desideria sua Aloysius. Nihil hic mihi tecum est Parthenophile, ne te adReligionem allıcere videar. Divini hoc Spiritûs officium est, agat ille quod sui est muneris, ubi vult spiret, modò tu admittas; hodie si vocem ejus audieris, noli obdurare cor tuum.

Ca-

B. Aloysius ad deserendam vocatione
â varÿs at semper irrito tentatur.

Der H. Aloysius wierdt von villen, offt
unterschidlich, doch vergebens in seinem
H. berueff versucht.

Caput XVIII.

B. Aloyſius variè in Vocatione tentatur, ſed irritò.

UBi Parens ſe nec minis, nec blanditijs quidquam apud filium proficere animadvertit, alios quà Cognatos, quà magnæ authoritatis Principes, ac etiam Religioſos ſubſtituit, qui efficaciam, quâ valerent, omnem depromerent, ut eum à Societatis ineundæ conſilio avocarent. Mille tentatæ ſunt artes, motiva mille, ſed plura his Aloyſio, quæ reponeret, in promptu erant. Prima, quæ ejus conſtantiam petebat, machina Provinciarum viſitatio fuit, quam cum fratre Rudolpho per omnes Italiæ Principes obire jubebatur; eo conſilio: ut hoc lapſu temporis Religionis ſectandæ ſtudium ſenſim evaneſceret; vel ut viſâ tot Principum dignitate ad ejuſdem amorem excitaretur. At oppoſitum prorſus evenit: paruit quidem, & varios Dynaſtas officij

ficij causâ invisit; tantùm tamen abest, ut quidquam â pijs Societatis ingrediendæ desiderijs remitteret, ut spectatis Aulicæ vanitatis exemplis ampliùs accenderetur. Veste deinde auro, Phrygiâ manu splendidissimè contextâ, varióque sœcularis pompæ apparatu uti coactus; nempe ut hoc splendore mens ejus inescata missam faceret religionis paupertatem. Induit eam semel Aloysius, dum Infantem Hispaniarum Ducis Allobrogum conjugem salutavit; postea tamen nunquam ad eam corpori suo vel semel inducendam se passus est persuaderi, simplici atri coloris vestitu contentus. Vestium quippe ornatu adeò non delectabatur, ut detritis tibialibus & consutis, quorum vel postremos homines puderet, uti numeraret in delicijs. Torques aureos, aliáque ornamenta respuebat; quem ornatum eorum esse dicebat, qui corporis gaudia, non qui DEUM sequerentur. Castilione accidit, ut femoralibus uteretur admodum laceris,
quæ

quæ ne â ſuis viſa novis permutarentur, pallio contegebat; donec eo per ſcalas aſcendente, & lapſam è manibus corollam Marianam levaturo, rem moderator obſervavit, à quo, quod in familiæ ſuæ dedecus hac lacernâ uteretur, correptus eſt. Ad Herculem Tanum avunculum vocationis periculum facturum mittebatur; hic convivium magna virorum, fœminarúmque nobilium frequentiâ inter ſymphoniacos concentus apparavit; ratus, nullibi faciliùs ſancta elabi deſideria, & ſpiritum intepeſcere, quàm inter hilaria & comeſſationes. Verùm Aloyſius omni primùm conatu, ut feſtivitate illâ ſibi abeſſe liceret, laborabat; precibus tandem victus ita acceſſit, ut modeſtiæ ac temperantiæ illis exemplar exhiberet. Irrita videns Tanus conſilia, fœminas, quæ illius conſtantiam tentarent, ſubornat; bene conſcius: has dæmone omni ſæpe potentiores ad ſeducendum eſſe, niſi in Aloyſium incidant: hic etenim ubi â quapiam ea-
rum

rum ad ſaltum invitaretur, in fuga victoriam invenit: clàm enim ſe palatio proripuit, & in deſtinato ſervis conclavi flexis humi genibus earum levitatem deplorans, DEUM ut ſaniora ijs conſilia daret, precabatur. Necdum finis machinarum: his enim eluſis novas Pater meditatus, varios qui Societatem JESU filio diſuaderent, ſubmiſit hortatores. P. Franc. Gonzaga Ord. P.P. Franciſcanorum Obſervantium Generalis, unam alteramuè horam ejus conſtantiam varijs objectis exercuit. Alius è Gonzagarum familia magnæ vir authoritatis conſul ei factus; ſi ſæculum fugere vellet, Societate poſthabitâ, quæ continuò inter ſæculares verſatur, ad Capucinos, Carthuſianos, aliámve familiam â negotijs & curis magis remotam iret. Sed hic: *non ſuæ tantùm, ſed & proximorum ſaluti ſe, talentáque ſua impendere ſibi fixum eſſe repoſuit. Quod opus hoc divinorum omnium diviniſſimum eſſe, uniúſque animæ ſalutem mille jejunijs, & cor-*

poris

poris austeritatibus prævalere intelligeret ; sic se JESUM, propter nostram salutem Hominem factum, proximè imitaturum confidebat. Cæterùm non intelligere se, quânam aliâ viâ, quàm Societatem ineundo, longiùs se â rebus mundi posset disjungere : ubi paupertas sine ulla proprietate, ac vel nummi unius â privato possessione, perfecta, Castitas sine vitij ullius umbra illibata, Obedientia vel ad nutum exactissima, Humilitas, in honorum omnium exclusione, voto firmata, profundissima esset. Fluctu hoc diluto novus intumuit, dum Alphonsus ejus Patruus Societatem JESU Aloysio nimiùm rigidam causatus, hanc adeundi mente movere tentavit ; utpote cui victus tenuis & simplex, occupatio cum pueris, conversatio cum infirmis ; quæque ob studiorum difficultates, Missionum, Scholarum, Concionum labores, ad hæc ob exactissimam Superiorum vigilantiam, & cœcam prorsus in omnibus obedientiam alijs Religionibus longè diffici-

ſicilior videretur. Riſu hæc excepit Aloyſius: *Etenim ſi gulæ ſervire, ſi vitam otio terere, ſi commodis indulgere in religione vellet, cœlum ſe ſperare non poſſe*, ajebat; *eò quòd non niſi omnia deſerentibus illud pollicitus eſſet DEUS. Tupe eſt mundum extra mundum quærere. Victus lautior, ſplendidior amictus, commodior habitatio, major libertas, vita ſolutior & laboris expers, cœlum non meretur. Vanitatis hæc non Veritatis illicia ſunt, Chriſtum ſequi volenti plus fugienda quàm expetenda.* Conſtantiam juvenis omnino labefactaturus videbatur Epiſcopus, vir diſertus, â Duce Mantuæ in Aloyſium ſubmiſſus, qui Societatem ei odioſam redditurus difficilem in hoc Ordine perſeverantiam multis exaggeravit; cui liberum ſit ſuos etiam votis jam obſtrictos manu mittere. Tantùm abeſt ut terruerit hic Achilles Aloyſium, *ut hac ipſa de cauſa Societatem JESU expetendi animos ſibi creviſſe*, diceret, *quia ſic ab inutilibus & vitioſis purgatum hunc*

Ordi-

Ordinem puriorem ijs esse credebat, qui perversos (homines enim sumus) *gremio suo fovere eorúmque putrescentium pœdores ferre coguntur. Domum, ex qua sordes per canalem derivantur, ut mundiorem, ita habitationi suæ eligendam esse rebatur præ illa, in qua sordes omnes & noxia quæque congregantur. Nemo ob virtutem è Societate JESU dimittitur, piè vivere volenti nullus hic metus, imo plùs solatij, nam uberiores ea in vinea florent palmites, in qua stolones præciduntur.* Hunc Joannes Archipresbyter Castilionensis, alijque complures, ad infringendam nobilis hujus Candidati mentem secuti, conatu omni adhibito illud demum profecerunt, ut lectissimis Aloysij responsis, rationibúsque victi, desertâ Patris legatione, pro filio starent. Testis est vir Religiosus, ita de Aloysio Cardinalem informans : *Diaboli partes apud hunc Adolescentem agendas mihi imposuerunt, eas, quia necesse erat, quo potui studio & ingenio, sustinui; verùm nec*

hilum profeci: ſtat immotus: percelli nequit. Ita nempe ſtat, qui animum ſemel in bono obfirmavit; nec mutatione loci, nec veſtium, nec conviviorum apparatu, nec prætenſis rationibus, aut reſpectibus ullis dimovetur. Etiam juvenes ſciunt eſſe conſtantes. Parens, ut nihil intentatum relinqueret, magni in Societate nominis Sacerdotem rogat, ut ſibi perſpectas, uſúque notas Religionis hujus difficultates filio proponendo, mentem ab ea laboret avertere; egit imperata Pater, & horam ipſam ſine fuco graviſſimâ ratione, quidquid difficultatum ei in Societate accidere poſſet, exaggeravit. Sed hæc omnia deſiderium acuerunt Aloyſij, utpote qui non otij, non honoris, non amoris proprij, ſed Crucis Chriſti, animarumque ſalutis gratiâ Religionem anhelaret. Sic in ſæculo filium retinere deſperans Marchio, illud conatus eſt efficere, ut ad aliam Religionem expetendam filij animum inclinaret; accito proinde ad ſe, paterni

Dum Parens per ianuæ rimam videt B. Aloysium se cædentem, vocationi ejus annuit.

Der S. Aloysius erhaltet dürch sein stete Casteyüng die Erlaübnus seinen H. berüeff nachzükhomen.

perior esset, animum octiduanis S. Ignatij Exercitijs excultum ita obfirmavit, ut dicere ausus sit: *se nec orbis totius imperio sibi promisso à Societatis JESU aditu impediendum.* Matrem sæpius supplex, ut Patrem tandem in vota sua emolliret, urgebat; supplices ad Claudium Aquavivam Soc. JESU Generalem dabat litteras, consilium rogaturus: num invito etiam Patre, quò DEUS vocaret, Romam profugere sibi liceret? Adeò promptus erat ad DEUM etiam per calcatum ire Patrem. Quod licet dissuaderet P. Claudius, animum tamen Patris, quid in hac re facturus esset, tentare voluit. Rudolphum cum famulis ad Genitorem redire, eidémque nunciare jubet: Aloysium Patrum Soc. Domicilium adijsse, ibi morari velle, nec pedem ampliùs domum referre constituisse. Sed intellectâ Juvenis mente Pater statim, qui reditum urgeret, mittit; filius Patrem constantiâ suâ frangendum ratus, jucundum sibi eò loci commorari re-

nunciat; orare ſe proinde Patrem, ne eam ſibi voluptatem invideret. Hanc non deſerturus, niſi iterato Patris domum revocantis imperio, Patrum etiam hortatu victus redijſſet. At illicò Patri podagrâ lecto affixo ſupplex factus, inter lachrymas abeundi veniam rogat: à quo faceſſere, & ſe ſe conſpectui eripere juſſus, hoc dictum imperium interpretatus, paternâ profugus Religioſam iterum domum ſubijt, nec niſi poſt dies aliquot, à Patre diſceſſum edocto, revocatus comparuit; tantò magis afflictus, quantò minor paterni cordis in vota ſua flectendi ſpes affulgebat. Quare humanis deſtitutus medijs totus ad divina converſus Deiparam, vocationis ſuæ Conſultricem, precibus fatigare, jejunia, corporis afflictationes geminare cœpit; nec unquam SS. Euchariſtiâ refectus, quin ardentiſſimè DEO ſupplicaret, ut tandem aliquando deſiderijs ſuis finem ponere, & omnia, quæ moram inijciunt, è medio tollere potenti dexterâ dignare-

naretur. Quinas aliquando horas hanc à DEO gratiam petens implebat. Bene ſpera Aloyſi (aut quisquis eâdem navi veheris) qui dedit velle DEUS, dabit & perficere: differt, non auffert deſideria; conſtantiam vult tuam experiri, quam poſſit prœmiare; gaudent Angeli dum tam ſancta vident deſideria differri, nec imminui. Plerúmque majora experiuntur obſtacula, qui optimi futuri ſunt Religioſi; orcus quoſdam remoratur, ſed tandem juvat DEUS. Ita expertus eſt Aloyſius, cùm enim toties irritas apud Patrem cum lachrymis preces fudiſſet, nec niſi grandes torvo vultu minas impetrâſſet, recepit ſe ultimò, quò abire jubebatur, in conclave; ubi clauſis foribus DEO ſupplex accidit, nudatóque ante Chriſti effigiem dorſo, acribus in ſe flagellis deſævijt, ut fortem conſtantémque tot inter obices animum impetraret. Quod dum agit, Pater inſcius, oppidi Præſidem, qui filij actiones obſervaret, ablegat;

hic oppessulatas fores reperiens pugione sibi rimulam aperit, per quàm videt Aloysium nudato tergo, nudis item genibus coram Crucifixi effigie nixum, lachrymantem, & verberibus in se crudeliter sævientem. Quo commotus spectaculo lachrymas premere impos, re Marchioni relatâ vix fidem invenit; sed postridie dum lanienam repeteret Aloysius, Pater monitus, è lecto in sella per bajulos eò se deferri jubet, & rimulæ ejusdem beneficio eadem observat. Commovit hæc filij pietas durum hactenus Patris pectus, & quasi alienatâ mente stupentem reliquit. Luctari hic Parentis animus; inde religio, hinc amor filij cor laniabat; ex quo duello tantus eum mœror incessit, ut magnam senex lachrymarum vim profunderet, donec Juvenis constantiâ fractus sic eum affatur: *Vulnus, fili mi, cordi meo inflixisti, qui te amo, semperque amavi merito tuo, atque in te spes omnes meas, familiæque nostræ defixeram: jam verò quoniam*

aliò

B. Aloysius Marchionatum et opes. Rudolpho Fratri minori resignat.

Der S. Aloysius übergibt das Margraffthümb undt alle Würde seinem Jüngern Brüeder.

aliò te, ut ais, DEUS vocat, non equidem ultrà te morabor. Vade fili mi, quò tibi collibitum est, & id ut bene, & feliciter eveniat, precor. Quis lætior his auditis Aloysio? miscuit paternis lachrymis suas, sed non mœroris, at gaudij testes; actis, ne Patris dolorem augeret, breviter gratijs, suum se reduxit in cubile, ubi remotis arbitris in terram prostratus, pansis brachijs, DEO pro impetrata venia gratias reddidit, eidem se in victimam, & holocaustum pepetuum devoturus.

Caput XX.

B. Aloysius se Marchionatu abdicat.

OBtentâ Patris veniâ statim ad diu desideratam sibi stationem, id est Romam ad Tyrocinium Soc. JESU convolâsset Aloysius, nisi de abdicatione Marchionatûs jam pridem ipsi à Cæsare decreti tabulæ priùs conficiendæ, ac â Cæsare approbandæ restarent

ftarent. Has proinde illico confici,
& quibufcumq; demum vellent clau-
fulis perfici urgebat ; quid quid in
ea re Marchioni vifum fuerit, fibi
charum fore ; dummodò quàm citif-
fimè temporalibus omnibus expedi-
tus ad Religionem evolare poffet.
Confectæ itáque eo tenore funt litte-
ræ, ut Aloyfius omni Paternâ ditione,
& clientelaribus opibus, quæ ad eum
hæreditate venirent, fe abdicaret ;
atque ex omni copia in præfenti duo
fcutorum millia, dum viveret verò,
in fingulos annos 400. fcutatos fibi
haberet. Verùm quia hæc annua pe-
cuniæ fuppeditatio Soc. JESU Pau-
pertati contraria eft, tabulis illis ex-
puncta eft. Anno proinde 1585.
quarto Nonas Novem. Mantuæ, in
palatio S. Sebaftiani, in magna Viro-
rum Principum frequentia, rebus o-
mnibus temporalibus, & jure ad il-
la, ornamentis & opibus, palàm fe
abdicat, Marchionis titulum, & in-
fignia in fratrem Rudolphum trans-
fert. Parens dum litteræ legeban-
tur,

tur, fletui modum ponere nequibat. Aloyſius contrà, ſe votorum ſuorum metam attigiſſe gaviſus, tantis etiam in vultu incedebat lætitijs, ut Illuſtriſſimus Proſper Gonzaga negaverit, unquam lætiorem viſum fuiſſe Aloyſium. Alteri primæ dignitatis viro dicenti: *ſe credere magnam Rudolpho gaudij materiam hâc abdicatione fuiſſe datam*, reſpondit: *non tanto illum ſibi gaudio ſucceſſiſſe, quanto ipſe illi deceſſiſſet.* Subditi Dominum ſibi eripi advertentes inter abundantes lachrymas ita infelicitatem ſuam querebantur: *Domine Aloyſi, quid nos ita deſeris? nactus es provinciam tam amœnam, clientes tam humanos, qui te non illo ſolùm amore diligunt, quem erga ſuum Principem cuique natura inſevit, ſed in te eximiâ præterea pietate feruntur. Tu nobis in amoribus, in te ſpes noſtræ ſitæ erant; & jam, cùm maximè expectamus, ut rei noſtræ publicæ gubernaculis manum admoveas, à nobis avelleris.* Quibus ſubridenti ſi-

milis ita satisfecit. *Egò verò vobis profiteor, velle me mihi coronam è cælo petere; nimis magni negotij est, hominem ditione & principatu præditum æternam salutem consequi. Nemo potest duobus Dominis servire, mundo & DEO. Mihi certum est salutem meam in tuto collocare, idem & vos studete.* Ita subditis ille, sed & tibi, Parthenophile, dictum puta. Quid opes, quid honores tibi proderunt, si animæ salus vocetur in discrimen? pereunt illa cum tempore, manet æternitas, quid cor his affigis? immortalis animus temporalibus non expletur, fallunt ista, non satiant. Avarus est, cui DEUS non sufficit: satis dives est, qui opibus mundi contemptis centuplum accipit in hac vita & in altera vitam æternam. Abdicatione transactâ, curis omnibus exolutus privatum recedit ad cubiculum Aloysius, ubi gratulabundus se in genua abijcit, infinitas toto pectore gratias DEO dicens, quòd se optato Paupertatis thesauro dignatus esset;

ſet ; tantis interea pectus ſolatijs abundabat, ut poſtea dicere ſit ſolitus: ſe illam diem inter feliciſſimas numerare, ſenſiſſéque præcipuè ſibi gratiam Dei præſentem. Vis habere ſolatia cœleſtia, terrena deſere. Unum ſpirituale cordis ſolatium plus delectat, quàm mille corporis voluptates. Perſolutis Deo gratijs, Sacerdotem Ludovicum Cataneum ad ſe accitum rogat, ut veſtitum, quem ſibi Societatis ad morem, atro è panno clam omnibus curaverat, benediceret, has jam benedictione ſacratiores, depoſito ſœculari ornatu induit, ſicque transformatus in Principum virorum coronam, qui eum in palatio operiebant, ſe infert, illis rei novitate attonitis, ducto è re nata ſermone de innumeris peccandi periculis, quibus obnoxij ſunt illi, qui ſæcularibus immerſi ſunt curis; de aditu æternæ ſalutis apud eos difficili, qui opibus florent & honoribus; de cura, quam quíſque ſalutis animæ habere obligatur, diſſeruit eâ tum authoritate, tum ef-

ficaciâ, & divini Spiritûs impetu; ut viri Principes attoniti dicentem audierint, ac ejus ſermonis diu poſtea memores vixerint.

Caput XXI.

B. Aloyſij Romam ad Tyrocinium iter.

CUris expeditus omnibus, poſitâque Marchionis dignitate jam liberior, eò, quò tot jam annos anhelabat, ad Societatis JESU Tyrocinium iter arripit Aloyſius. Patris, Matríſque pedibus obſequens filius, paternam ab ijs benedictionem accepturus, advolvitur. Quas hîc utérque lacrimas Primogeniti humeris poſtremùm incumbentes fuderint, quis ſatis aſſequatur? Pater certè cordis ſibi dimidium evelli vix ægriùs tuliſſet; Mater quóque, licèt Deo filiorum aliquem in religione ſervire ſemper optaverit, hunc tamen, quem non niſi ut Angelum & amabat & reverebatur, eripi non ſinè dolore ſentie-

B. Aloysius ad Tyrocinium Societatis IESU iturus Patri, Matri, suis vale ultimum dicit.

Der S. Aloysius beürlaübt Vater ündt Müetter ündt raÿset in das Probierhaüß der Societet IESU. 58

tiebat. Stabat hos inter Parentum gemitus erectus, & ad hilaritatem maximam compositus filij animus, qui in exteriorem vultûs lætitiam effusus luculentè se prodebat; gemitus ut ponerent, omnes hortabatur. Interea rumor, qui discessurum Romam Aloysium vulgaverat, urbem excivit in spectaculum abeuntis: nam homines in plateas, & fenestras effusi, ultimùm quisque tam nobilem sæculi comtemptorem videre avebat. Plurimi lamentis compita replebant, quorum incurius, paucis comitatus itineri se accingit; quod ipsum mera pietatis erat continuatio, peregrinationi devotionis causâ susceptæ, quàm itineri similior: vel enim precibus Deo recitandis, vel rerum cœlestium contemplatione mentem occupabat. Mane, simul ac lecto surrexerat, quartam horæ partem vocali orationi dabat; dein horarum Canonicarum parte, ac itinerario, persolutis iter auspicatus, per multa passuum millia à viæ comitibus avulsus ibat,

ut

ut quà preces quotidiani exercitij, quà meditationis diurnæ pensum commodiùs Deo litaret. Adeò plura ille itinerando, quàm alij domestico inclusi conclavi, pietatis exercitia frequentabat. Ubi hospitium attigit, dum frugalis cœnula parabatur, se remotiùs abdebat in conclave, solicitus, num quam Crucifixi, coram qua precaretur, iconem reperiret. Si nulla esset ad manum, atramento vel carbone (vide quàm ingeniosus amor sit) Crucem in charta efformabat, ante quam in genua prociduus, unam pluresvé horas affectibus suis indulsit. Ad lectum concessurus, licet asperior rigeret hyems, eum nunquam calefieri, aut vestes per alios sibi detrahi, sustinebat; sed solum se recondebat in conclave, ut tum quotidianæ flagellationi, tum gemitibus & singultibus, quos amor in Deum frequentes exprimebat, liberiùs vacaret, quos tanto ardore fundebat, ut hospites rerum inscios in admirationem evocaverit. Si quam urbem, ubi Soc. JE-
SU

SU domicilium erat, adivit, ante omnia Collegium ingressus, in ædem sacram SS. Evcharistiæ salutandæ causâ se conferebat; tum demum PP. salutatione & alloquijs frui cœpit. Hac ratione Romam ad S. Andreæ Soc. JESU tyrocinium, tanquam mille cupitum suspirijs portum, properabat Aloysius; quò priusquam appelleret, voti, quod in partu Mater ediderat, memor, etsi illud Jubilæi tempore justis de causis in alia pietatis officia commutatum, expletúmque jam fuerit, tamen ut pietati suæ quâ in SS. DEI Genitricem tenerrimâ ferebatur, velificaret, ad ædem Virginis Lauretanam invisendam digressus est. Ubi dici non potest quantâ pietate sacrum illum locum veneratus sit; horis pluribus in devotione transactis, affectui suo finem modúmque ponere non posse videbatur: nunquam à loco illo pleno pietatis avellendus, nisi sanctæ vocationis amor ultrò iter urgendum persuasisset. Hîc ille pro vocatione Dei Matri gratias

agens,

agens, novas pro virtutum in religione progreſſu petere; JESU Socius futurus hîc ſe filium Matri devovere placuit. Nemo verus eſt JESU Socius, niſi filius ſit Mariæ. Peculiari ſorte Mater Societatis JESU videtur eſſe Deipara; quæ ſæpius S. Ignatio viſa, ei novi Ordinis dictavit regulas; próque Religionis ab eodem inſtitutæ propagatione ſollicita plures, ut eam ingrediantur, admonuit; omnes ejus Socios materno affectu ſub ſuæ protectionis pallio fovere conſpecta. Beatos ſanè! qui & à JESU amantur ut Socij, & à Deipara foventur ut filij.

Caput XXII.

B. Aloyſius Romæ ad Soc. JEſu admitti petit.

QUia neſcit tarda molimina Spiritûs Sancti gratia, incitatiſſimo, quo potuit curſu, Mantuâ Romam properabat, imò volabat Aloyſius. Nulla illum virorum Principum, nul-

B. Aloysius à P. Claudio Aquaviva Generali ad Societatem IESU suscipi flexis genibus rogat.

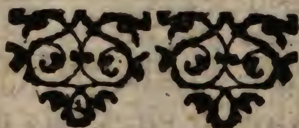
Der S. Aloysius begehret khnüendter von P. Claudio Aquaviva in die Gesellschafft IESV aufgenomen zuwerden.

la cognatorum visendorum opportunitas, non invitationes, nec festivitates publicæ morari poterant, utpote cujus desiderium omne Roma, & in hac Sanctæ Religionis quantocyus auspicandæ amor occupavit. Huc ut appulit, sine mora domum Professorum Soc. JESU adit, ubi Patrem Claudium Aquavivam, universæ tum Societati Præpositum Generalem, excipiendo tam nobili hospiti ad domûs hortum obviam offendens, illicò in genua coram eo prociduus efficacissimis, ac potuit verbis, ut in subditorum & filiorum Dei numerum, in Soc. JESU admitteretur, enixè supplicavit; idquè tantâ egit humilitate ac fervoris testificatione, ut ægrè â terra avelli, excitaríque posset. Comiter acceptus à P. Claudio, debitæ salutationis officia, quibus deberet, Cardinalibus exolvere, ac dein redire jussus: Paruit & Eminentissimos S. R. E. Cardinales, Farnesium Alexandrinum, Estensem, Mediceum invisit: exceptus ab omnibus,

nibus, ut merebatur ejus virtus, cum admiratione, nec ſine propoſiti tam ſancti profusâ commendatione. Ab his ad Sixtum V. Pontificem Maximum admiſſus, pedibus de more oſculum tulit, & litteras â Patre Marchione tradidit. Delectatus Juvenis conſpectu Pontifex, multa de Religionis ineundæ conſilio, de vocationis hujus primordijs multa rogitat: difficultates Religionis hujus perſpectas haberet, num ritè omnia examinâſſet? cúmque ſingula ſibi pridem cognita, meditatáque aſſeruiſſet, collaudavit tam ſancta deſideria Sanctiſſimus, utque cederent quàm fauſtiſſimè, ſacrâ benedictione precatus, magna cum amoris ſignificatione dimiſit. Hinc ad ſeptem celeberrima in Urbe templa viſenda converſus, incredibili ubíque pietate loci Sanctitatem veneratus, Dei, Virginis, Sanctorúmque patrocinio diu poſtulato, die poſterâ cum illuſtriſſimo Patriarcha Scipione Gonzaga, in cujus ædibus diverterat, menſæ in communi Do-

Domus Professorum triclinio adhibitus est. Ubi pariter illustre caduca spernentis animi specimen edidit: nam eo, qui pro recepto Religionis more super mensam legebat, tacere jusso, Aloysius, ut verba de suggestu faceret, missus; eo fervore ac gravitate dixit, ut præter alios Patriarcham ejus tum modestia, tum compositissimi mores, tum verborum energia in admirationem traxerint. Fassus ipse, non parum mirari se, quomodo Adolescenti dictionum adhuc inexperto nullum verbum excideret, quod incassum sine pondere laberetur. Ex affectu nempe & abundantia cordis loquebatur, dum Aulici honoris inanitatem, voluptatum cum turpitudine brevitatem, divitiarum tot cum curis tanta salutis pericula generosus mundi contemptor & verbo docuit & exemplo. Doluisse sanè Patriarcha, sanctéque invidisse Aloysio visus est, quod non paria quondam consilia inijsset. Optâssem sanè te quóque tam præclari specta-

ſpectaculi participem fuiſſe Parthenophile; didiciſſes hic, quàm vana, quámque periculis plena ſint eorum ſtudia, qui & opibus florent, & honoribus, & delitijs affluunt, & commodis: ſed quamdiu? tranſeunt iſta citiùs, quàm putentur: ducunt in bonis dies ſuos, & in puncto ad inferna deſcendunt. Didiciſſes eorum, qui è ſæculo ſalvantur, paucitatem; quorum animæ denſiſſimarum inſtar nivium horis ſingulis in orcum præcipites feruntur; & ſaniora ex his conſilia, viamque cæli tutiorem eligendam eſſe, indubiè didiciſſes. Sed nihil etiamnum neglectùm eſt; audi hæc, & ſimilia intùs monentem Spiritum, & ſalva res eſt.

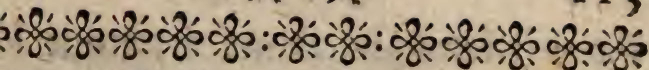

B. Aloysius Tyrocinium Salütat: Hæc requies mea in Sæculum Sæculi; hic habitabo!

Der S. Aloysius begrüeset den Novitiat mit disen worthen: da ist meine Rüehe in alle ewikheit: da will ich wohnen! 63

112

PARS SECUNDA.

Vita Religiosa.

Caput I.

Aloysius Religionis Tyrocinium ingreditur.

TAndem post tot vota & suspiria, milléque difficultates exhaustas, ri Deus constantiam Aloysij prœ- remuneratus est, dum ei annos menses 8. dies 16. ætatis nato, D. Catharinæ sacro (quem in i beneficij memoriam quotannis versario cultu solennem egit) etatis JESU tyrocinium ad S. ream in Quirinali aperuit. Huc ætus, si unquam, & hilaris mus- ac imprimis Scipione Gonzagâ, itatus ubi pervenit, in extimo nûs limine ad suos Mantuâ comi- onversus, ut primam æternæ sa- curam haberent, admonuit; vico dein Sacerdoti, ut redux Patri

Patri Matrique ſalutem, atque hæc inſuper verba diceret, impoſuit: *Obliviſcere populum tuum, & domum Patris tui. Pſalm. 44.* Qærenti, num, & quid Rudolpho fratri dici vellet? illa Eccleſiaſtici verba nunciari voluit: *Qui timet Deum, faciet bona.* Demum Scipioni Patriarchæ, qui egregiam ei pro impetrando in Societatem aditu operam navaverat, immenſas toto pectore gratias repetens, ab omnibus avulſus, ad tyronum Magiſtrum P. Joannem Baptiſtam Piſcator, tenero tanquam filius ad Patrem affectu, converſus, ſe totum ejus nutibus formandum obtulit. A quo in cubiculum inductus, ac impertito, Religionis noſtræ more, amplexu tyro ſalutatus eſt. O quæ tunc B. hujus Novitij pectus impleverunt gaudia, qui ſuaviſſimæ pietatis ſenſus mentem occupavit? non cubiculum, ſed cœleſtem quendam paradyſum ingredi ſe ratus, intimi, quod pectore ſentiebat, ſolatij impatiens, in hæc verba prorupit: *Hæc*

requies

B. Aloysius frequenti rerum cœlestium
consideratione terrena contemnere discit
et docet.

Der S. Aloysius lehrnet undt lehret das
Irdische auß betrachtung deß Himlischen
zuverachten.

Abbas quidam modestiâ B. Aloysij de:
lectatus, studijs etiam absolutis scholas
frequentat.
Ein Prælat die züchtige geberden Aloysij
anzüsehen begübt sich nach vollendtem
Studien widerumb in die Schüell. 72

Abbas quidam modestiâ B. Aloysij delectatus, studijs etiam absolutis scholas frequentat.

Ein Prælat die Züchtige geberden Aloysij anzusehen begübt sich nach vollendtem Studien widerumb in die Schüell. 72

B. Aloysius ut medium chartæ folium Confratri petenti dare possit, licentiam à Superiore petit.

Der S. Aloysius begehret von den Obern erlaubnüs seinem Mit brüeder ein blat papier mitzütheilen. 75

131

requies mea in sæculum sæculi; hîc habitabo, quoniam elegi eam. Beatus qui hæc intelligit, Parthenophile, nemo nisi expertus novit, quanta sint sincerè Deo servire volentium solatia! non patitur se vinci liberalitate Deus; qui totum mundum cum spe omni, ac re Dei amore generoso pede conculcat, uberiora è cœlo totius mundi gaudijs & turpibus voluptatibus solatia experitur. Una stilla cœlestis in religione solatij superat omnes delicias mundi: vanæ sunt hæ, sunt turpes, sunt inconstantes; illud & purum, & sincerum, & perpetuum est. Sed non omnes capiunt verbum hoc! animalis homo non percipit ea, quæ sunt spiritûs; ubi aquila deliciatur sole, ibi sus recreatur in luto. Ubi solum se, dilapso religiosæ vitæ Magistro, cum Deo suo in conclavi advertit Aloysius, in genua se demittit, centum sacræ hujus ædis pavimentum osculis veneratus; viles has brevis cubiculi angustias præsumptuosis Princi-

ſeverantiam impetraret. O quàm ſancta, quàm felix Dei gratia eſt: ad Religionem vocatio! eſt Character electorum, arrha ſalutis, beatæ ſpes æternitatis, ſponſio cœli, beatitudinis cynoſura, amoris divini teſtimonium, & certiſſimum prædeſtinationis ſignum, æternæ Veritatis teſtimonio juratum.

Caput II.

B. Aloyſij per Orationem cum Deo conjunctio.

A Sœcularibus jam plenè abſtractus, totus ad æternarum rerum æſtimationem, & ex hac ad inimam cum Deo Unionem rapiebatur Aloyſius; illud ſibi Religioſi axiomatis locò præfixum conſtitutúmque habens: *Eo quemque Religioſiorem, magisque pium futurum, quò ſuam vitam diligentiùs ſecundùm rationes æternas, minus verò ſecundùm temporales ordinaverit.* Quod ut perfectiùs aſſequeretur, totum orationi, illi potiſſimùm, quæ ſolâ mente perficitur,

ſe dabat: quam virtutum nutricem, & compendiariam ad perfectionem viam eſſe judicabat: dicebàtque fieri non poſſe, ut qui precandi minùs ſtudioſus ſit, plenâ unquam & diuturnâ de ſeipſo victoriâ perfruatur. Adeò huic deditus erat, ut omnes ejus deliciæ eo præcipuè tempore, quo meditandum erat, definirentur. Primam quidem commentationis artem nullo, præterquam Dei amore Magiſtro, didicit, ſed ex longo dein uſu tam præclara ritè meditandi præcepta hauſit, ut cùm ea Bellarmino, dein Cardinali, communicâſſet, hic ubi meditandi capita, ut in Societate mos eſt, alijs traderet, quoties præclarum aliquod ad hanc rem documentum occurrit, ſe id ab Aloyſio didiciſſe, tantus Vir palàm fateretur. Ritus meditandi hic ei conſuetus erat, ut lectis priùs, quæ meditandæ erant, materijs, antequam orationi ordiendæ ſignum daretur, mentem curâ omni & appetitione ſolvere niteretur. Dicebat enim:

Si-

Sicut agitata ventis aqua adstantis hominis effigiem, vel quòd turbida sit, omnino non ostendit; vel si limpida est, non membra omnia cohærentia, sed sparsim quasi concisa, & dispersa repræsentat: Ita etiam hominis animum, qui inter contemplandum contrarijs perturbationis fluctibus conflictetur, aut affectibus desiderijsque commotus rapiatur, negabat, ad imaginem DEI referendam, aut ullam tantæ Majestatis, quam considerat, similitudinem arripiendam, ullo modo aptum aut præparatum esse. Disposito sic animo, datóque ad precandum signo DEUM, quem sibi præsentem agnoscebat, genu flexo reveritus, tantâ industria mentem, ne quam aliam in curam dilaberetur, arcebat, ut ne spuendi quidem necessitati parere sustineret. Oculis, ne cujus rei visæ specie distraherentur, plerúmque clausis, vires omnes ita intendebat, ut, evocatis ad mentem spiritibus vitalibus, corpus tanta debilitas occuparet, ut vix pedibus con-

consistere posset. Alienatâ à sensibus mente sæpius extasim passum ex eo patuit ; quòd sensuum officio destitutus nec loquentes, nec ullum unquam ad se, toto quo in Religione vixit tempore, inspiciendæ, ut moris est, orationis causâ venisse, animadverterit : imò finitâ meditatione ne locum quidem, in quo consisteret, agnoscebat. Quâ animi recollectione eam, quæ sanè rara est, â DEO prærogativam obtinuit, ut si omnes mentis evagationes, quas sex mensium spatio passus erat, in unum cogerentur, eam omnem moram, ut ipse quærenti de hoc Superiori candidè fassus est, spatium, quo una salutatio Angelica recitari posset, non æquaturam. Adeò facienti quod est in se, Deus non denegat gratiam; sæpius fortè â nobis ipsis, quàm à dæmone distrahimur. Quamquam, quid mirer Aloysium orationis tempore ita collectum, quando ei familiare fuit, totum diem medias etiam inter corporis occupa-

tiones,

B. Aloysius vovet DEO perpetuam Paupertatem, Castitatem et obedientiam in Societate IESV.

Der S. Alousius gelobet Gott die Ewige armüeth kheischeit, undt gehorsam in der Geselschafft IESU. 69

tiones, manuúmque labores, qui occurrebant, Deo inhærere. Dum mensas in triclinio sternebat, ut mentem ad divina collectam servaret, eam, cui Rector assidebat, mensam Christi, vicinam Deiparæ, reliquas aut Angelorum aut Patronorum esse cogitabat; nec minùs accuratè ijs serviebat, quàm si Deo, aut Deiparæ præsentibus præstaret obsequium. Ut verissimè dici possit: totam ejus vitam in Religione actam perpetuam orationem fuisse. Quia verò hac intensione perpetuâ debiliari caput, & minui vires observabant, quibus curæ sumus, Superiores; orationis tempus contrahendum ei duxerunt; vetitis etiam aspirationibus: quò minùs temporis precando consumeret, tantò eum voluntati Superiorum plus accessurum significantes; & quamquam nihil illi difficiliùs, quàm animum dissipare, obedire tamen paratus, eo affligebatur, quòd, quanquam obedientiæ gratiâ mentem à divinis abstrahere niteretur, vix ta-

men assequi posset : quod ille Sacerdoti cuidam confidentiùs fassus est dicens : *Vetat me R. P. Rector orationi vacare, ne contentione mentis caput lædam ; at ego graviùs fatigor ac torqueor, dum à DEI cogitatione animum revocare studeo, quàm si assiduo in eam coner intendere ; quod quidem usu in naturam quodammodo transijt, neque jam labor, sed requies, & solatium est. Enitar tamen, ut quod mihi imperatur, quàm optimè licebit, perficiam.* Adeò totus in Deo vivebat Aloysius. Sanctâ hic in Religiosos invidiâ te tangi adverto, Parthenophile, quòd hi omnibus curis vacui sine solicitudine mentem uni DEO addicere, sanctísque vacare affectibus possint : ubi misera sœcularium conditio mentem tot curis anxiam jam rei domesticæ studio, jam officij molestijs, jam imminentium metu, jam spe futurorum, milléque motibus in varia distractam terrenis affigat. Ita est Pathenophile, & quod pejùs est : *Hac desideria mul-*

ta

ta & inutilia & nociva mergunt hominem in interitum. ad Timot. 6. Sed volenti non fit injuria. Quid tu velis, tuum est eligere; utinam bene!

Caput III.

B. Aloysius Religionis Vota emittit, & S. Vocationis amor.

Religiosæ vitæ Tyrocinium eâ commendatione posuit, ut exactâ regularis disciplinæ observantiâ, non Coëtaneis modò tyronibus exemplo, sed omnibus incitamento esset, ac meritò emeritæ jam & veteranæ virtutis cultoribus vitæ spiritualis Magister præponi posset. Quo, de more Societatis, per biennium exacto, diebus aliquot in exercitatione virtutum positis, die D. Catharinæ sacro, Anno 1587. in Romani Collegij sacello, divina ad aras peragente P. Vincentio Bruno ejusdem Collegij Rectore, per consueta Religionis vo-

ta, Paupertatem nempe, Castitatem, & Obedientiam perpetuam arctiùs se Deo adstrinxit. Incredibili perfusus gaudio, quòd jam demum dilectissimæ sibi Matris JESU Societatis tantopere desideratæ filius esse inciperet. Quantum enim vocationi suæ afficeretur, explicari vix potest. Deo indies pro beneficio hoc, quo post Creationis & Redemptionis dona nullum se rebatur accepisse majus, gratias repetebat. Patris, Matris, patriæque oblitus, omnem affectum in Religionem ut Matrem transferebat, hinc illæ voces: *Si nobis patria est super terram, nullam equidem aliam agnoscam, præter Romam, ubi genitus sum Christo JESU.* Nam se priùs vixisse non credebat, quàm ubi Societati JESU natus, vitam Religiosam esset auspicatus. Illos solùm beatos reputabat, quibus inter JESU socios DEO & proximis vivere concessum esset. Accidit, ut in veste lacera stipem corrogatum egressus, uni è nobi-

nobilioribus fœminæ obviam fieret quærenti, num esset è Patribus, qui ad ædem B. Mariæ Brenanam habitarent? affirmanti: in ea se sociorum aliquem nosse ajebat; simúlque *heu miserum*, addebat, *illum Patrem! & quò ivit se perditum!* justam B. Juveni bilem vanæ mulieris vox improvida commovit; quare magna vi divini Spiritûs Patrem illum haud esse miserum, ut ipsa sentiret, sed beatum, néque ad perniciem, sed ad perfectam, beatámque vitam devenisse reposuit; quin ipsam potiùs, quæ inter hujus sœculi opes & delitias in misero & infelici vitæ statu, & sempiterni interitûs periculis versaretur, miseram esse edocuit. Ita sentit, Parthenophile, qui verè de rebus judicat. Sed miseri mortales, oculis auri fulgore captis, plenas miserijs calamitates, sub quibus gemunt, cæci non vident, cupiditatum suarum mancipia & voluptatum servi, vincula & compedes, quibus onerantur, non agnoscunt.

O dura servitus! & tamen captivitatem suam filiorum DEI libertati, ubi jugum est suave, & onus leve, dementissimè anteponunt. Iniqui sanè rerum æstimatores! æquior judex erat Aloysius, qui quæcunque mundus possidet, ac celebrat, ut vanitatem, & afflictionem spiritûs, nihili habebat. In principum palatijs supellectilem argenteam, vestes aureas, mensarum lautitiam, ministrorum copiam, aliáque speciosa vanitatis argumenta conspiciens eorum, qui his caperentur, amentiam risu excipiebat. Dum ad componendas inter fratrem Rudolphum & Mantuæ Ducem dissensiones Româ Castilionem ire jussus, in castellum Godefredi, ad Alphonsum Patruum, ejus loci Regulum proficisceretur, ibique magno nobilium Principis asseclarum faces gestantium numero, denso armatorum agmine à ponte usque ad Principis palatium utrúmque latus stipante, & Principe obviam progresso, ingenti inusitatóque honore re-

ciperetur, atque in conclave periſtromatis regio apparatu conveſtitum, lectíſque magnificis ſuperbè inſtructum duceretur, Aloyſius vanitatis hujus pertæſus, ad ſocium converſus: *heu mi frater*, inquit, *DEUS nobis hoc veſpere ſit propitius: & quò tandem ob peccata noſtra delapſi ſumus? viden hæc conclavia? hos lectos? quantò nobis meliùs eſſet procul ab his obſequijs & opportunitatibus in cubiculis illis noſtris nudis vilibúſque lectis jacere.* Ita ille, lacernam ſuam Religioſam purpuræ; cubiculi anguſtias palatio, vilem culcitram mollibus cygnis, tenuem victum convivijs longiſſimè præferebat. Adhuc juvenis in ſpiritualibus, quæ cum Matre frequens habebat, colloquijs, non ſatis mirari ſe poſſe dicebat, quid cauſæ mortales dicere poſſint, quòd non omnes fierent Religioſi; cum nulli ſincero rem oculo intuenti non clariſſimum eſſe poſſit, ſtatum Religioſum præ ſæculari ſolatijs & commoditatibus millies anteire.

 Hinc

Hinc si quem ad Religionem amplectendam transijsse audivit, exultare præ gaudio cœpit. Et hæc sanctæ Vocationis æstimatio ei stimulus erat, ut tot obices & impedimenta, quæ eum ab ingressu morabantur, removeret; ingenuè confessus: *Omnem horam, quam extra Societatem JESU ageret, videri sibi mille annos esse*; tanto ejus desiderio tenebatur. P. Mutius Vitellescus Soc. JESU Generalis in quadam ad Socios exhortatione habitâ, se ex Aloysij ore hanc resolutionem audivisse, retulit: *si per unum tantùm momentum in Societate JESU esse debuissem, & per inferni pœnas ad id pervenire me oportuisset, elegissem illas, ut in Societate essem.* Ita nimirum Sancti, quæ sancta sunt, noverunt æstimare.

Caput IIII.

B. Aloysij sensuum, & maximè oculorum modestia.

INcarnati Angeli nomen, ut passim habebat, ita merebatur Aloysius; adeò in corpore extra corpus vivere, & nativo pondere in terra, sed mente in cœlo ambulare, consueverat. Otiosi quodammodo aqud eum agebant sensus, tam raro suis functionibus adhibebantur. Oculos certè in officio continere, imò, & à licitis refrænare jam puer in usu habuit. Non repeto hìc, quæ de Imperatrice nunquam conspectâ, imò de nullius fœminæ vultu unquam considerato, alibi dixi. Plura modestiæ singularis dedit argumenta. Dum eum Pater ad spectandam ejus provinciæ militum transvectionem, cui videndæ magnus undique plurimorum fiebat concursus, Mediolanum accepisset, ne Patrem, qui pro potestate id jubebat, offenderet, spectaculo quidem adfuit, sed ut in primis

sub-

ſubſellijs, unde pompa optimè ſpectabilis erat, conſideret, iuduci non potuit; verùm poſt alios ſe reducens, oculis vel ſemper clauſis, vel aliò converſis quid ageretur incurius hac oculos recreatione privavit. Aliàs, dum Mantuæ moraretur, Japonum Regum Legati Româ reduces urbem illam prætervecti ſunt, ad quorum pompam ingens è vicinis circùm Regionibus concurſus fiebat: Aloyſius tamen hoc ſpectaculo, quantumvis raro, poſthabito, in Collegium Soc. JESU ſe recipit, & inter anguſti cubiculi parietes deliteſcens tempus illud ſacræ aſceſi tribuit, quod alij curioſitati impendebant. Univerſim tam cautè cuſtoditos habebat oculos, ut cùm eos nunquam humo attolleret, nemo, cujus ij coloris eſſent, dicere potuerit. Unde factum, ut nec Caſtilione, ubi natus & educatus erat, nec Mantuæ, ubi plures annos egerat, viam ſine duce poſſet reperire. Ad te hæc ab Aloyſio adhuc ſœculari geſta ſpectant, Parthenophile,

le. Oculos frœnare disce, incustoditus oculus prostitutæ puritatis est index. Si oculus tuus nequam est, tu bonus esse non potes. Nec malè oculi fletûs sunt instrumentum, quia sunt peccati principium. Magna innocentiæ pars est in Juvene modestia. Plures numeraremus Aloysios, si juvenum plures oculos custodirent. Inter Religiosa dein septa receptus Aloysius, tam arctâ lege oculos cohibuit, ut his præditus nihil videre, præter necessaria videretur. Cùm animi remittendi causâ semel ad diversum ab ea, quæ communi Novitiorum recreationi destinata erat, vineam mitteretur, redux, utra illi amœnior appareret, interrogatus, vehementer hanc se quæstionem mirari ostendit, utpote qui à priori nihil distinctam esse putaret; quæ tamen ab illa tum viâ, tum conclavibus, cœterísque rebus plurimum discrepabat. Trimestre jam in tyrocinio spatium exegerat, nec tamen quis

in

in triclinio, quod indies frequentabat, mensarum ordo esset, unquam aspexit: unde à Collegij Ministro librum, in loco P. Rectoris relictum, afferre jussus, quis locus ille esset, ignoravit. Aliàs quasi gravi crimine conscientiam læsisset, se apud Magistrum incusavit, quòd non voluntate, sed fortuito casu in proximè sibi assidentem oculos conjecisset. Hebdomadâ sanctâ ab Æditu, ad cenotaphium Christi, lucernas curare jussus, dum longum illis tempus impendisset, nunquam oculos ad loci apparatum, qui suâ venustate Urbem attraxerat, conjecit: hinc sciscitantibus dein socijs, qui cenotaphium placuisset? sibi lucernarum curam datam esse reposuit. Quæ oculorum modestia tantam ei & authoritatem & amorem conciliavit, ut Angelus passim haberetur. Fuit Abbas, qui licet studia jam priùs omnia ad calcem deduxisset, Theologicis tamen lectionibus discipulus adesse voluerit, non aliâ ratione persuasus, quàm ut Aloysij

Aloysij modestiam diutiùs posset intueri; quam ubi semel conspexit, ab ejus vultu oculos nunquam, quoad poterat, deflectebat. Hoc nempe est tacitâ voce concionari. Plures religiosa modestia parem movet ad virtutem, quàm Ecclesiastæ lingua. Nec minori reliquos sensus curâ in officio continebat. Nunquam ullam rem naturâ odoriferam, aut adscititio odore imbutam in manus sumpsisse visus; quoties in valetudinario infirmis minister aderat, eos frequentissimus accedebat, qui teterrimi & putrescentes fœtore alios à se procul arcebant: quem ille pœdorem tam hilari ferebat vultu, ut fastidij nullius signum in eo posset observari. Tactum qui tractaverit, alibi meminimus, dum infensissimum sui hostem & corporis tyrannum fuisse retulimus. Gustum funditùs perdidisse credi poterat, adeò etiam inter edendum mente ad res divinas defixâ nullo cibi sapore delectabatur; nec, delicatus, an vilis, bene conditus,

tus, an insulsus esset, pensi habebat. Ex ijs, quæ proposita illi erant, teterrima sumebat; meridie fel Christi, vesperi supremam ejus cœnam animo versabat. Cùm sensuum portas tam arctâ custodiâ sepserit, facilè quísque intelliget, quàm illibata in ejus corde integritas floruerit, quæ non nisi per sensus solet deflorari.

Caput V.

B. Aloysij Religiosa Paupertas,

QUi opimam hæreditatem, spes, résque maximas, & jura primogenituræ Christi pauperis amore generoso pede calcavit Aloysius, totus in eo fuit, ne rei ullius terrenæ cupiditate teneretur; indignum ratus magna contemnere, & parvis adhærere. Ex ijs, quæ Religiosa Superiorum cura ejus usui destinavit, vilissima semper & abjectissima eligebat. Nec precum libellum domo paternâ secum allatum tyro, nec Summam D. Thomæ studiosus, quòd

fronte

fronte & involucro inaurata ei obtigerint, ut servaret, potuit persuaderi; sed ut ea vilioribus permutari liceret, lachrymans à Superiore impetravit. Vestimenta, quæ aliorum usu jam atrita inter lacernas seponenda erant, sibi deposcebat, nunquam majorem animo dolorem expertus, quàm cùm Superiorum jussu novæ illi vestes induerentur, quas ipsas dum sumebat, nunquam ille quidquam justo longius aut brevius, strictius, aut laxius esse querebatur; à vestium administro, num aptè convenirent, quæsitus, mihi quidem, inquit, videtur. Talem quippe se gerebat in Religione, quasi è pannis & mendicitatis sordibus elevatus, cibo, vestitu, reliquísque ex mera Superiorum misericordia eleemosynæ nomine erogatis, & dono acceptis uteretur. Plus ille paupertate, quàm vani mortales divitiarum affluxu solent, delectatus. Ut in modico quodam domûs angulo, vetusto, atro, humili, angusto, ut qui præter bre-

vem lectulum, sedem ligneam & scabellum nihil capiebat, nec ulli hactenus ob angustias tribui solebat, commodioribus post habitis, habitare sibi liceret, evicit. Nulla nisi è communi Societatis charitate deprompta re uti volebat. Cùm apud Matrem, litis inter fratrem & Mantuæ Ducem componendæ causâ, versaretur, & hyeme rigidâ interulam ei Mater frigori arcendo necessariam suppeditare vellet, admittere renuit, donec à Socio jussus, eam elemosynæ nomine accepisset: linteis, quæ Româ secum attulerat, jam usu detritis, alia, quæ pro sua in filium pietate Mater consuerat, oblata recusavit, id solùm, ut vetusta sarcirentur, admittens; tantò se perfectiorem Religiosum ratus, quantò vilioribus contentus viveret; cautus, ne rem ullam sibi privatim quasi propriam vindicaret. Nullus ei liber, quem secùm de loco transferret; nulla, quæ alijs largiri posset, munuscula etiam ad pietatem comparata; nec talia

talía ſibi dari, niſi invitus, admittebat; ſed & tunc admiſſa Superiorum arbitrio diſponenda relinquebat. Non corollam precatoriam niſi vulgarem, non picturam ullam privatam admittebat; incunculis binis è charta plures apud ſe non patiebatur, quarum una D. Catharinam, cujus die Societati JESU adſcriptus eſt, altera D. Thomam Aquinatem cujus doctrinæ ſtudia æmulabatur, referebat; quin ne in breviario quidem, cui recitando aſſveverat, icunculam ullam, quâ notæ locò uteretur, admiſit. Divitiæ illius erant, nec habere, nec deſiderare quidquam, ſed à re omni mortali quam maximè abſtractum eſſe. Librum nullum, niſi quem continuus uſus neceſſarium feciſſet, in cubiculo ſuo eſſe ſuſtinebat; ad extremum eò adductus, ut præter Sacra Biblia, & D. Thomæ Summam haberet omnino nihil: ſed & hanc ſocio recens ad ſtudia venienti, quem eâ carere intellexit, ut dare poſſet, à Superiore non ſine volupta-

luptate & arctioris paupertatis solatio impetravit. Rem ne minimam quidem inscio superiore aut admittebat ipse, aut alijs largiebatur. Accidit, ut à contubernali, quem litteras parantem charta defecerat, pro dimiditato folio commodando rogaretur; paupertatis, si annueret, lædendæ metu petitum tantisper dissimulavit; donec cubiculo egressus P. Ministrum, chartam socio petenti dandi veniam petiturus adijt, quâ obtentâ reversus, desideratum socio folium impertijt. Adeo nihil, esto minimum illud esset, Matri paupertati volebat derogatum. Ob invaletudinem lectiones calamo excipere impotens, eas per amanuensem à superiore solvendum describi curare jussus, id ita præstitit, ut omissis facilioribus ea solùm, quæ difficiliora videbantur, scribi vellet; rogatus cur ita faceret? *Quia*, inquiebat, *pauper sum, paupertatis studio id facio: nec enim decet pauperem nisi pro necessarijs sumptum facere.* Indi-

dignum se reputabat, pro quo Societas sumptus expenderet. In mensa cibis, qui valetudini obesse poterant, ut Medicorum judicio staret, abstinebat quidem, sed eâ ratione, ut mensæ ministros falleret, ne pro consueta in ægros Societatis charitate quid melius substitueretur.
Æger cùm ori contra amaritudines reficiendo saccharum candidum, & glycyrrhizam haberet, hac præ illo usus, cur id faceret interrogatus, quia hæc vilior pauperem magis deceret, reponebat. Magnus thesaurus est Religiosa paupertas, Parthenophile: qui Deo dat omnia, quid non à tam liberali Domino mercedis accipiet? Nemo beatus, nisi pauper, quia præter hunc nemo suâ sorte contentus. Infausta divitum conditio! opum fiunt mancipia, semper miseri, seu multùm, seu parum habeant, quia semper aut augendis, aut servandis opibus mille curis affliguntur; quæ possessæ onerant, amatæ inquinant, amissæ cruciant. Ma-

gna divitijs cum vitijs eſt affinitas; nam ſi æternæ Veritati non diffidimus: *Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationes, & in laqueum diaboli.* Nullo hîc opus eſt exemplo. Quantò meliùs eſt calcare nunc omnia, & in centuplum Domino fœnerari.

Caput VI.

B. Aloyſij Angelica Caſtitas.

HÆc in Aloyſio virtus ſuper vires humanas major, in tam excellenti gradu floruit, qui nec ſanctiſſimis viris, aut adoleſcentibus, niſi rariſſimo cœli privilegio, conceſſus eſſe legatur. Joannes Franciſcus Brixinenſis religioſiſſimi Capucinorum Ordinis Provincialis tantam ejus admiratus integritatem, ita ſcripſit; *Adamus nihil in eo peccâſſe videtur, adeò remotus ab omni ſuſpicione peccati innocentiæ ſuæ ſtatum tenuit: Angelo moribus propior quàm homini; tanto intervallo ſpiritus in eo carnem,*

B. Aloysius à B. V. donum Castitatis accipit, Corpus et mens ejus omni motu sensuq; libidinis, dum vixit, caruit.

Der H. Aloysius empfahet von Maria die Gnad der Kheischeit, wierdt auch hiedurch von aller begierlikheit des Sinns undt des Leibs befriyet.

nem, mens ſenſum vincebat. Quatuor præterea primi nominis Sacerdotes, qui diverſis in urbibus confeſſionum ipſius, etiam earum, quas de tota vita frequentiùs repetebat, fuêre arbitri, quamvis alter alterius teſtificationis minimè gnarus, unanimi ſenſu ſcripto confirmarûnt: nunquam eum lethiferam noxam in animum admiſiſſe, adeóque hauſtam in baptiſmo DEI gratiam nunquam temerâſſe, verúm primam innocentiam tumulo ſecum intuliſſe. O quantum animæ ſolatium! innocentiæ teſtimonium. Integer vitæ ſcelerίſque purus nihil, quod metuat, habet. Mens innocua cœlum eſt terrenum; prima innocentia gemma eſt omnium pretioſiſſima, nullis theſauris æquiparanda, eſt ſecuritas mentis, ſanitas corporis, terrena beatitudo, gaudium Angelorum, Mariæ deliciæ; hanc qui ſervavit, ſatis dives eſt: qui perdidit, damnum ſubijt irreparabile. Quæ vitæ innocentia tanto plus in Aloyſio admirationis meretur,

quòd ætatem maximè lubricam, & ad vitia à ſanguinis fervore magis proclivem, ab incunabulis in Principum aulis, id eſt inter medias voluptatis illecebras, inter mille innocentiæ pericula, & ſequiora aliorum exempla egerit. Nam ut de paterna domo taceam, complures annos tum apud magnum Hetruriæ, tum apud Mantuæ duces, tum denique apud Hiſpaniarum Regem traduxit: ubique promiſcuo hominum utriúſque ordinis uſu, ut fert res aulica, implicitus. Sed has omnes inter illecebras prima ſemper innocentiæ ſervandæ cura Angeli noſtri pectus occupavit, vitam priùs perdere certus. Quâ integritatis cuſtodiâ tam ſolerti, eam à DEO, per Deiparam (quam puritatis ſuæ Præſidem ſemper invocabat) adeptus eſt prærogativam, quæ non homini, ſed Angelo debita, eum ſupra communem mortalium ſortem procul evexit. Bellarminus hanc, qui dein S. R. E. Cardinalis obijt, & alij qui

ei à Pœnitentiæ Sacramento ſtabiles erant, jurejurando ſunt teſtati; nempe: *Aloyſij corpus, toto vitæ tempore, omni ſenſu, motúque libidinis caruiſſe: mentem pariter omni cogitationum, imaginúmque obſcœnitate, dum vixit, liberam fuiſſe.* Quæ res dubio procul omni vi, induſtriáque humanâ major cùm ſit, non niſi præcipuo dono eidem obtigiſſe credi poteſt. Néque enim nativo alicui frigori, ſenſuúmque ſtupori hæc membrorum obedientia, & mentis ab omni ſorde immunitas adſcribi poteſt: nam qui familiariter ei diutiùs convixerunt, multi eum ſanguinis, & ſpiritûs, indolis excitatæ, naturæque ad res gerendas acris fuiſſe conſentiunt. Fateri proinde neceſſe, inuſitatum hoc cœli munus, idque ab eximio Virginis Immaculatæ in Aloyſium favore profectum fuiſſe. Nihil quippe ſanctiſſimæ Virgini plus placet Virginitate; ſi morum ſimilitudo mater eſt amorum, tam diu te Virgini charum, imò filium chariſ-

ſimum crede, Parthenophile, quàm diu ſordium ignarus , & virgo vixeris. Talis ſi vis , eſſe potes , juvabit illa volentem & decertantem prœmiabit. Meritus hunc cœli favorem accuratâ ſolicitudine videri poteſt Aloyſius , quâ minima etiam , quæ vel remotè virtuti Angelicæ obeſſe poterant , ſummo ſtudio evitabat : â nullo ne à Matre quidem , poſtquam ejus ulnas infans evaſit , ſe vel joco tangi paſſus. Cauterium ſiniſtro brachio inuſtum vinciendi morem frater coadjutor edocturus, digitum ejus brachio modicè admoverat, ſed confeſtim quaſi criminis reus ab Aloyſio removere juſſus eſt. Quâ teneritudine conſcientiam ſuam curaverit, ſatis prodidit, dum Magiſtro ſuo non ſine ſollicitudine queſtus eſt : quamvis accurate omnes cogitationes & opera examinaret , ſe tamen nihil reperire , quod inter peccata numerare poſſet. Vereri ſe dicebat , ne in eorum fortè numero eſſet , quibus tenebræ menti offuſæ ſui notitiam eripuerunt ;
quod

B. Aloysius inculpabilis defectûs admonitus à Superiore, ad eiusdem pedes deprecabundus procidit.
Der S. Aloysius einiges Unsträfflichen mangels von den Obern vermahnet, bittet solchn khnüendt ab. 81

144

quod grande in via ſpirituali periculum eſſe inaudierat, Ità bonæ mentis indicium eſt, eſſe ſolicitum. Nemo ſibi fidat: qui ſtat, videat, ne cadat. Sine cura & ſollicitudine nec hortus â lolijs, nec integritas à labe immunis conſervatur: hæc vitro fragilior & tactu irreparabili damno frangitur, & viſu imò & halitu minùs loti oris inficitur. Nemo caſtus, niſi cautus. Hic tibi nihil ſit parum Parthenophile, nihil curâ tuâ indignum; vel umbram fuge, quæ hujus nitori adverſatur. Accuratus cenſor conſcientiam tuam excute, vel pulviſculos puritati noxios deterge, ne ſi negligantur, in montes, & præcipitia intumeſcant.

Caput VII.

B. Aloyſij erga Superiores Obedientia.

QUam Societatis JESU pupillam eſſe Obedientiam novit, in ea ad amuſſim exequenda tam promptus, tam-

tamque expeditus erat Aloysius, ut permolestum sibi esse, quidquam ad arbitrium suum facere, sit confessus. Observantiam erga Superiores habebat maximam; néque minùs ponderis apud eum infimus habebat, ac summus; rudis quàm doctus, mediocri vel eximiâ sanctitate præditus, eò quòd homini, non ob talenta, & prærogativas, sed propter Deum obtemperare didicerit. Connovitio sibi præfecto, Manuductorem dicimus, tantam exhibuit reverentiam, quâ majorem nec universæ Societatis Præposito præstare potuisset: assurgebat prætereunti, obvianti genus omne honoris edebat; non cui, sed propter quem, id præstaret intentus. Nihil ei arduum ac difficile, jucunda videbantur omnia, quæ imponebantur: nec sciscitatus, cur hoc, aut illud constitutum sit; eam Superioris esse voluntatem intelligens, ita promptè exequebatur, ut nunquam se à Superiorum voluntate discrepâsse, aut imperium minuisse,

sed

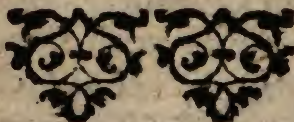
ſed, quæ Obedientiæ perfectio eſt, ne cupiditate quidem ullâ aut inclinatione, ne illâ quidem, quæ in motibus primò primis conſiſtit, aliud, quàm quòd præceptum erat, cupijſſe notatus. Si juſſa eorum ſequeretur, certus Dei ſe voluntatem ſequi. A Patre Generale, num Neapolim ire vellet, interrogatus, cùm affirmâſſet; illico pœnitentiâ dicti tactus eſt: *Oportebat enim*, inquit, *reſpondere, in poteſtate Præſidis futurum; neque ullum abhorrentis, aut inclinantis animi ſignum dare.* Adeò non opus tantùm, ſed mens, judicium & voluntas cùm Superioris imperio concordabat; cujus plura perſæpe dedit ſpecimina. Capite paulò inclinatiore à Novitiorum Magiſtro notatus, ut ab ea conſuetudine abduceretur, collare è rudi ac dura, quæ caput demitti non ſineret, charta geſtare juſſus, tantâ alacritate aſſumpſit, ac alius torquem aureum collo injectum accepiſſet. Veniam à Præſide in pane & aqua jejunandi obti-

tinuerat, ab eodem tamen exercendæ virtutis causâ poſt menſam primam, ſecundam accedere, & quidquid ciborum appoſitum fuerit, edere juſſus; egit imperata Aloyſius. Cúmque per jocum ab alijs bellam hanc jejunij artem laudari audiret, *quid volumus*, inquiebat, *ut jumentum factus ſum apud te.* Sciebat quippe par comedenti & jejunanti prœmium eſſe, ſi pari utrumque ex Obedientia fiat. Unde corporis caſtigationes ob corporis valetudinem moderari juſſus, hac re unâ ſe recreari ajebat, *quod religionem navi perſimilem eſſe ſciret, in qua non minores progreſſus faciunt, qui Gubernatoris juſſu otioſi ſedent, quàm qui remigando deſudant.* Nam & DEUM propter DEUM deſerere virtutis eſt. Lintea cum ſocijs componenti occurrit, ſe die illo nihilè D. Bernardo legiſſe: ſubijt itáque mentem cupiditas, manuali occupatione relictâ ſanctiori ſe accingere, ſolitæque pietati ſatisfacere: quam illicò ſapienti hac ratioci-

na-

natione correxit : *Aloysi , quid aliud te D. Bernardus , si eum legeres , doceret , quàm obedientiam : fac igitur te jam legisse , & Obedientiam perfice.* In cujus executione adeò cœcè, ac sine discursu obtemperabat, ut nullam prætendere excusationem vellet. Dum in domo Professorum versaretur , à P. Plato Directore præter consuetam recreationis horam , mediam insuper adijcere cum illis , qui secundæ mensæ interfuerunt , jussus , dum paret , à P. Ministro mandati hujus inscio ultra tempus consuetum colloqui notatus , palàm in triclinio reus promulgatur , & violatæ de silentio legis pœnam dare jubetur : quam magnâ submissione , nec ullâ recusatione allatâ explevit. Sed die postero præcepti à Directore dati memor , iterum alteri remissioni interesse perrexit ; verùm à P. Ministro iterum observatus novâ pœnâ mulctatur ; quam ille nec detrectat , nec causam ullam dicit ; donec à P. Plato accersitus, cur mandatum P. Mini-

ſtro non aperuiſſet, quæſitus, repoſuit: *Maluiſſe ſic & Directori & Miniſtro obedire; timuiſſe etenim ſe, ne amor proprius in fraudem aliquam excuſatione impelleret.* Aliàs à Superiore de rei neſcio cujus incuria, in quam, quòd animo feré à ſenſibus alieno ingrederetur, offenderat, objurgatus: tantâ pœnitudine defectum deteſtatus eſt, ut ſubitâ defectione laberetur; è qua ſe reducens Superioris pedibus lachrymans accidit, tam ſincerâ demiſſione delicti veniam precatus, ut excitari vix poſſet. Grande Religioſæ menti ſolatium creat Obedientia; hanc qui ſequitur, arbitrij humani periculis ſuperior, & erroris expers tutiſſimâ graditur viâ.

B. Aloysius amore Silentij Card. Roboreo loqui, nisi impetratâ priùs facultate renuit.

Der S. Aloysius wolte aüß lieb der Regl mit Card. Roboreo nicht röden, als nach erhaltener erlaübnüs. 84

Caput VIII.

Accurata in B. Aloyſio Regularum obſervantia,

STatim à primo in Societatem ingreſſu perſuaſum habebat Aloyſius, eum ſolum religioſi nomen promereri, qui nihil eorum prætermiſerit, quæ ſancti inſtituti illius, quod amplexus eſt, regulis ſanciuntur. Quare toto conatu incumbebat, ut legibus omnibus, quantumvis minimis, quam diligentiſſimè obſequeretur, idque tantò majori faciebat alacritate, quòd ſciret Societatis JESU Regulas à S. P. Ignatio tot divinis Illuſtrationihus edocto, dictante Deipara Virgine fuiſſe conſcriptas; in quibus nihil parvum, nihil non ſummâ dignum obſervantiâ. Quæ licet de minutijs quibuſdam latæ viderentur, adeò tamen ejus cordi inſederunt, ut nullius hominis, quantumvis in dignitate poſiti, causâ earum vel apicem prætermitteret. Fuit, cùm Cardinalis Roboreus propin-

quus eum in templi vestiario reper-
tum alloqueretur ; negavit respon-
sum Aloysius: priusquam â Superio-
re, quem à Cardinali digressus adie-
rat , veniam impetrâsset. Quæ re-
gularum observantia multò plus Car-
dinali, quàm quiscúnque discursus ar-
risit. Incredibile dictu est , quàm
cautè legis illius , quæ præter con-
sueta recreationi tempora loqui ve-
tat , observans fuerit ; quam ut ad
amussim expleret , frequenti ad De-
um suspirio anhelabat : *pone Domine
custodiam ori meo.* Sacerdoti extra
domum ituro socius additus , cùm
audisset non semper,quibus exeundi,
etiam esse colloquendi facultatem, ne
verbo quidem ullo socium allocutus,
libellum in via spiritualem lectitabat.
Pluris nempe S. Institutoris , quàm
hominum aliorum voluntatem æsti-
mabat ; oculis ad humanos respectus
clausis , nunquam, ut faceret homini-
bus satis, omittere , vel interrumpere
quidquam, quod regula juberet, vo-
luit. Maluit hominibus parùm sci-
tus

tus & urbanus videri, quàm Deo parùm pius aut devotus. Annis omnibus, quibus in Religione vixit, regulam, quæ silentium, & quæ linguæ latinæ usum scholasticis imperat, adeò exactè constantérque servavit, ut transgressus sit nunquam. Societatis JESU homines Collegio exituri domûs janitorem, quo egressuri sint, admonere solent: cùm itaq; ad domum Professorum frequentiùs missus itaret Aloysius, scrupulo tactus sciscitabatur à tyronum Magistro, incassumne verbum proferret, si diceret se ad domum Professorum ire, cùm, si vel solam domum nominaret, satis à ianitore intelligi posset. Adeò ut ne verbum quidem minus necessarium sibi patiebatur excidere. Regulas interpretari, aut suum in sensum detorquere nefas duxisset; sed ijs usque adeò rigidè ad litteram parebat, velut earum neglectu ingens aliquod discrimen timendum restaret: idque eâ libertate, ut in observantia, quam lex præcipiebat, nullam

per-

personam, sive Religione secum devinctam, seu solutam curaret; quid se religiosum obligationis suæ causâ facere conveniret, non quid alij desiderarent, cogitabat. Et habuit sanè perfectæ hujus legum observantiæ uber solatium: dum ad extrema deductus, post supremam Unctionem & sacrum Viaticum, cum summâ animi sui voluptate, & majori adstantium ædificatione palàm confessus est; *Recordari se non posse, ullam unquam etiam levissimam Societatis JESU regulam à se fuisse violatam.* Et hoc est Religiosum esse; vestis sanè, vel tonsura Religiosum non faciunt, sed legum observantia. Non meretur ordinis frui nomine, cujus onus recusat ferre. Hæc suavis Dei providentia est, ut ijs quemque salvum velit legibus, ad quas eum vocavit. Præstat Religioni animum non adijcere, si, quam nomine profiteris, eidem convulsâ legum auctoritate te factis subtrahas. Quod sepes hortis, idem regulæ præstant institutis: & hæc
&

B. Aloysius se ad studia, vel dicendum paraturus, precibus ante SS. Eucharistiam fusis lumen impetrat.

Der S. Aloysius erhaltet durch vorgehentes gebett vor den Hochwierdigen grosses liecht in seinem Studieren.

15

& illi prædatori cedunt in ſpolium, niſi pro ijs, quibus cuſtodiuntur terminis, inviolatè conſervandis adſit vigilantia. Qui legum incurius vivit, ejus vana eſt religio.

Caput IX.

B. Aloyſius Scientiam à SS. Evchariſtia haurit.

COmmune in neceſſitatibus omnibus refugium Aloyſio diviniſſimum altaris Myſterium erat. Teneros erga hoc amoris igniculos à magno Magiſtro D. Carolo Borromæo hauſit, qui primus ei tanti Sacramenti dignitatem, & cultum, ejuſdémque ritè adorandi, ac dignè ſuſcipiendi ordinem explicuit. In hujus adorationem animo tam propenſo fuiſſe ab omnibus notatus eſt, ut de exprimenda ejus poſt mortem effigie deliberantibus eo ritu depingendus videretur, qui ſacram hoſtiam ſubmiſſis genibus adorantem repræſentaret. Enimverò præter Commu-

muniones frequentiſſimas, quotidianâ Spirituali, ut vocant, ſub Sacro Communione non contentus, ſæpiſſimè ac per occaſiones licuit, SS. Sacramentum adoraturus acceſſit, ut ſacris ardentis cordis affectibus liberiùs non ſine voluptate vacaret. Jam à teneris Sacerdoti ad Sacrum miniſter aſſiſtere gaudebat. Novitius dein ad domum Profeſſorum miſſus ſpeciali afficiebatur gaudio, quòd pro ſua in SS. Evchariſtiam pietate quinis ſervire ſacris, & potiorem diei partem functionibus circa templum occupari licuerit: Sic enim intimos pietatis igniculos ex aſſidua Sanctiſſimi præſentia uberiùs inflammabat; cujus ardor adeò in Aloyſij pectore adolevit, ut fuſiores coram Venerabili preces fundere à Moderatoribus prohiberi debuerit, ne intenſione tantâ ejus valetudo detrimentum pateretur. Quibus ut morem gereret, ita paruit, ut frequentiſſimè quidem in templi Odæum ad ſalutandum ſub panis ſpeciebus Deum iret; Sed quàm pri-

mum

mùm acciderat in genua, iterum ſurgere, & , ne quâ cogitatione contra Superiorum voluntatem à ſenſibus in Deum abriperetur , ſe ſtatim inde proripere conſueverit. Quamquam ſi anima plus ibi eſt, ubi amat, quàm ubi animat, continuò Evchariſtico Deo adfuiſſe credendus eſt Aloyſius, cujus omnis voluptas in ejus ſumptione, deſiderio, viſitatione conſiſtebat; quam continuâ ferè ejuſdem in colloquijs memoriâ uberrimè teſtabatur. Hîc in dubijs conſilium, auxilium in negotijs, ſpem in deſperatis, in afflictionibus ſolatium, in via ſpirituali conſtantiam, & in ſtudijs lumen ſe reperire non ſine tenerrima pietate ſentiebat. Senis cùm in tranſitu hoſpes adeſſet, rogatus ut apud adoleſcentes B. V. Sodales verba faceret : poſtquam pro ſpeciali, quâ juventutem in virtute promovere conabatur, ſtudio & pietate operam ſuam condixit, bibliothecæ loco ad templi chorum ſe recepit, ubi ante SS. Evchariſtiam proſtratus,

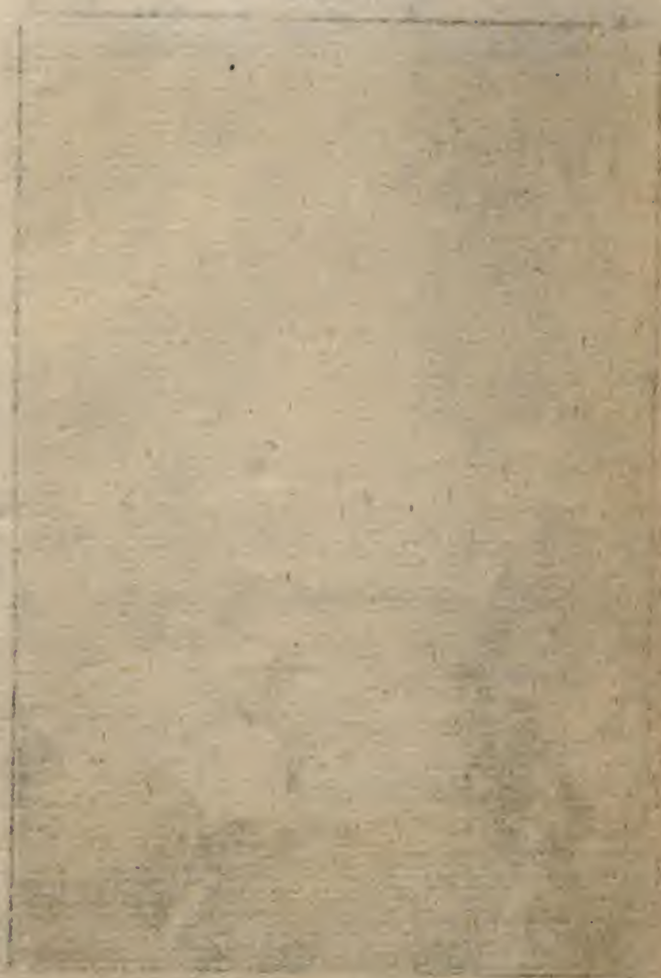
mente recollectâ paulisper meditatus, nullo libro inspecto, sermonem habuit ad pietatem tam oppositum & efficacem, ut eo multis è juventute Religionis ineundæ desiderium, reliquis sermonis illius descripti exemplar avidè flagitantibus, salutarem Dei timorem incusserit. Ita pietas ad omnia utilis est, Parthenophile, nec detrahitur studijs tempus, quod illi tribuitur. Adoranda est Sapientia æterna, ut humanas scientias assequamur; lumen ingenij petendum est à Lumine, Numinéque supremo. Aloysius certè sermones sive palàm in publico, sive seorsim cum uno aliquo, ita ferventes, ita disertos, tótque sapientissimis sententijs refertos habuit, ut doctrinam ejus longè super ætatis illius captum stupuerint auditores: ac proinde non humano labore, sed divinitiùs hanc ei scientiam communicatam esse, concluserint. Frustra laboramus, nisi Deus det lumen sapientiæ; totâ nocte laborantes nihil capimus, nisi bene-

di-

B. Aloysius Philosophiam defensurus quærit, num ad sui confusionem studio imperitè respondere possit.

Der S. Aloysius als er die Philosophij offentlich verfechtete, wolte sich mit fleiß untüchtig erzeigen.

dictio inde veniat, unde omne donum perfectum. Devota tam ante ſcholas, quàm ſtudia Dei Eucharistici viſitatio plus multis ad ſapientiam profuit, quàm plurium horarum labor ſpeculationi impenſus. Hanc erga SS. Altaris myſterium devotionem ad mortem uſque conſtanter tenuit; id gratiæ locò ſæpius à Deo poſtulans, ut vel SS. Euchariſtiæ, vel Chriſto patienti, dicatâ die ſibi mori contingeret; quod utrúmque impetravit, dum octavo Theophoriæ die, in feriam ſextam tranſeunte, è vita migravit.

Caput. X.

B. Aloyſij ſtudia Philoſophica, & Theologica.

QUia ſtudia fini vocationis ſuæ poſt virtutem ſummè neceſſaria eſſe non ignorabat Aloyſius, ideò ſummâ mentis contentione ad præclaram eorum cognitionem conſequendam, non vanæ gloriæ, oſtentationis, aut popularis auræ captandæ, verùm divini

vini honoris promovendi, & hæresum extirpandarum causâ, eluctari laborabat, ingenium à natura perspicax, & acre judicium sortitus, juvenis quatuordecim ætatis annos natus, jam Theologicas Compluti theses publicè oppugnâsse auditus, miram sui æstimationem apud copiosum auditorem comparavit. In Brerano Collegio Mediolani rerum naturalium scientiæ ita dedit operam, ut non modò auditor adesset lectionibus, sed etiam concertantium pars vel oppugnandis, vel tuendis conclusionibus admoveretur. Quod ita agebat, ut cùm mirum in eo semper eminuerit ingenium, modestiâ tamen cum æmulis tam singulari ageret, ut nec gestu, nec verbo ullius aut impatientis animi, aut juvenilis licentiæ indicium præberet. Rara sanè res, magnum ingenium cum magna modestia & humilitate compositum. Plures scientia inflat & insolenter effert, dum se solos omnem scientiarum alveum exhausisse rati, reliquos post

ost se omnes habent, & ut leviter
inctos vixque primis, ut ajunt, labris
nadidos contemnunt. Quam sci-
entiarum sitim secum in Religionem
transtulit Aloysius, ubi peractis ty-
rocinij experimentis, tertio Philoso-
phiæ anno applicitus, tantùm in ejus
cognitione processit, ut rei littera-
riæ moderatorum suffragijs, proposi-
tis publicè thesibus tuendis dignissi-
mus judicaretur. Quod priusquam
ageret, P. Mutium de Angelis Phi-
losophiæ Professorem consulit, an
non sui publicè deprimendi causâ de
industria imperitè respondendum sibi
esse judicaret? quod cùm dissuaderet
Pater, ejus consilio stetit, & in Ro-
borei, Montis Regalensis, Cardina-
lium, aliorúmque virorum Prin-
cipum frequentia, in maxima gym-
nasij exedra quàm doctissimè oppug-
nantium argumenta dissolvit. Ita
fugientes honor insequitur, nec ma-
jorem facilè ullus gloriam consequi-
tur, quàm qui eam minimè aucupa-
tur. Aloysij humilitati Deus publi-
cos

cos in prœmium plausus destinavit. Magistros, quibus seu in Theologia seu in Philosophia utebatur, impensè reveritus, nunquam ab eorum opinione discessit, nunquam docendi dictandive Methodum, nunquam brevitatem aut prolixitatem materiarum questus; eos de re quapiam consulturus, non priùs pileum præseferre desinebat, quàm eo caput tegere juberetur. Nihil minori erga scholæ administrum, quem Bidellum dicimus, erat observantiâ: quoties ab hoc seu domi seu foris, ut contra alios argumentaretur, aut responderet, admonebatur, parebat illico. Ad hæc si cui Sociorum id officij genus minùs commodum accideret, ad illius arbitrium operam suam pollicebatur; quam etiam ita modestè commodabat, ut cùm disputaret acriter, nullum spernere, nec clamosè interpellare sit notatus. Elapso concertationis tempore ita obmutuit, ut, dum scholis, aut disputationibus auditor adfuit, dumque gymnasium petijt,

tijt, aut inde regrederetur, nunquam vel verbum cum ullo ſive domeſtico, ſive externo miſcuiſſe ſit animadverſus. Ita, qui ſuo tempore tacere norunt, norunt oportunè loqui, cùm debent. Certè Theologiæ Profeſſorum aliquis negabat, à quoquam diſcipulorum, præterquam ab Aloyſio, cùm implicatam quandam quæſtionem attuliſſet, curam ſibi injectam eſſe præmeditandi, quid reſponderet. Adeò ille nempe profundè difficultates explorabat, eſto librum præter ſcripta ſua nullum, niſi Magiſtri ſui ſuaſu, ſumpſerit ad manus. At facilè fuit doctum eſſe & fieri Aloyſium, cui nempe lumen à cœlo auffudit Pater luminum, Spiritus Sapientiæ. Nunquam ſanè ille ſtudia, niſi Deo priùs in auxilium vocato, auſpicabatur; nunquam adibat ſcholam, niſi prior Eucharistiam ſalutâſſet, quod obſequij genus è ſcholis redux iterum repetebat. Levis in ſpeciem labor hic, ſed ſi conſtans eſt, non leve apud Deum prœmium obtinebit.

Caput XI.

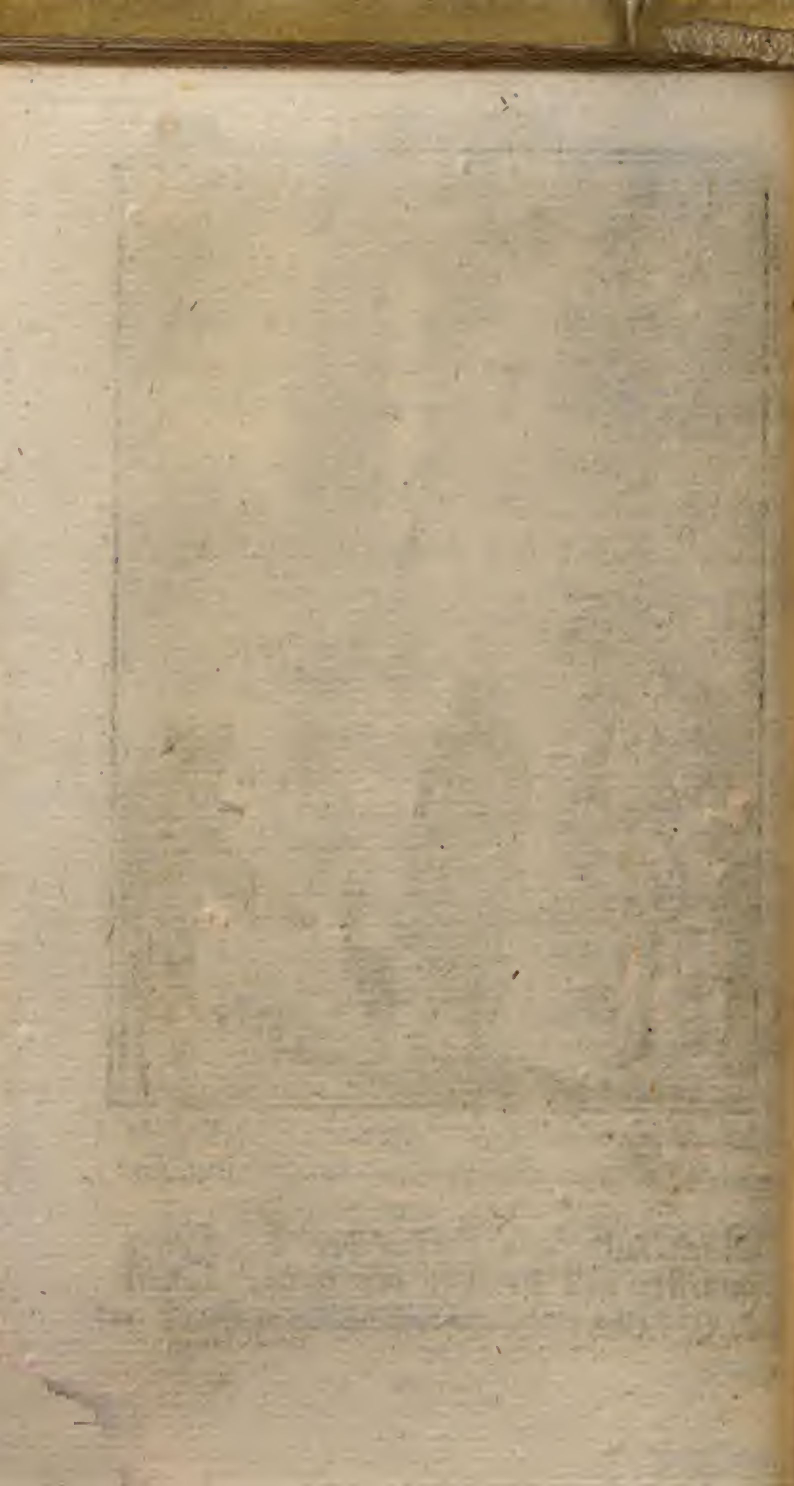
Zelus animarum in B. Aloysio.

UNa inter gravissimas Aloysij rationes, cur de statu vitæ deliberans Societatem JESU Religionibus reliquis præposuerit, Zelus animarum fuit, utpote cujus finis totus eum in scopum collimaret, ut Dei gloriam, & proximi salutem modis omnibus procuret, hujus matris filius, hujus Zeli pars esse ardebat B. Adolescens; nec inter mera desideria sanctus ejus conatus substitit: licet enim sacris necdum initiatus, primâ solùm tonsurâ Romæ anno. 1588. 25. Febr. donatus, pœnitentibus aures dare non posset, alia tamen animas juvandi media ingeniosus amor suppeditabat. Nemo est, qui Zelum animarum exercere non possit. Festis diebus, quibus & ipse à scholasticis, & plebs à mechanicis laboribus feriabatur, Mediolani socium per fora verba facturum ut comitari sibi liceret, impetravit: tum circuire vicos,

B. Aloys. eo Zelo concionatur, ut totâ nocte plures Sacerdotes confessionibus audiendis occuparentur.

Nach eÿffriger Predig des S. Aloysÿ müesten vill Priester die ganze Nacht in beicht=hörren zuebringen.

cos, cogere multitudinem, aliò cogitantes, ut ſocij concionem audire vellent, rogare; Romæ dein palàm ipſe per urbis plateas & compita Præſidum juſſu vili plebeculæ Chriſtianæ doctrinæ elementa tradebat. Quo in munere ad ſpeciem exili tanta ejus erat hilaritas, ut nihil ei gratius imponi potuiſſet. Quod tantâ verborum vi & energiâ fecit, ut graviſſimi non raro Antiſtites fortè rhedâ prætervecti ipſius videndi, & audiendi causâ ſubſtiterint, multùm ejus dictionis fervore delectati. Dicebat ad animorum, etiam peccati conſuetudine obduratorum, motum tam appoſitè, ut dum Caſtilione Matris rogatu, Anno. 1590. 3. Martij Sabbatho ante feſta hilaria populum exhortaretur, tantam pœnitentium multitudinem ad peccatorum expiationem commoverit, ut neceſſe fuerit, Curiones & Monachos complures ſeram in noctem pœnitentibus expiandis occupari. Intellexerat, Romæ hominem jam ſextum in annum

confessionem distulisse, hunc Aloysius suavi verborum comitate præoccupatum urgere, sollicitare, atque ut erat divini spiritûs incitatione inflammatus, ardenti oratione cohortari non priùs destitit, quàm victas daret manus, & eum ad sacrum pœnitentiæ tribunal deducendus, in basilicam Nominis JESU sequeretur. Ubi illo à sordibus expiato, par tam in pœnitentis, quàm Aloysij vultu hilaritas apparebat: nam & Angelis gaudium est super peccatore veram pœnitentiam agente. Dum Patribus comes additus eos ad carcerem, aut valetudinaria comitabatur, ibi proximorũ spirituali colloquio juvandorum occasionem, non solùm dum quæ se offerebat, promptè arripiebat, sed & ipse avidus ultrò inquirebat. Dum Pater confitentibus aures commodaret, Aloysius interea vel de Christianæ fidei capitibus, vel de obeundæ cum fructu pœnitentiæ ratione, ignaros erudiebat. Ad hæc teneræ juventuti, ubi se offerret occasio, pieta-

tem

tem, & innocentem morum probitatem instillare satagebat. *Qui enim in teneris illis plantulis colendis, omniúmque tum vitiorum gelu, tum pravarum cupiditatum æstu, ab ijs piarum hortationum, sanctorúmque mysteriorum præsidijs defendendo elaboret, eum & præclarè de DEI numine mereri, & gratum ei jucundúmque facere*, dicebat. Ideò emensis Theologiæ studijs ad tradenda infimæ Classis rudimenta applicari optabat, ut imbelli ætatulæ virtutis ac Christianæ pietatis amorem instillare cum litteris posset: quod officium Grammaticæ Classium Magistris sanctè invidebat; eosdem ob tam præclaram de juventute bene merendi opportunitatem familiariter compellans: *beatos* nominabat. Et sanè beati, imò Angeli sunt illi, Tutelaribus nihil inferiores, qui teneræ innocentiæ contra tot hostes defendendæ præpositi, rudibus illis animulis, ad vitia & virtutem æque pronis, primos pietatis igniculos indunt. Si per Præsides licuisset, ad

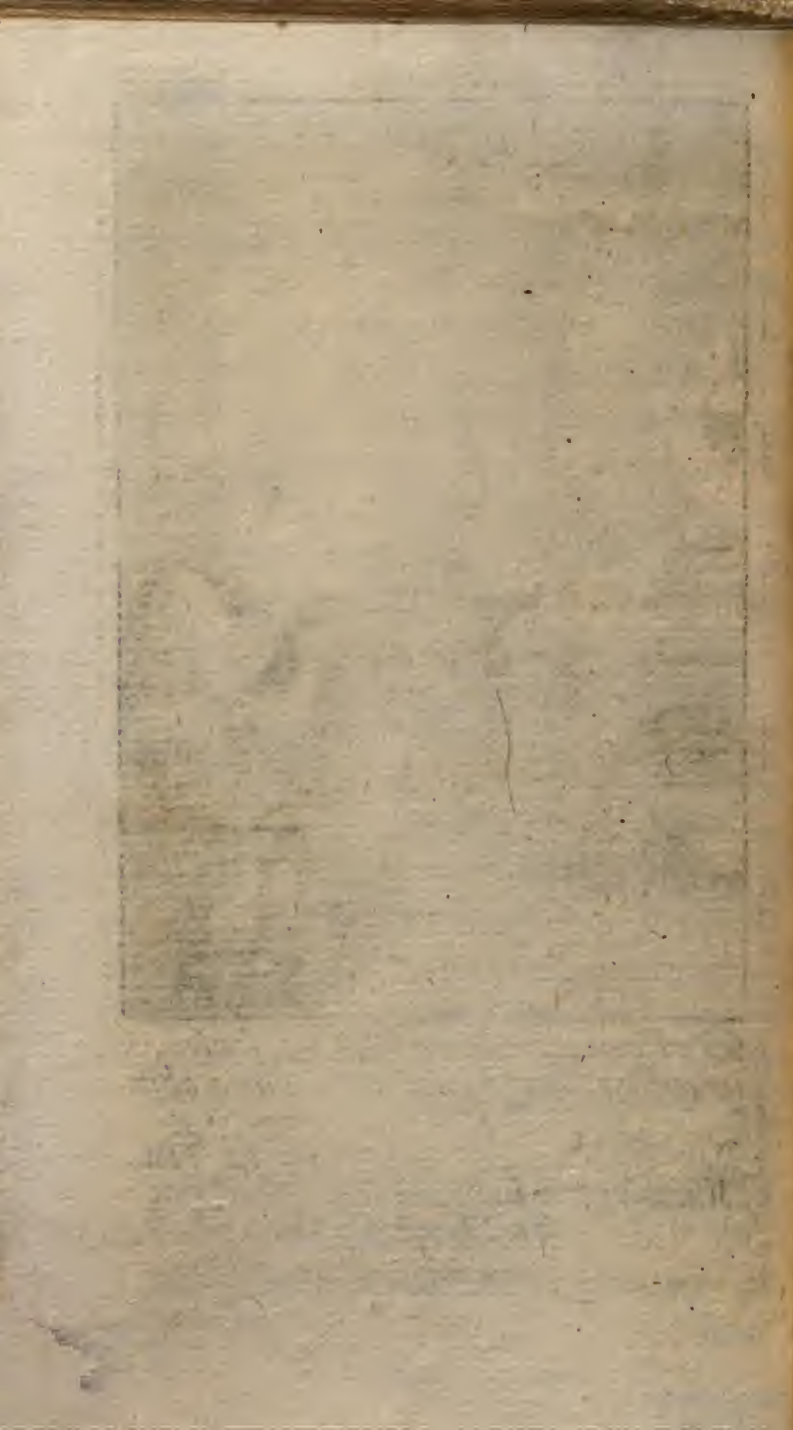
ultimos certè Jndos, ad barbaras quáſque nationes Chriſto adducendas iviſſet Aloyſius, paratus pro earum ſalute vel vitam ponere. Quin imò in ſpem venerat, in eas oras aliquando cum ſocijs, qui quotannis ex Europa eò tendunt, proficiſcendi. Quod deſiderium ejus adhuc parvuli pectus urgebat: dum enim in Hiſpaniam navigaret; ac metus neſcio quis ſuboreretur, ne in Turcarum poteſtatem venirent, ille repentinâ cupiditate exardeſcens, clamare cœpit: *Utinam ita caſus ferret, ut Martyres fieremus!* Crevit hic cum ætate ardor, ſed quem ad extremos orbis incolas, aut etiam exteros effundere non potuit, in domeſticis, quà exemplo, quà colloquijs ad virtutem promovendis continuò intentus, occultum agens Apoſtolum exercuit. Dum enim recens aliquis è tyronum domo, aut aliunde advenerat, eum aut ipſe per ſe adoriebatur, aut aliquem ad eum, cum quo tyrocinium poſuiſſet, ablegabat, quantúmque poterat, ad hau-

B: Aloysius olim Marchio scutellas in culina lavat, vilissimaq; munia obit.

Der S. Aloysius uebet sich in den Küchl-dienst ündt anderen Werkhen der Demüeth.

16

hauſtum in tyrocinio ſpiritum conſervandum hortatus, ſocium ſe ei pietatis offerre, alios pariter, qui ſpiritu magis valerent, pro conſervatione deſignare. Quod ſæpe majus divinis oculis ſpectaculum eſt, quàm inter plauſus publicos animabus ſervire.

Caput XII.

B. Aloyſij, ſe intra domeſticos deſpicientis, Contemptus.

LIcet in principatu natus & enutritus, debili teneràque eſſet valetudine Aloyſius, à primo tamen ſtatim in Societatem ingreſſu ad communem vivendi morem & domeſticarum legum diſciplinam ita ſe compoſuit, nihil ut à cœteris in victûs vel veſtitûs, aut habitandi ratione differret, nec ſe unquam ab ullo Præſidum, quanquam ſæpius id offeretur, aut accipi liberalius, aut ulla in re eximi patiebatur. Ad omnia quantumvis vilia & abjecta tam læ-

tus alacérque descendebat, ut nunquam aliorum servitij usum, sed in aliorum obsequio ætatem posuisse quis crederet. Humillima quævis officia majori arripiebat aviditate, quàm ambitiosi homines dignitates & honores ardere soleant. Feriâ secundâ & tertiâ cujúsque hebdomadæ coco adjutor in culina aderat; ligna comportare, focum instruere, lavare scutellas, sordes converrere, ollas mundare, cœteráque id genus mediastinorum munia peragere, deliciæ ei erant. Nihil in domo DEI vile; nihil abjectum est, quod Regi Regum præstatur obsequium. Pari voluptate aranearum telas per ambitus detergebat, curabat lucernas, scopabat ambulacra, egregius in omnibus sui contemptor. In nulla alia virtute plus ponebat studij, quàm in humilitate; hujus acquirendæ modum, motiva, media ipse sibi præfixit. *Quando dæmon te*, inquiebat ipse sibi, *crebriùs objectâ cupiditate vanæ gloriæ, & magnificâ de te ipso*

pſo opinione adoritur, quòd hæc mi-
uimè munita ſit mentis tuæ pars, id-
circò majus, vel potiùs continuum eò
ſtudium conferas, nt humilitate, tui-
que deſpicientiâ non modò in ſpeciem,
ſed interiore etiam animi ſenſu, cum
lla dimices. Nec minùs fecit, ac
dixit. Nihil quippe unquam egiſſe,
aut dixiſſe notatus, quod vel longo
ntervallo in ſui laudem derivari poſ-
ſet; quin omnem ſœculi ſplendorem,
genus, familiam, ea item, quæ ip-
ſius magis propria erant, ut vim in-
genij, ſcientiæ copiam, vitæ ſancti-
tatem, & cœtera, quæ laudi eſſe
poſſent, tam alto ſilentio preme-
bat, ut nemo de his ex eo verbum
acceperit; nec ab alijs de his men-
tionem fieri niſi ægerrimè tulit; vel
ad ſuſpicionem ſuæ laudis in morem
teneræ virginis erubeſcebat: ideò,
cùm ob continuam corporis macera-
tionem vultu palleſceret, ſi quis ta-
men eum erubeſcentem videre ave-
ret, non aliter faciliùs, quàm ejus
laudatione aſſequebatur. Ob con-

cionem in triclinio, festo B. Virginis Purificatæ, dictam à P. Hieronymo Plato laudatus, tantam ex eo molestiam sensit, ut eam rubore suffusus celare non posset. Aliàs orationem coram Episcopis hospitibus dicere jussus, cuidam de felici eventu gratulanti reposuit: *Sibi nihil eò die gratiùs accidisse, quâm quòd, blæsum se esse, omnibus innotuerit.* Se in domo DEI ultimum reputans, dato ad refectionem signo, ad mensam, in ultimo triclinij angulo sitam, se conferre, primas omnibus cedere, eáque observantiâ etiam fratres coadjutores revereri studuit, ac si totius familiæ omnino postremus fuisset. Periclitari hanc ejus demissionem aliquando volens Superior jubet, ut per dies aliquot triclinio verrendo, sternendo operam navet: Præfecto verò triclinij dat negotium, ut eum identidem carpendo, monendo, contemnendo assiduè exerceat; hic studiosè partibus suis functus, nunquam Aloysium adigere potuit, ut vel semel se ex-

excuſaret, aut ullum moleſtè ferentis indicium daret. Si ſacriſtæ juvando adeſſe juberetur, & is in re aliqua aut monendus, aut conſulendus eſſet, id aperto capite junctis ante pectus manibus faciebat, tam modeſtè, tamque reverenter eum allocutus, ut ruborem ipſi excuteret. Mandata ipſius non minùs promptè, accuratéque, quàm ſi à Chriſto Dom. noſtro data eſſent, obſervabat. Quantò vilior ipſe in oculis ſuis, tantò major videbatur alienis: tanti enim eum contubernales æſtimabant, ut omnium ore, velut quídam è divorum numero prædicaretur, & pro tali in congreſſibus omni obſervantiâ coleretur. Hinc quæ uſu ille ſuo contigerat, quaſi ſacrata pietatis causâ oſculis honeſtabantur, & reliquiarum inſtar expetebantut à pluribus. Nullam ille interea deprimendi ſui occaſionem otioſam abire paſſus in vita, pari mortem humilitate decorare voluit: dum poſt extremam Unctionem & Viaticum, illud

gratiæ loco à Superioribus inſtanter petijt, ut moriturus è lecto ad terram deponeretur, ut ſic humiliore ſitu mortem exciperet. Vide ſis, Parthenophile quàm humilia ſint bene mori volentium deſideria! nemo ſanè de vitæ ſuperbia, honorum ambitu, aut culmine dignitatum in agone ſibi plaudet, gratulabitur autem plurimùm, qui contemptis, quos expectare poterat, honoribus abjectus in domo Dei, paupere victu, vili veſtitu, vitam egit humilem, tantò plus exaltandus in cœlo, quantò infra omnes ſe demiſit in terris.

Caput XIII.

Confuſionis publicæ amor in B. Aloyſio.

CUm Aloyſij virtus religioſis jam latè diffuſa parietibus, & omnibus nota domeſticis magnam ei apud hos æſtimationem conciliaverit, apud exteros, quibus hæc fortè minùs innotuiſſent, confuſionis ſuæ opportunitatem ſollicitus inquirebat.

Hinc

B. Aloysius humeris sacco oneratis stipem Romæ per Urbem mendicat.

Der S. Aloysius betlet dürch die Stadt Rom offentlich das Allmosen.

Hinc fieri ſibi poteſtatem ſæpius poſtulabat, ut in obſoleta lacerna, humeris manticâ, aut manibus ſportâ oneratis, ſtipem per Urbis compita mendicare ſibi liceret: quod tam Romæ, quàm Mediolani lætus frequentabat, etiam Dominum noſtrum JESUM Chriſtum ad hunc modum ſtipem conquiſiviſſe, dicens. Cùm Senatorem, aut virum alium conſpicua in dignitate conſtitutum, Collegij ambitum ſubijſſe obſervâſſet, illicò vel ſcopaturus, vel aranearum telas decuſſurus prodibat in publicum: ut ſic à prætereuntibus, quibus ignotus erat, pro verna, domûſque Religioſæ famulo haberetur. Quod adeò conſtanter fecit, ut quoties ſcopis, aut perticâ inſtructus cubiculo egredi viſus eſt, toties ſignum Patribus eſſet, virum aliqnem honoratumCollegium ſubijſſe. Quantùm honores exoſus eſſet, jam tum liquidò exhibuit, dum eâ, inter reliquas, de cauſa Societatem JESU ſe elegiſſe Patri, dignitates Eccle-

ſiaſticas, ſi alium Ordinem adiret, ſpondenti, repoſuit: quòd Societatis homines voti religione ab omni dignitate & Prælatura arcerentur. Eam prærogativam, quòd à tam nobili ſtemmate ortus eſſet, adeò vilipendit, ut inter lachrymas aliquando eos, qui ignobili loco nati, non tot ſalutis impedimenta haberent, feliciores eſſe diceret: quin & P. Dominico Fino Ord. Præd. SS. Theol. Doc. auditus eſt dicere; *Non eſt, quòd noſtri nos natales inſolenter efferant, quoniam nihil inter mendicorum & Principum cineres intereſt, niſi quòd hi graviùs fœteant.* Inde factum, quòd de ſua nobilitate loquentes audiret ægerrimè. Cùm eum, Philoſophiam univerſam publicè defendentem, Doctorum aliquis oppugnaturus de natalibus & proſapia multùm dilaudâſſet, adeò erubuit, ut quot quot Sociorum aderant, non ignari, quàm illibenter hæc audiret, ei compaſſi fuerint. Exulcerari plus ejus animus non poterat, quàm ſi hæc ei

no-

nobilitatis memoria ingereretur, tunc enim immenſum quantùm eum ſuorum natalium claritudinis pœnitebat, ut qui ignotus omnibus & abjectus vivere præoptâſſet, Gregorius XV. P. M. de imminente Aloyſij morte à Cardinalibus edoctus, motu proprio ſuam ei benedictionem cum Indulgentia plenaria transmiſit: quem Sanctiſſimi favorem dum ei Collegij P. Miniſter annunciaret, quantum ex ſacris his muneribus gaudij, tantundem verecundiæ percepit ex eo, quòd Pontificem ſui tam abjecti, ut ipſe rebatur, homuncionis meminiſſe intelligeret, verecundiam vultu manibus contecto teſtatus. Par demiſſionis ſpecimen exhibuit, dum P. Ludovicus Corbinellus vir grandævus in Soc. JESU, in mortis ſolatium eum ad ſe in cubiculum æger ægrum adduci voluit; quo viſo, poſt ſermonem grandi cum animi voluptate de rebus divinis, de ferendis patienter adverſis habitum, ab eo ſibi benedici poſtulavit. Attonitus hac petitione

Aloyſius

Aloysius, & rubore suffusus negavit, ab Adolescente seni grandævo, eíque Sacerdoti id præstari posse; cùm tamen ita fieri vellet, nec aliter à valetudinario se reducendum adverteret, imò jussus, ut & senis mœrorem evitaret, & simul humilitatem tueretur, manu seipsum in crucis formam signans dicebat: *Dominus nobis ambobus benedicat.* Quàm diversa sunt Dei, mundíque sequacium studia, quàm oppositi conatus! hi supra, illi infra omnes esse; hi monstrari digito, & dicier hic est, illi latere; hi super candelabrum extolli & adorari, ignotis illi hærere in angulis; utríque summo studio laborant & contendunt. Qui putas meliùs agunt, Partenophile? finem attende: horum gloria confusionem, illorum confusio gloriam parturiet. Aut mundus errat, aut Christus, hic demissionis, ille superbiæ sequelam suadet. Vide, cui obsecundes?

* * *

Ca-

B. Aloysius è pectore præ amore Dei intumescente sentit veluti flammam erumpere.

Aüß grösse der Lieb Gottes empfündet der S. Aloysius aüß seiner brüst gleichsā flamen entspringen. 100

Caput XIV.

B. Aloysij in Deum Amor.

INcredibile dictu eſt, quantum ad perfectiſſimum Dei amorem conſequendum ſtudij adhibuerit Aloyſius: etiamnum Juvenis tantis in Deum Evcharisticum affectibus æſtuabat, ut dum Sacerdos hoſtiam de more ſpectandam attolleret, imbrem lachrymarum fundere conſueverit. Religioſus dein, quocúnque ſe ferret, nunquam Dei præſentis memoriam deponere, ſed ſemper cum eo colloqui, novisque jaculatorijs precibus velut pabulo, ignes charitatis divinæ conceptos fovere ſatagebat. Quâ aſſiduitate eò demum evaſit, ut vel mentione Dei factâ è veſtigio mens ei cœleſti voluptate diffluerct, palámque vultu foris inflammato interni ardoris ſignum proderet; id quod aliàs ſæpe, tum luculentiùs aliquando prandij tempore, cùm neſcio quid de amore DEI legi audiviſſet, contigit,

tigit, tunc enimverò in lachrymas erumpere, ſenſibus deſtitui, loquendi facultate tantiſper inhibitâ, ſenſit ex intimo pectore velut flammam erumpere, cujus vi â refectione ceſſare coactus eſt. Hac divinæ charitatis vi intùs operante ſenſibiliter ei pectus intumuit, & cor tam crebro & concitato motu in pectus ſubſultabat, quaſi exilire velle videretur; adeò ut ſocij in metu eſſent, nequa ejus vena rumperetur. Quæ cum ſocijs nota eſſent, aliqui ut eum inflammatum viderent, de induſtria ſermonem de DEI in homines charitate movebant; alij contra ne quam ejus aut corpori moleſtiam aut periculum crearent, hujus generis colloquia interrumpere ſtudebant. In Ambulacris ſpacians tam longè à ſenſibus alienatus ibat, ut cùm aliqui deditâ operâ ſalutandi ejus causâ præterirent, neminem ille tamen adverteret. Ibi nempe tota ejus erat anima, ubi amabat, id eſt in DEO. Nec mediocris laboris negotium illi

fuit

fuit, ſenſus corporis ad munera obeunda continere: ſimul enim ac mens ejus in DEUM rapiebatur, néque oculis, néque auribus quidquam percipiebat. Quod vitæ genus dubio procul valetudini ejus obfuiſſet plurimùm, niſi ab hac mentis ad Deum elevatione frequentanda prohibitus fuiſſet. Ut Superioribus proinde morem gereret, quantùm poterat, ſe ab ejusmodi affectibus continebat. Verùm hac diligentiâ parùm proficiebat: quo enim obediendi amore magis conabatur fugere, tantò acriùs illum DEUS conſequi, ſuíque copiam illi facere, mentem illuſtrationibus, & cor delitijs cœleſtibus totum permulcere: quas ille ſentiens, ne ſuperiorum mandatis refractarius videretur, quoad poterat, recuſabat, & ſubmiſsè Deum rogabat, identidem: *Recede à me Domine, recede à me*: ingeminans.

Quid tu amas, hæc qui legis Parthenophile? quàm parùm ſine corde, tam parùm vivis ſine amore. Ubi

amor

amor tuus? utinam ibi ſit, ubi amores poſuiſſe nunquam te pœniteat. Nihil eſt, quod affectum tuum mereatur, præter DEUM; hunc ama, & fac quod vis. Amabat ſanè Aloyſius tam conſtanter, ut integras non rarò dies meditando Deo inhæreret, tantis interea conſolationibus diffluens, ut præ dulcedine lachrymis modum ponere neſciret. Quæ ratio erat, cur ſolitudinis amans, aut clauſus, aut inter lignorum ſtruem abſconditus delituerit, ne ſi quoquam prodiret, fleviſſe innoteſceret. Qui ei tum adhuc Adoleſcentulo ab obſequijs erant, per januæ rimam, quid conclavi clauſus ageret, ſæpius obſervantes, videbant Aloyſium, ante Crucifixi imaginem intentis in illam oculis procumbentem, & brachijs jam expanſis, jam in crucis normam ante pectus compoſitis, tantam lachrymarum vim profundere, ut illis non modò veſtes, quibus erat indutus, ſed & cubiculi pavimentum crebrò maderet, & ſingultus ac ſu-

ſpiria

ſpiria procul audirentur. Legem ſibi annis necdum 14. expletis ſtatuit, horam quotidie Deo per meditationem ſe uniendi; quam non clepſydræ fluxu, ſed charitatis in Deum impulſu ita metiebatur, ut ſi ſemihorâ, vel tribus quadrantibus elapſis, aliqua mentem diſtractio ſubiret, ſuperius omne tempus pro perdito ducens, aliam rurſus horam ordiretur: idque tam diu iterabat, donec unam aliquam horam ſine omni mentis evagatione Deo adhæſiſſet; unde factum, ut quaternas, & ampliùs horas huic ſacro conatui impenderet. O ſi noſtras hîc preces liceat ad cenſuram revocare, Parthenophile, quantùm diſtamus ab iſto! quot evagationibus mentis plena, quot pravis referta deſiderijs eſt oratio noſtra? inſpice preces tuas: etſi librum pervolvas totum, etſi corollæ Marianæ grana percurras omnia, nihil orâſti, pœnæ plus quàm prœmij relaturus, niſi collectâ in Deum mente id egeris. Diu meditari te non cogo, an

id

id tibi expediat, aut quo inſtituenda ſit modo, eum conſule, quem in ſpiritualibus arbitrum habes: ille quod in rem tuam erit, edocebit. Putem tamen, ſi de pientioribus es, difficile tibi non futurum, per quadrantem de ſalute animæ, aut noviſſimis meditari; aut ſi hanc artem non calles, pij libelli lectioni paululum diutiùs cogitatione immorari, ut vel affectui tuo vaces, vel ad vitæ inſtitutionem aliquid inde decerpas. His adjumentis excitatur amor DEI, his fovetur alimentis. Deum amanti nihil difficile.

Caput XV.

B. Aloyſij erga Proximum Charitas.

ITa DEUS omnes Aloyſij amores occupavit, ut propter DEUM proximos quóque ſincerâ æquè, ac conſtanti charitate diligeret: nec ullam ſeu in ſpiritualibus, ſeu etiam temporalibus, quam quidem præſtare

B. Aloysius obtentâ Superiorum veniâ cibos pauperibus ad Collegij fores distribuit.

Mit erlaŭbnŭs deren obern theÿlet der S. Aloysius denen Armen offentlich die speissen aŭß.

ſtare poſſet, operam ulli deeſſe pateretur. Puer adhuc infra ſeptennium, pauperum ſe moveri miſericordiâ, & ſi fortè eos vidiſſet, benignè ijs faciendi cupiditate duci, oſtendebat. Crevit hæc cum ætate virtus. Nihil illo ſuaviùs in loquendo, nihil comiùs in agendo. Eam non naturâ ſed virtute gratiam aſſecutus, ut nullum alloqueretur, vel adiret, quem non illicò ſibi devinciret. Fervidiorem quidem ſortitus naturam, facili ſe commoveri ſtomacho, & efferveſcere ipſe rigidus affectionum ſuarum cenſor obſervavit, egit tamen, ut ad hanc animi peſtem compeſcendam vires omnes adhiberet: donec Dei ope, & ſummâ animi ſui contentione, ſic eam funditùs oppreſſit, ut omni poſtmodùm iræ motu carere ſit viſus. Hinc plurimi cum eo in Religione verſati jurejurando teſtati ſunt, nullum in eo choleræ ſignum, nec minimum impatientiæ actum, aut ullam affectionis inordinatæ commotionem obſervatam eſ-
ſe.

ſe. Juvenis adhuc Princeps eam vel famulorum habebat rationem, ut non imperia dare, ſed preces interponere videretur: quo jubendi modo ſervis ruborem excutiebat. Negabant enim illi, quidquam ab eo ſibi ſeveriùs demandatum, ut qui hac ferè verborum formâ uti audiebatur: *Niſi tibi moleſtum eſt, licet, hoc facias. Si tibi commodum eſt, hoc abs te velim. Amabo te, hoc mihi effectum da.* Quæ cùm diceret, tanta in eo erat ſuavitas, ut famulorum ſe miſericordiâ moveri oſtenderet. Religionem ingreſſus eâ cum omnibus egit obſervantiâ, ac ſi non cum ſocijs, ſed cum Superioribus; néque cum hominibus, ſed cum Angelis, & filijs Dei verſaretur, potiores in omnibus cuíque partes deferre conatus. In loquendo attentus maximè, ne quem offenderet; aliorum errata nunquam adducebat in medium; non contendere, nullâ in levioribus illis ſermonum prœlijs victoriæ cupiditate duci ſolebat.

E Tri-

E Tribus cum P. Piſcatore Româ Neapolim deſtinatis, cum Patre, qui ſanguinem ſpuebat, unus lecticâ vehendus erat; quæ commoditas cum Aloyſio offerretur, ut alterutri confratrum ea ſors contingeret, inſtanter egit, plus de aliorum, quàm ſua commoditate ſollicitus. Sociorum aliquem recens ad Theologica ſtudia evocatum ſummâ D. Thomæ carère obſervavit, ut eam proinde, quâ ipſe utebatur, ei dare poſſet à ſuperiore impetravit; nihil pulchriùs ratus, quàm ſi intima charitate & mutuo ſe juvandi ſtudio jungerentur illi, qui ejúſdem Religionis lege ſociati unum in ſpiritu Patrem agnoſcunt. Mantuæ in Collegio hoſpes, â Rectore ſermonem ad domeſticos habere juſſus, primum quidem verecundatus, quòd id munus ſolis Sacerdotibus, ijſque natu & auctoritate provectis congrueret, paruit tandem, & magnâ Divini ſpiritûs vi & fervore ad charitatem & unionem fraternam eos eſt cohortatus. Nec mores â ſermo-

ne discrepabant. Nulli unquam sociorum verbum dixit asperius; nullo ullius facto se offensum exhibuit; libens cujúsque sententiæ cedebat, mirâ facilitate menti suæ, ut alieno se judicio conformaret, imperabat. Quâ universali erga omnes charitate, licet reciprocum omnium amorem mereretur, usque adeò tamen omnem suimetipsius amorem extinxerat, ut, ne cujusquam animus, aut affectus ad se potissimùm inclinaretur, rogaret; nullius se amore dignum compellans: ne superiorum quidem peculiarem in se favorem, aut specialia charitatis officia sustinebat. Dolorem capiebat, quando sociorum aliquis eum præ cœteris diligere significaret. Cúmque dilexisset suos, ad mortem usque dilexit eos: sumpto enim Viatico socios omnes, qui morituro aderant; insigni amore amplexatus in osculo pacis salutavit. Nemo erat, qui lachrimas tenere, nemo qui ab ejus complexu divelli posset; nec enim

di-

dimittitur absque dolore, quod possidetur cum amore. Quæ charitatis abundantia non domesticis tantùm cancellìs definiebatur, ad exteros pari ubertate, quaqua ratione posset, juvandos exundavit. Quia verò scholastico cum externis conversatio non patebat, ut ijs servire posset, saltem aliquam sibi juventutis in seminario curam committi optabat. Pauperum misericordiâ tangebatur maximè: hinc solenne illi erat, binis hebdomadæ cujusvis diebus in culina ciborum reliquias, pauperum necessitati sublevandæ, solerti curâ colligere, ac eas cum Superiorum facultate pauperibus ad fores Collegij operientibus piâ liberalitate elargiri. Indignus JESU Socij nomine vivit, qui sibi soli vivit. Nemo dicat se amare Deum, nisi quod dicit, opere, id est amore proximi contestetur. Qui Socius JESU est, transeat benefaciendo omnibus; esto in monte testamenti sedeat, esto linguis doceat

Angelorum, nisi charitatem habeat, nihil est.

Caput XVI.

B. Aloysij erga Infirmos Charitas.

LUes, quæ Romæ 1691. sæva grassabatur, publicum Aloysianæ charitati theatrum aperuit, quod priùsquam ingrederetur, assueverat domesticos inter parietes, impetratâ Superiorum veniâ, frequentiùs ægris confratribus servilem operam locare. Quo in officio eâ assiduitate & diligentiâ versabatur, ut in hoc uno nulli cedere velle se ostenderet: dum sine delectu omnes adire, solari alloquio, petita subministrare, & ubi ob capitis dolores Præsidum jussu à studijs vacabat, dies totos eorum obsequijs impendere gaudebat. Occasione domi sublatâ, infelicem Romanæ plebis lue laborantis statum miseratus, ad valetudinaria publica, ægris servitum eundi facultate multis

Lue Romæ grassante B. Aloys. ægris in valetudinario publico cum Socijs inservit.

Wehrendter Seühe bedienet der S. Aloysius zü Rohm in offentlichẽ spital die Khrankhẽ.

tis precibus obtentâ, evolavit; ibi opem primò ſpiritualem pijs, & pro ea temporis oportunitate ſalutaribus monitis, tum ad Chriſtianam dolorum tolerantiam, tum ad ultima morientium Sacramenta ritè obeunda diſponendo, adferebat: dein etiam in corporalibus ſervire, ægros levare, imbellium lectos componere, cibum afferre, ori ingerere, pedes abluere, pavimenta verrere, medicinas parare, vulnera extergere, labor illi ut continuus, ita gratiſſimus erat. Horrendum erat, moribundos homines valetudinarium perreptantes, ulceribus copioſo verme ſcatentibus fœdos, ſubinde in angulis aut è ſcalis exanimes prolapſos, & animam agentes intueri, at major in his Aloyſij charitas eminebat. Obſervatum quippe eſt, apud eos qui teterrimo aſpectu & intolerabili pœdore alios omnes à ſe longiſſimè arcerent, plurimùm verſatum eſſe beatum Adoleſcentem; adeò ut à talium lateribus avelli vix poſſet.

Nec ſolum manuum laborem deſolatis illis commodare contentus, rebus inſuper, in ea neceſſitate, faméque publica, domi anguſtis, victum pro ægris per urbis Romanæ compita corrogabat. Opportunè Principum aliquis, Aloyſio in aula degenti olim notus, eo tempore negotiorum causâ apud Gregorium XV. Romæ agebat; hunc ille tum confuſionis ſuæ, tum opis pro valetudinario impetrandæ ſpe, habitu pannoſo & ſuſpensâ ex humeris manticâ ſtipem petiturus acceſſit: quam impetratam in egenos eo affectu partitus eſt, ut etiam vitam ijs ſuam paratus eſſet immolare. Nec diu vota DEUS diſtulit, nam quinto Nonas Martij morbo tentatus in lectum ſe recepit. Peſtilens in ægrorum obſequio contracta febris B. Juvenem paucas intra dies ad extremos vitæ fines adductura credebatur, niſi, qui ſanis tot egregia virtutis præbuit documenta, ut paria etiam infirmis patientiæ daret exempla, ejus ægritudinem

Deus

B. Aloysius unius e Socijs animam in
cælum ferri videt.

Der S. Aloysius sicht eines auß der
Societet verstorbenen seel gehn himmel
auffahren. 109

Deus protraxiſſet. Infirmus corpore ampliùs invaleſcebat ſpiritu, & infractis viribus erga infirmos charitas nova capiebat incrementa. Dum enim periculum peſtis Romæ imminere intellexiſſet, à Præpoſito Generali, qui ejus viſendi causâ ægrum acceſſerat, facultatem impetravit: Ut peſte afflatis, ſi convaleſceret, ſerviendi votum ſibi liceret emittere. Cui ſancto deſiderio immortuus pulchra charitatis victima cecidit, gloriâ tantæ virtutis etiamnum perennante.

Caput XVII.

B. Aloyſij Revelationes, & ſpiritus Propheticus.

SOlet Sanctorum virtutem Deus ſpecialibus ſupra ordinem naturæ gratijs & privilegijs remunerari, inter quæ meritò reponendæ veniunt revelationes è cœlo factæ, vi quarum mira de rebus futuris vaticinia, & ignotis oracula plurimi Sanctorum ediderunt. Inter quos B. etiam

Aloyſium numerare jure poſſumus. Mater ejus fratrem natu minorem, Franciſcum, clamantem aliquando inaudierat, metúque perculſa, ne quid ei ſiniſtrè accideret, verebatur; ſollicitam timorē ponere juſſit Aloyſius: *Ne dubita*, inquiens, *Domina Mater, quin Franciſco ad ſe tuendum ſatis ſit futurum animi, quin imò demitte in animum, quod dico: Franciſcus demum erit, qui familiam noſtram ſuſtentabit.* Vaticinium eventu firmatum fuiſſe nemo dubitabit, qui Rudolpho vitâ extruſo Franciſcum ſucceſſiſſe inaudijt; & quemnam ille ſe in Varijs, quæ familiam Caſtilionenſem diu vexavêre, tragædijs præſtiterit, intellexit. Præterea Franciſcus Turcius Aloyſij morum Præfectus, qui ut individuus propè actionum ejus dictorúmque arbiter fuit, ita plura in eo memoratu digna obſervavit, is Aloyſium, cùm adhuc in ſæculo teneretur, multa compluribus cilentibus ſuis vaticinatum fuiſſe teſtatur; quæ prorſus ita,

ut

ut ille dixerat, evenerunt. Inter vaticinia & ilud reponendum venit, quòd infans adhuc, vixque rationis ex integro compos Matri, filiorum aliquem Religiosum fieri desideranti, curas ut poneret, votorum suorum compotem futuram prædixerit. Æger in eadem cum Aloysio domo decumbebat P. Corbinellus, quem ante se fatis cessurum prædixit: quod etiam vigesimo ante ejus obitum die mediâ intempestæ noctis horâ evenit. Fugisset omnino Aloysium, non modò cubiculo, sed etiam toto ambulacro semotum, de vita Patrem hunc nocte illâ periclitari, nisi speciali Dei privilegio id ei innotuisset: ita enim ipse nosocómo, quî noctem illam egisset? quærenti, gravem fuisse reposuit: *Tribus námque vicibus*, inquiebat, *P. Corbinellus magnis videndum se mihi præbuit pressus ærumnis, ac me primùm sic est affatus: jam frater tempus adest, quo me serio Deo commendes, ut patientiam viresque animo subministrare dignetur, quibus*

tantis tàmque periculosis, quæ sustineo, malis superior evadam. Experrectus somnium putavi, méque piè ipse coargui: Quin te quieti tradis, & nugas hasce missas facis. Vix oculos clauseram soporem captans, cùm Pater idem iteratò intuendum se offert, & vehementiùs quàm antea supplicat, ardentibus ut ipsum precibus adjuvem, eò quòd mali pondere premeretur, penè ut opprimeretur. Rursùm vigil meam denuò levitatem increpui, simúlque proposui, die exorto pœnitentiam à Superioribus petere, ad castigandam meam in Medici præceptis implendis negligentiam, qui jusserat somnum ut capesserem. Et ecce, nondum me ad capiendam quietem luminibus occlusis composueram, cùm Pater tertiùm cernitur hoc me sermone compellans. Jam tandem, frater Charissime, in extremo versor calamitosæ hujus vitæ punctulo; & momento Deum exora, transitum ut istum felicem esse mihi velit. Ita ille valetudinarij Præfecto, sed apertiùs dein, non modò exploratum

i fuisse, illum esse defunctum, ve-
m etiam in cælum pervenisse, signi-
avit. Siquidem P. Bellarmino sci-
itanti, quid de illius anima sentiret?
nfidenter sanè respondit: absque
ora purgatorium transijsse. Quo
sponso didicit Pater, divinitus id
loctum esse Aloysium, nam cùm
apte naturâ in pronunciando de re-
us dubijs parcus esset, nunquam ni-
à Deo factus certior, rem tam li-
uidò affirmâsset.

Caput XVIII.

Suprema B. Aloysij ægritudo.

FRactis viribus, & corpore vi morbi prostratus, semper tamen animo inconcussus stetit Aloysius, & le-
tum ut patientiæ, humilitatis, plu-
imarúmque virtutum theatrum in-
gressus, ægritudinis molestias non mo-
dò læto hilaríque animo accipiebat,
sed & novos ipse corpus affligendi
modos inquirebat. Binis eadem ab

Archiatro præſcripta potio amara illa quidem, & nauſeæ ciendæ plurimùm obnoxia obtigerat : alter Aloyſij contubernalis, fugiendæ nauſeæ causâ ſuam ut quàm citiſſimè glutiret, operam dedit, adhibitis, quæ naturæ renitentiam vel avertere, vel ſedare poſſent, condimentis; Aloyſius verò ut moleſtiam palato faceret, eam ſine ullo diguſtûs aut diſplicentiæ ſigno perinde ac dulciſſimum liquorem, ac optimum gulæ irritamentum ſenſim & cum ſenſu ſorbillans exhauſit, ut vel ſic Chriſto felle potato guſtum faceret. Inter medicinas, quæ ad ejus libitum afferebantur, religioſæ paupertatis memor deteriores ſemper, ac viliores eligebat. Longus, & vel ideo longè moleſtiſſimus eum morbus exercuit, quem febris in hecticam degenerans in plures menſes protraxit. Nunquam tamen ille ullum abjecti animi ſignum vel geſtu, vel verbo dare, nihil ſibi unquam diſplicere oſtendit: non perſonam, non ullum perſonæ ullius factum, aut

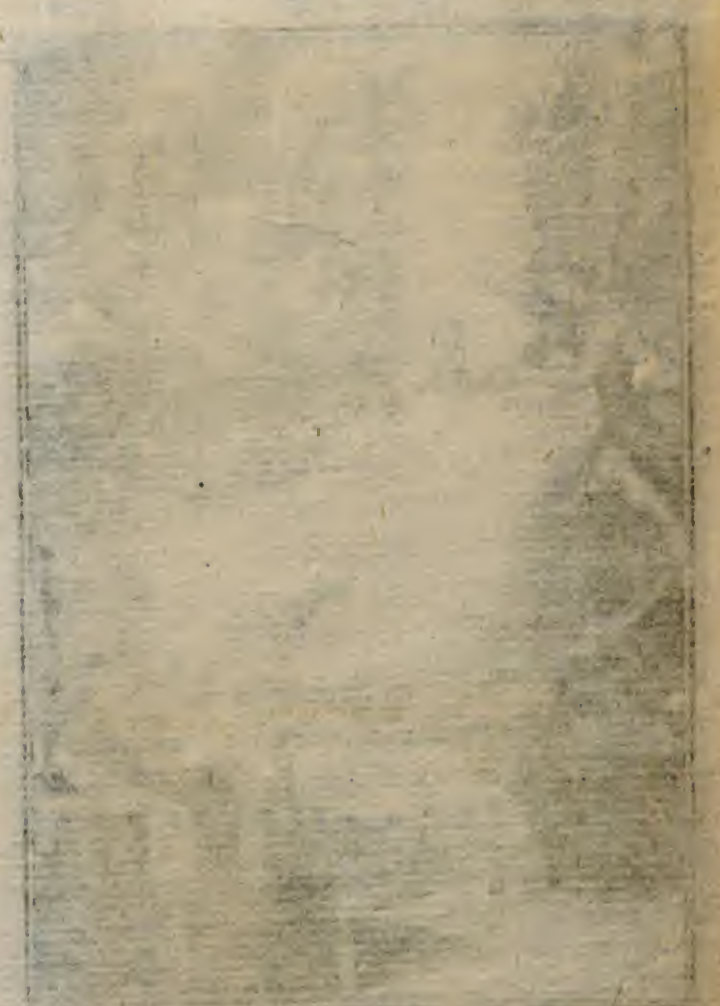
verbum, non cibum, non lectum, nec aliud quidquam querebatur; imò gratias pro omnibus composito semper animo, tanquam tantâ charitate indignus, reponebat. Medicis, imò & fratribus valetudinis suæ curatoribus ad nutum in omnibus obediens. Nullos nisi de Deo, de vita beata, sermones admisit, etiam cùm à Roboreo, & Scipione Gonzaga Cardinalibus visitaretur, quos illa juvenis Cœlestium tam gnari sapientia mirùm quantùm afficiebat. Unde cùm eos crebriùs Aloysij visendi causâ venientes P. Rector, ne se fatigarent, deprecaretur, suámque operam polliceretur, se eos de juvenis valetudine facturum certiores; negàrunt posse committere, quin venirent, quando ex ejus alloquio & aspectu uberem animarum fructum colligerent. Nonnunquam veste postulatâ collectis viribus, sensim è lecto ad mensam, in qua Crucifixi effigies stabat, adrepebat; illam amplexatus magnâ reverentiæ, ac pij sensus significatio-

ne exoſculabatur; tum ad ſalutationes ſanctarum, quæ ibi erant, imaginum procedebat. Quid eſſet opus è lecto ſurgere? dicente valetudinario, ſéque ei Crucifixum, & imagines ad lectum apportaturum promittente, repoſuit: *Sine me frater, hæ enim ſunt meæ ſtationes.* Orationi miſcebat lectionem, & huic rurſus jungebat orationem. Gaudebat, ſi dilabentibus alijs ſibi relictus liberius abſque arbitris precibus & ſuſpirijs vacare poſſet. Clauſis námque foribus educebat ſe è lecto, interque hunc & parietem provolutus in genua precabatur, nec priùs, quàm ſtrepitu alicujus advenientis obſervato, clàm ſe referebat in lectum; donec ex improviſo à valetudinario extra lectum repertus, id impoſterum facere prohibitus, ejus imperio acquievit. Cum animæ ſuæ præſide ſæpe de rebus, Deum & ſpiritum concernentibus, loquebatur. Quærebat ex eo, num putaret aliquos abſque ulla in purgatorio mora ſtatim à morte in cœlum recipi? cùm affir-

B. Aloysius totam fere noctem in extasim raptus cœlum videt, et suæ mortis horam intelligit.

Der S. Aloysius ein fast gantze Nacht aüsser sich verzukht, sihet an den Himel, ündt wierdt gewahr seiner lezten lebens-stündt. 114

affirmaret ille, ac Aloysium unum ex illis fore confidere se diceret, ingens ei moriendi desiderium fecit. Nemo jam queratur se infirmitate in Religiosa vita impediri; plus ægritudo Aloysij, quàm aliorum sanitas prœmij meruit. Lectus ut patientiæ, ita plurimarum virtutum gymnasium est. Ubíque aptus sanctitati locus est, ubíque patet occasio, modò voluntas occasioni non desit.

Caput. XIX.

B. Aloysius Diem & horam mortis prænoscit.

SAnus adhuc valensque Mediolani, paulò ampliùs anno priusquam abiret è vita, morabatur Beatus noster, virtutibus jam cœlo maturior, quàm ætate; utpote quam inter mortales Angelicam egit, Angelorum consortio citiùs perfruendo dignissimum reddidit, cùm indicium à Deo accepit, brevi se meritâ pro bene gestis mercede in cœlo potiturum. Dum

Aloysium numerare jure possumus. Mater ejus fratrem natu minorem, Franciscum, clamantem aliquando inaudierat, metúque perculsa, ne quid ei sinistrè accideret, verebatur; sollicitam timorē ponere jussit Aloysius: *Ne dubita*, inquiens, *Domina Mater, quin Francisco ad se tuendum satis sit futurum animi, quin imò demitte in animum, quod dico: Franciscus demum erit, qui familiam nostram sustentabit.* Vaticinium eventu firmatum fuisse nemo dubitabit, qui Rudolpho vitâ extruso Franciscum successisse inaudijt; & quemnam ille se in Varijs, quæ familiam Castilionensem diu vexavêre, tragædijs præstiterit, intellexit. Præterea Franciscus Turcius Aloysij morum Præfectus, qui ut individuus propè actionum ejus dictorúmque arbiter fuit, ita plura in eo memoratu digna observavit, is Aloysium, cùm adhuc in sæculo teneretur, multa compluribus cilentibus suis vaticinatum fuisse testatur; quæ prorsus ita,

ut

ut ille dixerat, evenerunt. Inter vaticinia & ilud reponendum venit, quòd infans adhuc, vixque rationis ex integro compos Matri, filiorum aliquem Religiosum fieri desideranti, curas ut poneret, votorum suorum compotem futuram prædixerit. Æger in eadem cum Aloysio domo decumbebat P. Corbinellus, quem ante se fatis cessurum prædixit: quod etiam vigesimo ante ejus obitum die mediâ intempestæ noctis horâ evenit. Fugisset omnino Aloysium, non modò cubiculo, sed etiam toto ambulacro semotum, de vita Patrem hunc nocte illâ periclitari, nisi speciali Dei privilegio id ei innotuisset: ita enim ipse nosocómo, quî noctem illam egisset? quærenti, gravem fuisse reposuit: *Tribus námque vicibus*, inquiebat, *P. Corbinellus magnis videndum se mihi præbuit pressus ærumnis, ac me primùm sic est affatus: jam frater tempus adest, quo me serio Deo commendes, ut patientiam virésque animo subministrare dignetur, quibus*

tantis támque periculosis, quæ sustineo, malis superior evadam. Experrectus somnium putavi, méque piè ipse coargui: Quin te quieti tradis, & nugas hasce missas facis. Vix oculos clauseram soporem captans, cùm Pater idem iteratò intuendum se offert, & vehementiùs quàm antea supplicat, ardentibus ut ipsum precibus adjuvem, eò quòd mali pondere premeretur, penè ut opprimeretur. Rursùm vigil meam denuò levitatem increpui, simúlque proposui, die exorto pœnitentiam à Superioribus petere, ad castigandam meam in Medici præceptis implendis negligentiam, qui jusserat somnum ut capesserem. Et ecce, nondum me ad capiendam quietem luminibus occlusis composueram, cùm Pater tertiùm cernitur hoc me sermone compellans. Jam tandem, frater Charissime, in extremo versor calamitosæ hujus vitæ punctulo; & momento Deum exora, transitum ut istum felicem esse mihi velit.
Ita ille valetudinarij Præfecto, sed apertiùs dein, non modò exploratum

sibi

ſibi fuiſſe, illum eſſe defunctum, verùm etiam in cælum perveniſſe, ſignificavit. Siquidem P. Bellarmino ſciſcitanti, quid de illius anima ſentiret? confidenter ſanè reſpondit: abſque mora purgatorium tranſijſſe. Quo reſponſo didicit Pater, divinitus id edoctum eſſe Aloyſium, nam cùm ſuapte naturâ in pronunciando de rebus dubijs parcus eſſet, nunquam niſi à Deo factus certior, rem tam liquidò affirmâſſet.

Caput XVIII.

Suprema B. Aloyſij ægritudo.

FRactis viribus, & corpore vi morbi proſtratus, ſemper tamen animo inconcuſſus ſtetit Aloyſius, & lectum ut patientiæ, humilitatis, plurimarúmque virtutum theatrum ingreſſus, ægritudinis moleſtias non modò læto hilaríque animo accipiebat, ſed & novos ipſe corpus affligendi modos inquirebat. Binis eadem ab

Archiatro præſcripta potio amara illa quidem, & nauſeæ ciendæ plurimùm obnoxia obtigerat : alter Aloyſij contubernalis, fugiendæ nauſeæ causâ ſuam ut quàm citiſſimè glutiret, operam dedit, adhibitis, quæ naturæ renitentiam vel avertere, vel ſedare poſſent, condimentis ; Aloyſius verò ut moleſtiam palato faceret, eam ſine ullo diguſtûs aut diſplicentiæ ſigno perinde ac dulciſſimum liquorem, ac optimum gulæ irritamentum ſenſim & cum ſenſu ſorbillans exhauſit, ut vel ſic Chriſto felle potato guſtum faceret. Inter medicinas, quæ ad ejus libitum afferebantur, religioſæ paupertatis memor deteriores ſemper, ac viliores eligebat. Longus, & vel ideo longè moleſtiſſimus eum morbus exercuit, quem febris in hecticam degenerans in plures menſes protraxit. Nunquam tamen ille ullum abjecti animi ſignum vel geſtu, vel verbo dare, nihil ſibi unquam diſplicere oſtendit : non perſonam, non ullum perſonæ ullius factum, aut
vere

verbum, non cibum, non lectum, nec aliud quidquam querebatur; imò gratias pro omnibus composito semper animo, tanquam tantâ charitate indignus, reponebat. Medicis, imò & fratribus valetudinis suæ curatoribus ad nutum in omnibus obediens. Nullos nisi de Deo, de vita beata, sermones admisit, etiam cùm à Roboreo, & Scipione Gonzaga Cardinalibus visitaretur, quos illa juvenis Cœlestium tam gnari sapientia mirùm quantùm afficiebat. Unde cùm eos crebriùs Aloysij visendi causâ venientes P. Rector, ne se fatigarent, deprecaretur, suámque operam polliceretur, se eos de juvenis valetudine facturum certiores; negàrunt posse committere, quin venirent, quando ex ejus alloquio & aspectu uberem animarum fructum colligerent. Nonnunquam veste postulatâ collectis viribus, sensim è lecto ad mensam, in qua Crucifixi effigies stabat, adrepebat; illam amplexatus magnâ reverentiæ, ac pij sensus significatio-

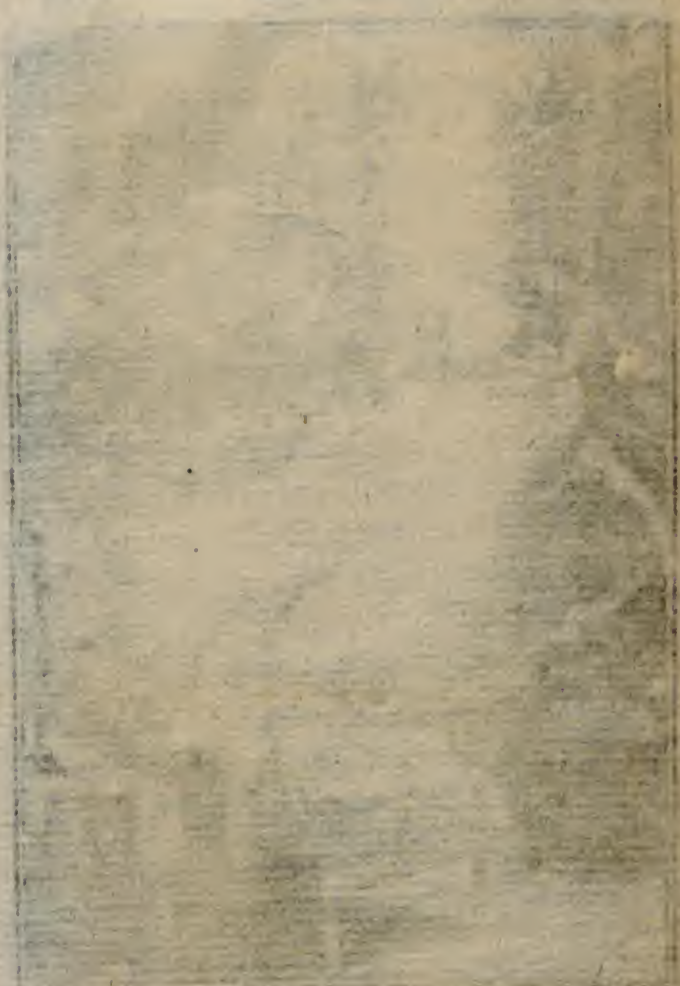
ne exoſculabatur; tum ad ſalutationes ſanctarum, quæ ibi erant, imaginum procedebat. Quid eſſet opus è lecto ſurgere? dicente valetudinario, ſéque ei Crucifixum, & imagines ad lectum apportaturum promittente, repoſuit: *Sine me frater, hæ enim ſunt meæ ſtationes.* Orationi miſcebat lectionem, & huic rurſus jungebat orationem. Gaudebat, ſi dilabentibus alijs ſibi relictus liberius abſque arbitris precibus & ſuſpirijs vacare poſſet. Clauſis námque foribus educebat ſe è lecto, interque hunc & parietem provolutus in genua precabatur, nec priùs, quàm ſtrepitu alicujus advenientis obſervato, clàm ſe referebat in lectum; donec ex improviſo à valetudinario extra lectum repertus, id impoſterum facere prohibitus, ejus imperio acquievit. Cum animæ ſuæ præſide ſæpe de rebus, Deum & ſpiritum concernentibus, loquebatur. Quærebat ex eo, num putaret aliquos abſque ulla in purgatorio mora ſtatim à morte in cœlum recipi? cùm

affir-

B. Aloysius totam ferè noctem in extasi
raptus cælum videt, et suæ mortis hora
intelligit.

Der S. Aloysius ein fast gantze Nacht aüss
sich verzückt, sihet an den Himel, undt wie
gewahr seiner lezten lebens=stündt.

affirmaret ille, ac Aloysium unum ex illis fore confidere se diceret, ingens ei moriendi desiderium fecit. Nemo jam queratur se infirmitate in Religiosa vita impediri; plus ægritudo Aloysij, quàm aliorum sanitas prœmij meruit. Lectus ut patientiæ, ita plurimarum virtutum gymnasium est. Ubique aptus sanctitati locus est, ubique patet occasio, modò voluntas occasioni non desit.

Caput. XIX.

B. Aloysius Diem & horam mortis prænoscit.

SAnus adhuc valensque Mediolani, paulò ampliùs anno priusquam abiret è vita, morabatur Beatus noster, virtutibus jam cœlo maturior, quàm ætate; utpote quam inter mortales Angelicam egit, Angelorum consortio citiùs perfruendo dignissimum reddidit, cùm indicium à Deo accepit, brevi se meritâ pro bene gestis mercede in cœlo potiturum. Dum

enim

enim matutinæ orationis tempore totam in Deum mentem intendiſſet, hic eum inuſitatâ luce perfudit, in qua paucas, quibus victurus eſſet, Dies ſupereſſe manifeſtò cognovit, ſimúlque inuſitatis animum ſtimulis agi ſenſit, ut reſiduo, qui inſtaret, anno quàm poſſet perfectiſſimè, affectu à mortalium rerum amore divulſo, Deo ſoli ſervire, maximáque curâ omnigenæ virtutis ſtudio merita cumulare ſatageret. Quod ille oraculum præter P. Vincentium Brunnum & pauciſſimos, quibus Romam reverſus aperuit, accuratè celavit. Quo imminentis mortis nuntio tantum abeſt, ut territus ſit, ut incredibilem, quâ pectus circumfluebat, lætitiam tum vultu, tum moribus omnibus teſtaretur. Quin tanto ſe moriendi deſiderio accendi ſenſit, ut ſubvereri cœperit, ne modum non teneret, ob quod ſcrupulo tactus Bellarminum conſcientiæ ſuæ Moderatorem, num mortem optare liceret, conſuluit. Cúmque ab eodem amo-

rem

rem mortis è cupiditate conjunctionis cum Deo profectum nihil noxæ habere, quin à pluribus vitæ sanctitate illustribus viris usurpatum esse, fuisset edoctus, toto se animo vitæ æternæ cogitationi tradidit. Cujus desiderium tacitâ priùs mente conceptum fotúmque, apertè tum prodidit, cum Tiberium Bondium, quem in obsequijs infirmorum socium habuerat, Lue contractâ piè animam agentem cerneret; tunc enim sanctâ motus invidiâ ita Sacerdotem aliquem allocutus est: *Quàm libenter meam cum Tiberij conditione commutarem, & si Deo placeret id mihi gratiæ facere, pro eo morerer.* Neque diu ejus preces exaudire DEUS distulit: quando & ipse brevi morbo correptus, spem proximam se Deo arctiùs conjungendi accepit. Socij, ut Aloysium fractâ valetudine lectum petere conspexerunt, Mediolanensis oraculi memores, supremum instare tempus rati, pro sua in eum charitate, conquisitis ad id omnis generis rationibus

bus authores illi eſſe cœperunt, ut prorogari ſibi à Deo vitam exoraret. Sic enim & partis jam in cœlo prœmijs ingentem cumulum acceſſurum, & eum plus proximorum ſaluti, atque imprimis Societati ſerviturum. At ille unum illud rationibus omnibus reponebat: *Meliùs eſt diſſolvi.* Nonne miraris Parthenophile, quòd ita mortem anhelaverit Aloyſius, quam tantopere ſolent alij formidare. Hîc inter Religioſi & ſœcularis mortem diſce diſcrimen: homini pacem habenti in ſubſtantia ſua amara eſt mortis memoria, læta eſt illi, qui nulli rei affixus, plura ſperat obtinenda, quàm deſerat. Scelerum patratorum conſcio fit mors terribilis, ſed amabilis illi, qui vitâ ſecundùm DEI legem exactâ, cœlum expectat in mercedem. Expertus id eſt Aloyſius, qui ſuprema in ægritudine, abductâ à ſenſibus mente, ad cœleſtis beatitudinis contemplationem evectus eſt, in qua cœleſtis Jeruſalem gloriâ, quaſi per rimam ſpectatâ, tanto

o sensu dulcedinis impletus est, ut ùm totam propè noctem in illo menis excessu inter solatia duxisset, vix revissimæ morulæ, imò vix monenti unius spatio ampliùs durâsse, affirmaverit. In qua extasi, & dulcedinis cœlestis deliquio vitæ suæ terninum distinctè noverat, post hanc visionem & pluribus sæpius dixit: se octavâ à festo Theophoriæ die, diem ultimum victurum; & fidem dicti morte complevit. Quale morituro solatium, si cælum sibi patere videat? patet illud semper innocentibus, ubicùnque eos mors occupet. Quantæ tu gratiæ duceres, si cœlum tibi reseratum intelligeres, Parthenophile? verùm ecce solatium! in tua manu situm est, cœlum tibi vel claudere, vel aperire: nemo tibi cœlum, præter teipsum claudere potest: sordes cave: nihil enim coinquinatum intrabit in regnum cœlorum; peccato abstine, & cœlum tibi semper patet.

* *
*

Ca-

Caput XX.

SanctaB. Aloysij mors.

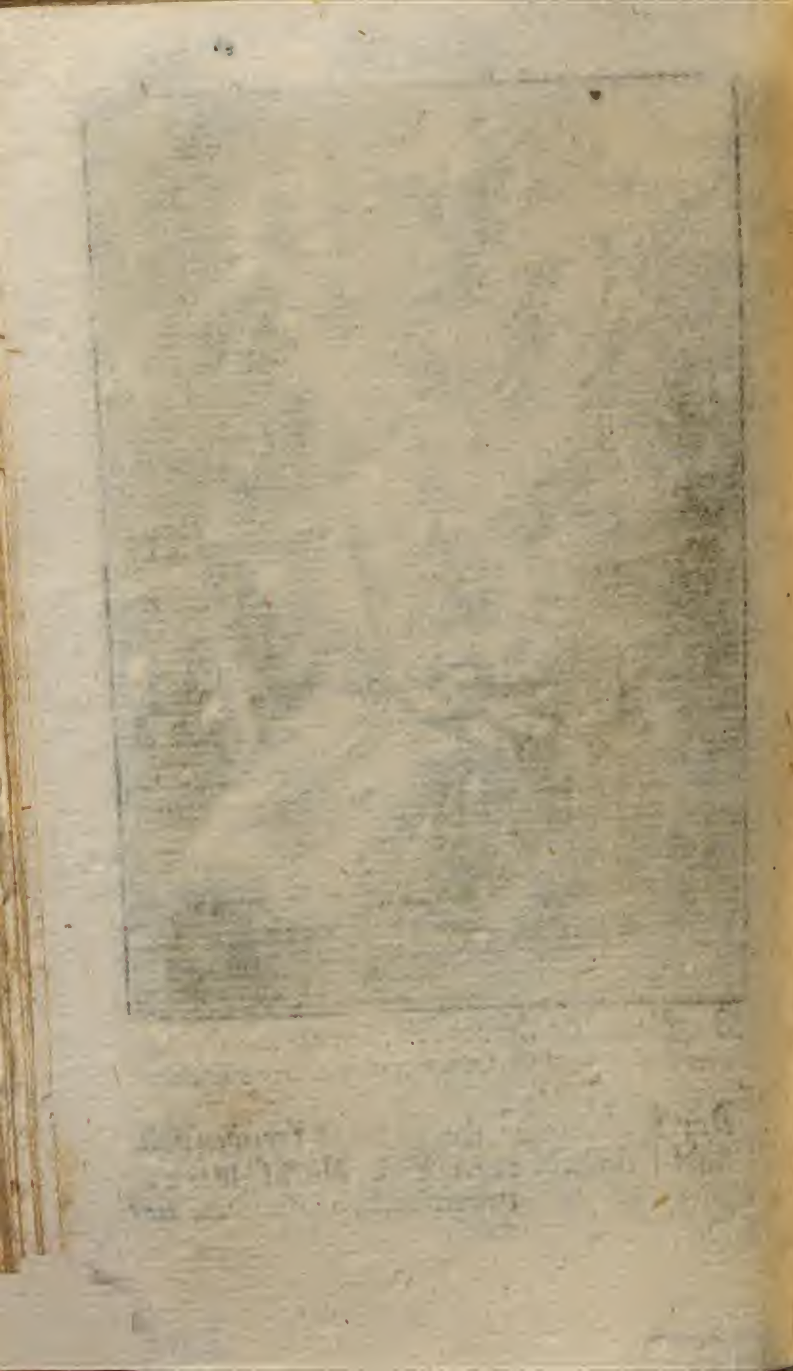
TAbe hecticâ tertium jam in mensem conflictatus, ubi mortis imminentis discrimen à P. Vincentio Bruno infirmorum Præfecto sibi annunciari accepisset Aloysius, lætus fratrem sibi adstantem ad recitandum secum hymnum Ambrosianum invitans, cum eo in grati hujus beneficij memoriam: TE DEUM LAUDAMUS recitavit. Tam parùm eo nuncio commotus, ut de sua morte, perinde ac de migratione ex uno cubiculò in aliud, sine metu dissereret. Quin imò ingens è mortis nuncio se gaudium accepisse & Matri, & tribus Patribus per litteras (in quibus nominis locò crucem suâ manu, sed alienâ ope subscripsit) valedicens, multis est testatus; & quoties ejus mentio ab invisentibus fiebat, hilari voce: *lætantes imus, lætantes imus!* cantillans reponebat. Et habet sanè

quod

B. Aloysius lætus et canens nocte, quâ prædixit inter Sociorum preces piè obit.

Der S. Aloysius stürbt ganz freÿdenvoll undt singendt eben selbe Nacht, wie er vorgesagt.

quod lætetur, quisquis vitam labis immunem, virtutum exercitio, & perfectionis ſtudio plenam tranſegit: hîc ſanè de rerum contemptu, de paſſionum victoria, de morificationibus, & vitæ auſteritate lætabimur. Talis lætitia erat Aloyſij, cùm recordaretur ſibi olim à nonnullis prædictum: fore, ut corporis afflictationes, quas illi nimias putabant, morienti ſcrupulo forent; poſt ſacrum Viaticum domûs Rectorem rogavit, ut præſenti Patrum, & Fratrum coronæ diceret: ſe in ea re nullo ſcrupulo tangi, quaſi in corporis caſtigatione modum exceſſiſſet. Quin ſanctæ huic auſteritati inſtiturus, à R. P. Provinciali petijt, ut ſibi poteſtas fieret ante agonem ſe flagellis cœdendi; cumque hic illi vires ad id præſtandum non ſufficere diceret, ut ſaltem ab alio quopiam fortiore à capite uſque ad calcem flagellaretur, expetijt, idque valde ſeriò & conſtanter: verùm nec hìc auditus, ultimi tandem favoris locò, ut è lecto

in

in terram abijceretur, ſicque humi proſtratus mori poſſet, rogavit: iterum repulſam paſſus, Dei ſe voluntati conformavit, Ultimo, quod mortem anteceſſit, triduo, æneum Crucifixi ſimulacrum perpetuò pectori appreſſum, & Marianam corollam brachijs obvolutam habuit; quotidie ſeptem Pſalmos pœnitentiales aut legebat ipſe, aut prælegi ſibi ab alijs volebat. Omne quippe temporis momentum, quod ſibi Deus extremâ vitâ concederet, ita æſtimabat, ut non niſi in rerum pretioſarum tractatione expendi vellet. Defixis frequenter in Crucifixum oculis hærebat, in ejus aſpectu ſemper attentus & conſtans, una alterave nonnunquam lachrymulâ placidè delabente; ita ut ipſo aſpectu ſui eos, qui eum obſervabant, ad lachrymas permoveret. A latere, in quo jam triduo jacuerat, in aliud moveri petebat, ſed cùm id ei minùs conducere ſanitatis Arbitri judicarent, ut duræ Chriſti Crucis memor ejus lateris dolores ferre velit,

mo-

monitus, ita acquievit, ut ne verbulum reponens, oculo in crucem conjecto, immotus manserit. Cùm aliqui præsentem jam octavum à Festo Corporis Christi diem, & ipsum, contra quàm prædixerat, adhuc vivere dicerent; necdum hodiernum diem totum abijsse respondit, quin eodem se moriturum iteratò confirmavit. Acceptóque Viatico & Lytanijs de SS. Sacramento recitatis, Patres ac Confratres inter mutuas utrinque lachrymas amplexatus, demissè omnibus valedixit. P. Provinciali quærenti: *Quid fit Frater Aloysi? imus*, inquit; *& quorsum?* petente Patre: *ad cœlum, ad cœlum* reposuit. Quibus dictis detractâ è capite vitta, eam ut sibi reponi pateretur, admonitus, oculis in Crucifixum, quem tenebat conversis: *Christus*, ait, *cùm moreretur, caput opertum non habuit.* Tum inter suavissima suspiria, & dulcissima JESU & MARIA nomina motis ad ultimum labijs, instar canere molientis, Crucifixo, Rosario, cereo bene-

benedicto instructus, inter Patrum preces, circa secundam & tertiam à nocte inchoata horam, Octavæ Corporis Christi in feriam sextam euntis nocte, quæ inter vigesimam & vigesimam primam intercedebat, tres & viginti annos, tres menses & undecim dies natus, morte Beatorum requievit. Sic moritur Justus. Placet cum Aloysio mori, Parthenophile? cum eodem vivere non displiceat. Nemo beatam sibi tutus mortem polliceri potest, nisi qui dignos tali mores præmiserit. Præpostera sanè mortalium consilia! epulari quotidie splendidè, bysso, & purpurâ indui, vivere in delicijs volunt cum Epulone, & cum Lazaro petunt mori. Qualis vita, mors est ita. Nullius Aloysium gravioris culpæ per omnem vitam commissæ reum egit conscientia; ut qui primam innocentiam, & intemeratum Virginitatis lilium tumulo secum intulit. Quantum hoc in agone solatium! vis tu paria? paribus medijs obtinebis; mors operum tuorum

B. Aloysij manus ante sepulturam omnes, etiam Sacerdotes pio osculo venerantur.

Der H. Aloysius wierdt von allen, auch Priestern vor seiner begröbnus mit einem andechtigen handtkhuß verehret.

rum ſit conſultrix, ea nunc age, vel elige, quæ in morte optares elegiſſe.

Caput XXI.
B. Aloyſij Sepultura.

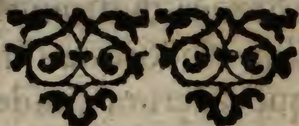
DIfficile eſt credere, quantùm intellectus B. Angeli è vita exceſſus omnium, qui eo in Collegio degebant, animos affecerit. Cubiculum, in quo ſitum erat ſacrum corpus, ingreſſi, ſubmiſſis omnes genibus vel pro ejus animæ incolumitate Deum, vel, quorum pars maxima erat, ipſum pro ſua venerabantur. Ad hæc certatim amore pietatis ejus calcementa, induſium, interula, aliæque veſtes direptæ; ungues, capilli, & nonnihil etiam de ipſa carne præciſum; adeò quemvis pietas ad decerpendum aliquid è ſacris ejus reliquijs ſtimulabat, ut & calceamentorum corrigias, & calamos, quibus ſcribere erat ſolitus, diripuerint. Corpus dein in ſacello Collegij palàm pro-

positum ingentem populi, præsertim Adolescentum, frequentiam excivit, qui sacras ejus exuvias osculati, *sanctum, sanctum*, proclamabant. Sub horam diei penultimam ante solis occasum, funeri deducendo destinatam, omnes qui aderant, etiam Sacerdotes ex ordine, priusquam efferretur, manum ejus osculo venerati, publicam sanctitati ejus venerationem exhibuerunt. Præstito hoc officio, funus ejus longâ serie ad Collegij Ecclesiam deductum est: ubi tantus, Juventutis maximè, sacras reliquias venerandi, & si fieri possit aliquid in memoriam decerpendi causâ concursus fuit, ut cum ijs Patres obsistere non sufficerent, templi foribus obseratis populum arcere necesse fuerit. Nec sic tamen sacrum pignus ita custodiri potuit, quin capilli, ungues, vestes, extremi digiti, & duo auricularis digiti dexteræ manus articuli, præsecta fuerint. Interfuêre funeri Cardinales, Viri Principes, ac Dynastæ complures. Visum est, eum non

com-

communi loco, ſed ob ſingularem vitæ ſanctitatem, ſpeciali quopiam loculo tumulare. Igitur in ſacello Crucifixi, in cujus vulneribus vivus ſemper habitabat, etiam ſepeliendus à partem Evangelij in alterum conditorium poſitus eſt; ſeptem in hoc annos quievît, poſt quos juſſu P. Generalis Aquavivæ in alium ejuſdem conditorij loculum, qui plateæ obijcitur, ſublimè conditus; hinc increbreſcentibus deinde miraculis, levata ejus oſſa, loculóque plumbeo inſerta, ſub gradu aræ S. Sebaſtiani collocata ſunt. Sed nec hîc ſtabilem reperêre ſtationem; nam Franciſci Gonzagæ Cæſarei tunc Romæ Oratoris rogatu, anno. 1605. inde crebris luminibus, & ſymphoniacis proſequentibus ad ejuſdem Eccleſiæ ſacellum, B. Virginis honori dicatum, Sacerdotum manibus deportata ſunt: præterquam, quòd ſacrum ejuſdem caput in baſilicam Nominis JESU translatum ſit, non ſolùm privatæ noſtrorum, ſed & publicæ populi venera-

tioni ſeviturum, ubi hodiéque ſacra lipſana, pendentibus plurimis circum tabellis gratiarum adeptarum teſtibus, & perpetuâ lampade illuſtria requieſcunt, ac varijs à frequenti populo honoribus coluntur. Ita nempe corpus tot auſteritatibus, jejunijs & flagellis caſtigatum in vita, honoratur poſt mortem, majori poſtea gloriâ coronandum in cœlis. Nunquid corpus tuum glorioſum aliquando reſurgere optas, Parthenophile? nunc illud odio habe, nunc ſubige, nunc caſtiga, ejus nunc frœna cupiditates; certus, quantò illud rigidiùs hîc tractaveris, tantò glorioſius illud poſt fata ſurrecturum.

B.ª Magdalena de Pazzis videt ma=
gnam in Cælo gloriam Beati Aloysij.

Der S. Magdal: de Pazzis wierdt die
grosse glory des S. Aloysij in dem him=
mel offenbart.

Caput XXII.

Gloria Cælestis B. Aloysij, S. Mariæ Magdalenæ de Pazzis revelata.

NOn omnis cum corpore tumulata Aloysij gloria, quàm ut mundo Deus manifestam faceret, piam in plurium cordibus erga Beatum hunc fiduciam excitavit; quâ freti & beneficia per hujus merita è cœlo impetrarent, & alios ad paria expetenda stimularent. Ita cultus & veneratio Angelici hujus Juvenis non Romam modò, aut Castilionem, sed Italiam ipsam egressa, latè per orbem diffusa passim increbrescebat. Non leve huic momentum addidit D. Magdalenæ de Pazzis è Carmelitanarum familia Virgini Sanctitate conspicuæ facta à Deo revelatio; cui anno. 1600. quarto Aprilis, in extasim raptæ concessum fuit, in spiritu videre ingentem in Paradyso B. nostri Gloriam; cujus magnitudine attonita interpolatim in

hunc modum loqui, quem lineæ interjectæ, juxta moras extasi interpositas designant, cœpit: *Vix capio tantam cœlestibus communicari posse gloriam, quantam video in Aloysio. O quantam gloriam habet Aloysius filius Ignatij! nunquam id credidissem, nisi mihi meus monstrâsset JESUS. Videtur mihi quodamodo nulla major gloria esse in cœlo eâ, quam video habere Aloysium. Dico Aloysium esse Magnum Sanctum. Habemus in Ecclesia nostra Sanctos* (eos intelligebat, quorum ibi reliquiæ in lipsanothecis colebantur.) *Qui non sunt donati tantâ gloriâ. Vellem, ut possem ire per totum mundum, & dicere, quòd Aloysius, filius Ignatij, sit Magnus sanctus: & vellem, ut ejus gloriam omnibus possem ostendere, ut sic in eo glorificetur Deus. Tantam gloriam habet, quia internè operabatur. Quis unquam explicare poterit valorem & virtutem actuum internorum? nulla est comparatio extrinseci ad intrinsecum Aloysius fuit Martyr incognitus; qui enim*

enim te amat DEUS meus, adeò magnum te cognoscit, & infinitè amabilem, ut grande martyrium ei sit, videre, quòd non te amet, quantùm vellet amare, & quòd â creaturis non ameris, sed offendaris. Ulrò etiam se Martyrém fecit Aloysius. O quantùm amavit in terris? & ideò nunc fruitur Deo in cœlis per amoris plenitudinem. Sagittabat cor Verbi, quando erat mortalis, nunc cùm est in cœlis, sagittæ istæ requiescunt in ejus corde, quia nunc intelligit, & fruitur actibus amoris & unionis; quibus se exercebat. Vidit deinde, quòd Beatus iste perquam ferventer oraverit pro eis, qui eum in terra spiritualiter juverant, unde dixit: *Ego quóque volo excogitare modum lucrandi animas, ut siqua earum Paradysum obtineat, oret pro me; sicut Aloysius orat pro ijs, quos in mundo habuit Adjutores.* Quibus dictis & loqui, & Aloysium videre desijt. Ita Deus eos glorificat, qui se ultrò contempserunt.

Ignotus omnibus vivere optâsset A-

loysius, sed cùm Natalium splendore illustratus latere non posset, illud egit, ut virtutes, ne in aliorum oculos, & notitiam venirent, occulere conaretur, Deo cordium & spiritûs interni Scrutatori notas esse malebat, quàm homini: nec tamen inglorium oblivioni tradi passus est suum Clientem Deus; ideò publico Ecclesiæ testimonio Beatum cœli voluit. Nam 1606. SS. D. N. Paulus V. miraculorum & sanctitatis ejus famâ multis argumentis probatâ permotus, eum Beatorum catalogo inseruit, & duodecim post annis, 31. Martij, ut in quibusdam Italiæ partibus officio divino, & Missæ Sacrificio coleretur, indulsit; qui cultus latiùs deinde propagatus, Gregorij XV. P. M. privilegio, communis omnibus Sacerdotibus factus, Beati gloriam totum latè per orbem plurimùm divulgavit.

* * * * † * * * *
* * * * † * * * *

Ca-

B. Aloysius plurimis post mortem miraculis claret, Communis tam in Corporis, quàm animi necessitatibus Patronus.

Der H. Aloysius scheinet nach seinem Todt mit villen Wunderzeichen; ist ein allgemeiner Patron so wohl in des leibs als der seellen anligen.

Caput XXIII.

B. Aloysius multis post mortem claret miraculis.

VIventium exemptus numero Aloysius non ita totus Clientes suos deseruit, quin copiosas ijsdem gratias invocatus etiamnum è cœlo largiatur. Non est animus, mira illa, quæ per Beati hujus invocationem varijs in locis operari dignatus est Deus, hîc recensere; aliud illa, idque majus ab hoc, volumen sibi vendicarent. Dum Beatorum inserendus numero Apostolicæ sedi proponeretur, plura ducentis, eáque à testibus fide dignis collecta, in Processu relata sunt miracula. E quibus ut vel paucula delibemus: Pluribus post mortem spectabilis factus; inter quos Matrem morbo lethali, Philibertum Baronem calculo, præsentiâ suâ liberavit. Vix præterea morbi genus, cui medelam rogatus non attulisset. Quas in desperati partûs doloribus vitæ periculo exemit, qui-

næ numerantur matres. Oculorum cœcitatem Antonio Urbano Senensi juveni, surditiem Andreæ Stophino, apposita Beati imago sustulit. Renum cruciatibus, & calculo proximum vitæ discrimen intentante, præter binos alios, Joannem Justinianum S. J. exemit. Febre malignâ periculosè laborantibus quindenis ejus reliquiæ, & imago salutares fuerunt. Præter Phpilippum Romanum quaternos hecticâ tabe consumptos pristinis viribus & sanitati restituit. Quaternis itidem cum Julia Mariana è Diarrhæa decumbentibus opem tulit. In fatali cœteroquin casu Bartholomæi Cimæ filium anniculum, cum binis alijs, illæsum custodivit. Gravissimos pedum, cruris, tibiæ, coxendicum, femoris dolores & ulcera duodenis mitigavit. Gutturis tumore jam suffocaturo quaternos levavit. Bernardini Bosij filiolum, in ignes luculentos prolapsum, flammis illæsum eripuit. E Nobilis Florentini corpore infernalis genius ejus re-

liquiarum applicatione pulsus est. Antonij Gualatij conjugem, cardialgiâ jam ad extrema deductam, Andream Stolfinum ob copiosi sanguinis, è pectore saxis contuso, ejectionem fatis proximum; Petri Pilotti filiam nervorum contractione triginta mensium spatio afflictam: Catharinam Notarij Castilionensis conjugem, Ischiadicis doloribus gravissimè vexatam; Petrum Cataneum phrenetide & capitis erysipelate conflictantem; Baptistæ Fezzardi brachium luxatum: Paulum Segalam gravissimo dorsi cruciatu oppressum; Dominicum Dasenzenam articulari morbo ægrum; innumeros alios, varijs infirmitatibus languidos, reliquiarum, vel olei è lampade sumpti contactu, vel voto in sui honorem concepto juvit, & præter medicorum spem pristino vigori restituit B. Aloysius. Infinita alia varij generis beneficia hodiedum plurimi accipiunt, qui petunt. Castilione præsertim, ubi jam ante Annos 80. duodecim lampades

populi confluentis multitudine perpetuam in flammam animatæ, præter magnum cercorum & tædarum perpetuò vivarum numerum, ante ejus iconem ardebant; quid non tanto tempore pietas & beneficiorum multitudo ſumpſerit incrementi? certè jam tunc quadringenta ejus imaginem ornabant anathemata, totidem acceptarum ejus interceſſione gratiarum monumenta. Nec minora his ſunt ea, quæ in animorum morbis Beatus clientibus ſuis præſtitit beneficia. Experti ea ſunt plurimi, qui magnâ fiduciâ ejus opem implorârunt. Nec corporis, nec animæ pericula timeat, qui Aloyſium nactus eſt protectorem. Vides inſana mortalium ſtudia Parthenophile: Patronos omni conatu ſibi demereri laborant, carneo brachio & arundini innituntur. Satiùs tu eum tibi in Aloyſio Patronum ſtatues, quem in neceſſitatibus Auxiliatorem, in dubijs Conſulem, in periculis Protectorem, omnia in omnibus habere poſſis. Petes

B. Aloysius Gonzaga de Statu vitæ eligendo deliberantium Singularis Patronus.

Der S. Aloysius Gonzaga ein Sonderbahrer Patron deren so von der wahl ihres lebens=standt sich berathschlagen.

125

tes, si pia cum fiducia te ei in clientem offeras: tantò magis rebus tuis propitium habiturus, quantò accuratiùs virtutum ejus, & Angelicæ imprimis Integritatis imitator esse laboraveris.

Caput XXIV.

B. Aloysius de statu vitæ deliberantium Patronus.

SI quísque artis alicujus assequendæ cupidus eum inquirit Magistrum, qui in ea, quam ipse anhelat, arte plurimùm excellit: jure meritissimo in eligendo vitæ statu Patronum sistimus Aloysium, qui hanc tam difficilem aliàs, tótque periculis obnoxiam artem è cœlo didicit, Magistrâ usus sanctissimâ Dei Genitrice. Nam ut Aloysius ipse inter sua monita annotavit. *Quemadmodum in terris ita sunt omnes à natura comparati, ut ijs maximè bene cupiant, qui in eadem quâ ipsi arte, vivendíque genere elaborant. Ductor exercitûs quispiam, qui apud Principem plurimùm*

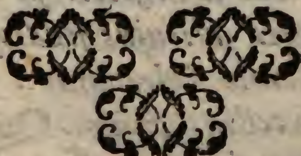
possit, eos potissimùm in ejus gratia ponere, aut militari dignitate ornare nititur, qui se militiæ dediderint. Haud aliter Cœlites, qui unius alicujus virtutis gloriâ præcipuè excelluerunt, ad eandem acquirendam ijs cumprimis operam suam navare solent, qui plura ejus amore moliuntur. Ita ille. Quod scripsit in terris, utique sentit etiamnum in cœlis. Proinde cùm tam in electione statûs, quàm in vocationis executione singulares à DEO gratias olim acceperit, indubitatum planè est, quin ijs operam suam promptissimè locaturus sit, qui paribus nunc urgentur curis, sacrum inter saxúmque medij, nunc huc dubij nunc illuc feruntut, venti cujúsq; & cogitationis unde unde advolantis facti ludibrium. Experti sanè promptam in vitæ statûs eligendi deliberatione Beati hujus opem sunt complures, diu quò vela vertant ambigui. Nam ut alios taceam, Caspar Aicha præclaris naturæ gratiæque donis instructus juvenis, diu anceps varios in-

inter fluctus, quam salutis anchoram capesseret? num Sœculo, num Religioni animum adijceret, medius hærebat: qua in dubitatione B. Aloysium, in quem ob illibatam vitæ innocentiam affectu singulari ferebatur, supplex adit, utque dubiæ menti lumen è cœlo impetrare velit, deprecatur. Nec multò post unius è consodalibus sibi charioris, non pridem vitâ functi, animâ, flammis undíque horridâ, sibi apparente visâ, de salutis in sœculo periculis admonitus, ad religionem animum applicuit; ad quam admissus Aloysium sibi conspicuum, & pro hac resolutione ingentia & cœlestia pollicentem, habere fuit meritus. Non absimilem vel sola vitæ Beati hujus lectione gratiam consecutus est Franciscus Cajetanus Marchio, Juvenis, si ullus, præclarissimis à Deo donis instructus. Hic de vitæ statu dubius vitam Beati lectitans, dum ejus in eligendo vitæ statu praxim, motiva, auxilia, fervorem intelligit, adeò

ijs commotus est, ut statim dubium omne seponeret, séque totum ad Beati nostri imitationem conformare statueret. Quod & fecit, eximijs dein virtutibus, magnáque vitæ sanctitate, ut vita ejus conscripta testatur, clarus. Ab eodem vocationis lumen accepisse creditur Carolus Paudicui dum 1621. suprema Gandavi dies adesset, invocato dulcissimè Patrono suo Aloysio, quasi ei pro vocationis gratia à Deo impetrata gratias agens, dicebat: *O quàm bona, quàm sancta Mater Societas JESU! ad cœlum, ad cœlum.* Quibus dictis animam dedit, ejus in cœlo fruiturus consortio, cujus in terris patrocinio mundi pericula fugere didicit. Ita moritur, qui bene eligit. Hîc Parthenophile salutis tuæ cardo vertitur; aliquem vitæ statum iniri à te necesse est: sed quem? hic Rhodus, hic saltus. Hic mille præcipitia, pericula mille. Hîc semel malè elegisse, est æternùm perijsse. Si me audis, Author tibi sim, ut

vi-

viam tot erroribus obnoxiam, ſine perito duce, non ineas. Habes Aloyſium, qui, ſi ullus hac in via expertus, menti lumen affundet, errores deteget, ſolvet difficultates: & ut ille per Sanctiſſimam Virginem à DEO de vocatione ſua etiam miraculo certior eſt redditus, ita ſuâ apud eandem interceſſione tibi vocationis certitudinem, & in eadem conſtantiam piè rogatus impetrabit. Tenta, & fidem dictis eventus faciet.

Caput XXV.

B. Aloysius Castitatis Patronus.

INnter pia documenta, quæ spiritualis directionis causa suâ ipse manu annotaverat, hoc quóque scriptum reliquit B. Aloysius: *Cùm alicujus virtutis desiderio duceris, eum te Divorum implorare oportet, cui ejus virtutis eximia laus tribuitur. Sicut enim, qui munus aliquod militare à Principe terreno obtinere cogitat, citiùs illud ab eo obtinebit, si summo ejus copiarum Duce, illiúsque Tribunis, quàm si aulæ Præfecto, alijsvè Magistratibus domesticis sit usus: ita cùm virtutis alicujus studiosi sumus, ejus patrocinio fulciamur, qui in ea virtute excellens fuit.* Quod si verum est Beati hujus effatum, uti est verissimum, cùm omnigenarum virtutum exemplar, & ut Bellarminus Card. jure jurando asserit: *Obedientiæ, Humilitatis, Mortificationis, Abstinen-*

nentiæ, Prudentiæ, Pietatis, Puritatis speculum vixerit Aloysius, procul dubio jam cœlo receptus ijs cumprimis propitius opem adferet, qui harum virtutum studio accenduntur. Quia verò innocentiæ potissimùm & illibatæ Puritatis gloriâ adeò singulari, usque ad miraculum floruit, ut non solum nihil unquam vel levissimum illi adversum commiserit, verùm etiam toto vitæ suæ tempore omni sensu, motúque libidinis caruerit, mentem insuper ab omni cogitationum imaginúmque impuritate, dum vixerit, immunem conservaverit, ideò peculiarem puritatis Protectorem fuisse sunt experti, qui ejus in periculis, aut tentationibus opem implorârunt. Plurimi sanè sunt, qui testantur: cùm antea in vitium Castitati inimicum pernicioso habitu demersi essent, postquam Dei opem B. Aloysij intercessione postulârunt, & Beatum hunc Angelum, vel ejus sepulchrum honorando, vel reliquias aut imaginem apud se gestando, vel
in

in ejus honorem piè aliquid orando, vel aliquod mortificationis opus proponendo, ſive in Patronum deligendo coluiſſent, illicò immundis facibus quaſi reſtinctis nullâ unquam poſtea labe integritatem ſuam polluiſſe. Ex uno, de quo Ceparius, facilè de reliquis facies conjecturam: *In Tranſalpinis Regionibus homo pius, complures annos omnium tentationum libidinis ſecurus tranſmiſerat, quando DEI permiſſu tantâ vi ab impuro genio infeſtari cœpit, ut totum ei annum ſtandum perpetuò fuerit in acie, & cum viſis, imaginationibuſque turpitudinis, cum Veneris ſtimulis & adhibitis ſenſui titillationibus dimicandum; neque interea ſolatium ullum dabatur, aut requies. Inediâ, flagris, cilicijs cæteráque victûs aſperitate corpus macerabat, nihil promovebat. Sæpe à menſa, ſæpe ex hominum congreſſibus ſe proripere, atque ad illachrymandum ſuæ infelicitati abdere cogebatur. Ibi prono in pulverem vultu procumbens, miſericordem DEUM*

DEUM precibus flectere insistebat. Deníque postquam nihil non remedij, quod profuturum speraret, expertus esset, minimè tamen cupiditates accendi desinebant. Ad ultimum, cùm annum jam in hoc tam difficili conflictu ita duràsset, ut nullum usquam subsidium reperiret, subijt memoria sanctæ atque innocentis vitæ B. Aloysij, de qua cum alia, tam illud imprimis acceperat: singulari DEI beneficio corpus ab omni rei Venereæ impetu, mentem ab omni flagitij specie semper immunem habuisse. Eo igitur postremo perfugio uti constituit; eum obtestatur ex animo, ejus sacras reliquias, quas penes se habebat, sibi de cervice suspendit. Vix eam illæ contigerant, cum repente omnis ille cogitationum fœdarum furor in totum aufferitur, status menti placidissimus redditur. Jamque duo jverant anni, dum hæc relata sunt, postquam ab omni illo cogitationum genere intactus vixit; tantum beneficium B. Aloysio se debere argenteo ad tumulum

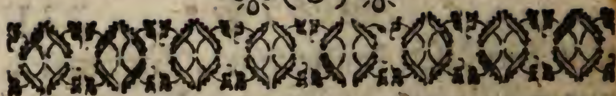
ana-

anathemate est professus. Homines sumus, Parthenophile, qui stat, videat, ne cadat. Nulla navis in mari tot naufragij periculis est exposita, quot juvenis innocentia. Mille huic hostes externi, mille domestici: hinc prava sociorum alloquia & exempla velut Sirenes alliciunt, inde gula & otium irritant; hinc dæmon, inde caro sollicitat, urget sanguis, ætas inclinat, trahunt lenocinia. Et quis tot inter incentiva non caleat, quis tot inter pericula non mergatur? Heu Parthenophile! hîc vel minimum hosti concedere, est perijsse. Ut hæc securus naufragia evites, Aloysium, id est, Angelum incarnatum Patronum habe: hic integritati tuæ fidelis assistet; erit in lubrico baculus, in naufragio portus, in tempestate cynosura; hic te innocentem & Angelum ad Angelorum consortium deducet. Ita deduxit Bartholomæum Puzzalum, qui speciali amore Aloysio addictus, cùm ejus patrocinio vi-

tam

tam servâsset innocuam, supremâ, quam egit, nocte Beatum hunc in suos amplexus è cœlo properantem conspiciens, collectis jam fracti corporis viribus, brachia veniens obviam expandit, sicque in charo dilecti sibi semper Aloysij sinu, dum hærente inter singultus voce tanto se honore indignissimum diceret, animam in illius devotissimæ modestiæ officijs occupatam exhalavit. Ita suos amat clientes Aloysius. Parem tibi, mihíque mortem opto, Parthenophile, quali si digni non sumus, Beata saltem nobis ut accidat, Beati Aloysij patrocinio nos utérque fulciamus.

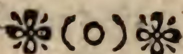

INDEX.

Pars Prima.

Vita Sæcularis.

L IN-

INDEX.

Pars Secunda.

Vita Religiosa.

FINIS.

Anmerckung
Für den Buchbinder.

BEy Einlegung der Kupfer-blättlein muß das Titul-Bild deß Seeligen gleich anfangs / vnd hernach vor jedem Capitel eines gesetzt werden / in der Ordnung / wie sie von Bogen zu Bogen gedruckt seynd.

1968